

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

Дзеркало

Село
Кодаки —
з життя
однієї сім'ї

▶ СТОР. 12

Доля

Закарпатець, який став
англійським лордом

▶ СТОР. 18

Спорт

«Парла-
ментські
слухання»
на... корті

▶ СТОР. 22

№ 107 (4857)

СУБОТА, 12 ЧЕРВНЯ 2010 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

МВФ ще повернеться

Місія Міжнародного валютного фонду почне свою роботу в Києві з 21 червня. Про це повідомив постійний представник МВФ в Україні Макс Альєр, інформує представництво МВФ. Як уже писав «Голос України», у столиці днями відбулися зустрічі групи експертів МВФ із Президентом Віктором Януковичем, Прем'єр-міністром Миколою Азаровим і іншими вищими посадовими особами для обговорення питань економічної політики, підтримку якій зміг би надати МВФ. Нагадаємо, що уряд просить фонд затвердити нову програму стенд-бай на період із червня 2010 р. до грудня 2012 р., при цьому скасувати програму, затверджену в листопаді 2008 р., включаючи надання всіх траншів відповідно до цієї програми.

В Україні 25 мільйонів осіб мають серцево-судинні хвороби

Про це повідомив президент Асоціації кардіологів України, директор Національного наукового центру «Інститут кардіології імені академіка Стражеска» Володимир Коваленко. За його словами, загалом серед серцевих хвороб найпоширеніші — артеріальна гіпертонія, ішемічна хвороба серця, аритмія. Академік АМНУ, ректор Дніпропетровської державної медичної академії професор Георгій Дзяк наголосив, що серцево-судинні захворювання в Україні займають перше місце за інвалідністю та летальністю, а також призводять до зниження якості життя хворих. І підкреслив, що основні чинники ризику серцево-судинних хвороб — це алкоголь, наркотики, куріння та ожиріння, повідомляє УНІАН.

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

Хау ду ю ду, пане Лікарчук?

Країною шириться хвиля невдоволення серед цьогорічних випускників рівнем складності тестів з англійської мови. Абітурієнти переконані: знання, необхідні для розв'язання завдань тесту, можуть мати лише студенти третього курсу профільних вишів і аж ніяк не вчорашні школярі. В Українському центрі оцінювання якості освіти (УЦОЯО) про це навіть чути не хочуть. Мовляв, нарікати випускникам можна лише на себе.

— За висновками експертів, тест з англійської мови є оптимальним за складністю, а спілкування із представниками вищих навчальних закладів дає нам підстави говорити про те, що вони чекали складнішого тесту, — заявив днями на пресконференції директор УЦОЯО Ігор Лікарчук. — Те, що певна частина абітурієнтів відчула, що вони не впоралися із завданнями, свідчить не про складність тесту, а про рівень їхніх знань.

▶ СТОР. 10

Не тільки об'єктивний інформатор, а й надійний порадник

Оператор поштового відділення Люман Зейнеп допомагає мешканці Сімферополя Олені Івановій оформити підрічну передплату на «Голос України».

Під час днів «Голосу України» в Криму на Сімферопольському головному таві пройшов «День передплатника». Кримська дирекція «Укрпошти» провела нараду, на якій обговорювалися питання передплати парламентської газети. «Завдання поштовиків, — сказав на нараді директор кримської дирекції «Укрпошти» Олександр Сосін, — роз'яснити читачеві, що «Голос України» — це газета, яка не тільки висвітлює діяльність Верховної Ради України, а й по суті газета сімейна, де кожен знайде щось цікаве для себе».

▶ СТОР. 6

ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС

Харківські БТРи вже восени можуть опинитися в Іраку

Харківські танкобудівники на порозі реалізації найбільшого міжнародного контракту на поставку броньованої спецтехніки. Фахівці відзначають: ми все ще здатні робити бронетехніку на рівні найкращих світових зразків, а нерідко й перевершувати їх.

Легендарний харківський танкобудівний завод імені Малишева, що створив у роки другої світової війни найкращий танк усіх часів і народів — знамениту «тридцятьчетвірку», а в післявоєнні — кілька поколінь сучасних бойових машин, знову, здається, повертається в елітний клуб світових виробників бронетанкової техніки.

▶ СТОР. 6

КОРОТКО

■ В Україні запровадять податок на депозити.

■ На Волині податківці контролюватимуть збирання грибів, ягід і лікарських рослин.

■ У Луганській області ДК «Газ України» обмежила газопостачання декільком підприємствам-боржникам.

■ Росія посилить ЧФ двома кораблями Балтфлоту.

■ Італія зрівняє пенсійний вік жінок і чоловіків — 65 років.

■ У Боярському пологовому будинку (Київська область) від невдалого абортупомерла молода жінка, повідомляє УНІАН.

■ Депутати пропонують запровадити кримінальну відповідальність за порушення порядку виходу собак.

На реконструкцію української ГТС 2010 року витратять 2 млрд. грн.

У НОМЕР

Володимир Литвин
виконав рішення
Регламентного
комітету

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин повернув до Генеральної прокуратури подання про надання згоди на зняття недоторканності й притягнення до кримінальної відповідальності депутатів від фракції «НУ-НС» Юрія Гримчака й Андрія Парубія. Про це В. Литвин повідомив журналістам у ході офіційного візиту на Кіпр.

Глава парламенту сказав, що виконав рішення Регламентного комітету Верховної Ради, який запропонував звернутися до Генпрокуратури з проханням надати додаткові матеріали з цього питання. «З огляду на це й підписано відповідне звернення до Генеральної прокуратури», — повідомив В. Литвин.

За його словами, «далі все залежатиме від того, яку буде надано додаткову інформацію і як відбудеться розгляд у відповідному комітеті». «Я переконаний, що застосовувати арсенал із дій терористичних організацій і зіставляти їх із захистом опозиції, я думаю, це два різні підходи, про які не варто взагалі говорити», — сказав В. Литвин.

«Головне — які уроки буде винесено з того, що сталося», — сказав він.

Регламентний комітет Верховної Ради на своєму засіданні рекомендував повернути відповідне подання до Генеральної прокуратури, — **повідомляє «Интерфакс-Україна».**

Нагадаємо, прокуратура направила подання про зняття депутатської недоторканності з двох депутатів фракції «НУ-НС» у зв'язку з їхньою участю в бійках під час засідання Верховної Ради 27 квітня, коли парламент ратифікував угоду про продовження перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України.

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про внесення зміни
до Закону України
«Про податок
на додану вартість»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Пункт 11.48 статті 11 Закону України «Про податок на додану вартість» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 21, ст. 156 із наступними змінами) доповнити абзацом другим такого змісту:

«Тимчасово на період дії Закону України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні» звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з продажу квитків та послуг, які надаються УЄФА у період підготовки та проведення фінальної частини зазначеного чемпіонату. Перелік послуг, які надаються УЄФА та звільняються від оподаткування податком на додану вартість, визначається окремим законом».

2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

**Президент України
В. ЯНУКОВИЧ.**

м. Київ,
21 травня 2010 року.
№ 2284-VI.

Депутатська фракція Партії регіонів у Верховній Раді України висловлює глибоке співчуття рідним і близьким

Олександра Олексійовича ЗІНЧЕНКА.

Пішов з життя відомий політик, людина найвищого громадянського обов'язку, науковець, державник, для котрого головним орієнтиром життя було становлення України як розвинутої європейської держави.

Передчасна смерть Олександра Олексійовича стала великою втра-тою для українського суспільства.

Світла пам'ять про

Олександра Олексійовича ЗІНЧЕНКА

назавжди залишиться у наших серцях.

З глибоким співчуттям — депутатська фракція Партії регіонів у Верховній Раді України.

Депутатська фракція «Наша Україна — Народна самооборона» висловлює глибокі співчуття у зв'язку із неоправною втра-тою — смертю відомого політика та державного діяча

ЗІНЧЕНКА Олександра Олексійовича.

Висловлюємо щирі співчуття родині, друзям та колегам.

Хай земля Олександру Олексійовичу буде пухом!

Добра пам'ять про нього навічно залишиться в наших серцях.

Депутатська фракція «Блок Литвина» у Верховній Раді України сумує з приводу передчасної смерті народного депутата України третього-четвертого скликань, заступника Голови Верховної Ради України чет-вертого скликання, депутата Київської міської ради

ЗІНЧЕНКА Олександра Олексійовича

та висловлює глибокі співчуття рідним і близьким покійного.

«Народна дипломатія» має відігравати важливу роль
у поглибленні міждержавних відносин

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин у п'ятницю у рамках Європейської конференції голів парламентів провів низку зустрічей з очільниками парламентів європейських країн.

Зокрема, під час зустрічі з Президентом палати представників Республіки Кіпр Маріосом Карояном (**на знімку**) Голова Верховної Ради України запро-сив його відвідати Україну з офіційним візитом, висловивши впевненість, що зустрічі, які відбудуться під час візиту, сприятимуть поглибленню двосторонніх відносин, в яких велику роль, за словами В. Литвина, «має віді-гравати народна дипломатія».

М. Кароян, у свою чергу, висо-ко оцінив українсько-кіпрські від-носини, зазначивши, що рамки співпраці можна та потрібно роз-ширювати. Президент палати представників також наголосив на плідному двосторонньому співро-бітництві на міжнародному рівні та підкреслив, що представники йо-го країни підтримують Україну на всіх парламентських форумах, просуваючи її інтереси на міжна-родному рівні.

У цьому контексті сторони до-сягли домовленості про необхід-ність активізації роботи парла-ментських груп дружби, які, на думку В. Литвина і М. Карояна, мають спількуватися частіше й ефективніше.

М. Кароян також висловив спо-дівання, що Україна, яка є важли-вою і впливовою європейською державою, й надалі докладатиме зусиль до підтримки безпеки і ста-більності в регіоні.

Голова Верховної Ради України погодився з необхідністю надання двостороннім відносинам систем-ного характеру, зауваживши на важливості ролі парламентів у цьому процесі. На його думку, за-конодавчі органи наших держав мають спонукати виконавчу владу до активніших дій щодо поглиб-лення українсько-кіпрських взае-мин.

В. Литвин звернув увагу на те, що українські бізнесмени інвесту-вали в економіку Кіпру 6 млрд. до-ларів, у той час як представники бізнесу Кіпру інвестували в україн-ську економіку 8 млрд. доларів, наголосивши в цьому контексті на необхідності розробки і підписа-ня угоди про запобігання подвій-ному оподаткуванню і взаємному захисту інвестицій.

Керівник парламенту також за-начив, що Україна розраховує на

Фото Анастасії Сироткінної.

підтримку її євроінтеграційних прагнень з боку Кіпру, зокрема, у питаннях підписання угод про асо-ціацію, зону вільної торгівлі, а та-кож щодо лібералізації візового режиму. При цьому В. Литвин вис-ловив думку, що на нинішньому етапі, поки не розв'язано пробле-му візового режиму, варто було б спростити візові взаємини з Кіп-ром, принаймні у літній період, що, на його думку, сприяло б вза-ємному розвитку туризму.

Президент палати представни-ків запевнив, що його країна під-тримуватиме євроінтеграційні прагнення України, зазначивши, що «ми не зраджуємо своїх друзів і союзників».

Голова Верховної Ради також висловився за якнайшвидше роз-в'язання так званого «кіпрського питання» на основі міжнародного права.

В. Литвин подякував за високий рівень організації конференції го-лів парламентів та висловив пере-канання, що вона матиме вагоме міжнародне звучання, оскільки пи-тання, які обговорюють її учасни-ки, «визначатимуть обличчя люд-ської спільноти сьогодні і на пер-спективу».

Під час зустрічі з Головою пала-ти депутатів парламенту Італій-ської Республіки Джанфранко Фіні В. Литвин наголосив на необхід-ності виведення двосторонніх сто-сунків на якісно новий рівень.

У свою чергу, Дж. Фіні зазна-чив, що сьогодні ситуація для по-глиблення співробітництва «спри-ятлива як ніколи».

Голова палати депутатів зая-вив, що для італійських інституцій, як державних, так і громадських,

дедалі вагомішого значення набу-ває співпраця з Україною, врахо-вуючи розширення та активізацію української громади в Італії. «Це громада, яка не створює проблем, і її представники дуже просто зна-ходять своє місце в італійському суспільстві», — сказав Дж. Фіні. — Українська громада в Італії може відігравати роль посередника у питаннях розвитку та поглиблення наших відносин, й італійські інсти-туції не мають відставати від неї».

В. Литвин висловив вдячність Дж. Фіні за особливу позицію та роль в обстоюванні прав україн-ських емігрантів в Італії, висловив-ши думку про доцільність обгово-рення питання про підписання від-повідної двосторонньої угоди.

Під час обговорення питання євроінтеграційних перспектив Ук-раїни В. Литвин наголосив, що Ук-раїна «має проголосити своїм гас-лом зосередження на внутрішніх реформах». Це, вважає керівник парламенту, дозволить розвивати конструктивні стосунки з Євросо-юзом. «Проблеми між Україною та ЄС полягають у площині розв'я-зання внутрішніх проблем нашої країни», — підкреслив він.

Голова палати депутатів підтри-мав цю думку, зазначивши, що Іта-лія, як країна—засновниця ЄС, впевнена, що така велика держа-ва, як Україна, має всі підстави для тісного і потужного співробіт-ництва з Євросоюзом.

В. Литвин запросив Дж. Фіні відвідати Україну з офіційним візи-том, висловивши сподівання, що візит сприятиме «якісному прори-ву у наших відносинах».

Під час зустрічі з Маршалком Сенату Республіки Польща Богда-

ном Борусевичем В. Литвин вис-ловив переконання щодо незмін-ності курсу Польщі як провідника інтересів України в єврострукту-рах.

В Україні, зазначив керівник парламенту, відбулася політична стабілізація та розпочалися ради-кальні економічні реформи. «При проведенні активних економічних реформ вкрай важливо зберегти ті надбання, які є у сфері свободи слова, демократії, прав і свобод людини, і, разом з тим, привнести демократію і свободу в економіку, — сказав В. Литвин. — Я розрахо-вую, що нам вдасться досягти та-кої рівноваги».

Сторони обговорили питання щодо співпраці у процесі підготовки до чемпіонату Євро-2012. В. Лит-вин зазначив, що якісне і своєчасне виконання Україною своїх зобов'я-зань є справою честі для нашої держави, і запевнив, що всі необ-хідні підготовчі роботи будуть про-ведені у визначені терміни. Голова Верховної Ради України також вис-ловив впевненість, що Євро-2012 стане тією подією, яка ще більше поєднає наші країни.

Під час зустрічі В. Литвина із заступником Голови Сейму Литов-ської Республіки Чесловасом Юр-шенасом було обговорено пита-ння щодо активізації двосторонніх відносин і їхньої парламентської складової.

Сторони обговорили дату про-ведення тристоронньої україн-сько-польсько-литовської парла-ментської асамблеї, яка мала від-бутися в першому півріччі цього року у Вільнюсі, але з огляду на трагічні події у Польщі заплановані раніше терміни її проведення було перенесено.

В. Литвин і Ч. Юршенас виріши-ли запропонувати польським ко-легам провести цей захід у верес-ні або жовтні ц. р.

Голова Верховної Ради України також провів зустріч з Головою парламенту Естонської Республіки Ене Ермоу.

Програмою візиту також перед-бачені зустрічі Голови Верховної Ради України з Президентом Парламентської асамблеї Ради Євро-пи Мевлетом Чавушоглу, з Голо-вою палати лордів парламенту Сполученого Королівства бароне-сою Хелен Хейман, з Головою парламенту Словенії Паволом Ган-таром.

**Прес-служба
Верховної Ради України.**

**Інші фото з цієї події
шукайте в фотوماгазині
на сайті www.golos.com.ua.**

Позитивні тенденції в країні

«В Україні та Грузії дуже багато спіль-ного у подоланні проблем, притаманних кожній з цих країн», — заявив Перший заступник Голови Верховної Ради Адам Мартинюк, коментуючи журналістам гру-зинських телеканалів основні теми, що об-говорювалися під час зустрічі з міністром закордонних справ Грузії Гріголом Вашад-зе. Глава грузинського зовнішньополітич-ного відомства перебуває в Україні з офі-ційним візитом.

«Це була дуже цікава розмова. Ми обгово-рювали проблеми, які існують у наших дер-жавах. Я з великою зацікавленістю слухав про те, що останнім часом відбувається в Грузії. І хочу сказати, що був здивований результа-ми останніх виборів до органів місцевого са-моврядування», — сказав А. Мартинюк.

За словами Першого заступника глави парламенту, він поінформував свого спів-розмовника про українське сьогодення, зокрема, про те, що відбувається в Україні

після обрання Віктора Януковича на поса-ду Президента. «Певна політична стабіль-ність, ознаки оздоровлення економіки, надходження іноземних інвестицій свідчать про позитивні тенденції в Україні», — під-креслив А. Мартинюк.

«В Україні спостерігається процес консолі-дації влади, чого у нас не було протягом ос-таннях 19 років. Президент має підтримку біль-шості парламенту, парламент формує уряд. Президент, Верховна Рада та уряд працюють злагоджено», — наголосив А. Мартинюк.

**Прес-служба Першого заступника
Голови Верховної Ради.**

Реформи — на весну, криза — на осінь

ПІДСУМКИ ТИЖНЯ

У середу уряд розглянув проекти Податкового та Бюджетного кодексів. Прем'єр-міністр Микола Азаров звернувся з проханням до на-родних обранців розглянути і затвердити їх до завершення роботи ни-нішньої сесії, щоб вони набрали чинності вже цього року. Мета — бюджет наступного року затвердити на новій податковій базі.

У свою чергу Голова Верховної Ради Володимир Литвин висловив думку, що цим законопроектам парламентарії приділять першо-чергову увагу і вчасно приймуть їх.

Окрім того, стали відомі деякі деталі майбутньої пенсійної ре-форми. Планується поступово підняти вік для виходу на відпо-чинок. І почнуть його піднімати у першу чергу для жінок. Водно-час буде підвищений поріг для виходу на заслужений відпочи-нок і працівникам інших сфер суспільного життя — військовос-лужбовцям, представникам сило-вих структур, льотчикам та ін-шим. Планується переглянути і список пільговиків, які мають право на пенсію за шкідливий характер робіт.

Однак це поки що — проект. А якою буде його доля, стане зрозу-міло, коли він опиниться у стінах парламенту. Не впевнений, що він не викличе суперечок навіть у лавах коаліції. Як і низка інших реформ, запланованих Президе-нтом України. Зокрема, земельна, якою планується ввести в країні ринок землі.

Можливо, саме тому нині вщухли розмови про місцеві ви-бори, які глава держави пропону-

вав провести 31 жовтня цього ро-ку. Натомість політики заговори-ли про можливість досчасних пар-ламентських виборів наступного року водночас із місцевими. Пер-шим таку думку висловив Голова Верховної Ради Володимир Лит-вин під час робочої поїздки у Сумську область.

У середу розмову на цю ж таки тему продовжив і його заступник — бютівець Микола Томенко.

З цього можна дійти висновку, що доля реформ може залишити-ся невизначеною до весни нас-тупного року. Тим більше, що Міжнародний валютний фонд продовжує наполягати не тільки на їх проведенні, а й на першо-черговому піднятті ціни на газ та тарифів на житлово-комунальні послуги і не хоче йти на поступ-ки. Про непростий хід перегово-рів з цією міжнародною інститу-цією свідчить заява віце-прем'єра Сергія Тігіпка, який днями зая-вив, що з МВФ обов'язково тре-ба домовитися до початку осені.

Це продиктовано тим, що дея-кі аналітики прогнозують нову хвилю економічної кризи, яка може розпочатися восени. Тим більше аналітики уже фіксують падіння попиту на головний ек-спортний продукт країни — мета-лургійну продукцію. А ще — па-діння ціни на нафту.

Отож, щоб убезпечити країну від потрясінь, уряд Миколи Аза-рова і намагається залучити в Ук-раїну якомога більше коштів. Днями кредит України надала Ро-сія — у розмірі 2 мільярди дола-рів. Щоправда, політики ствер-джують, що для покриття дефіци-ту бюджету, а урядовці це запереч-чують.

У четвер Голова Верховної Ради Володимир Литвин, як і рекомендував Комітет з питань Регламенту, депутатської діяль-ності і етики, повернув у Гене-ральну прокуратуру подання про позбавлення недоторканності народних обранців Андрія Пару-бія та Юрія Гримчака. Водночас Печерський суд Києва переніс розгляд їхньої скарги на рішен-ня Генпрокуратури порушити кримінальну справу проти цих парламентаріїв на 17 червня.

Впала в очі й інформація про те, що на життя Віктора Янукови-ча готувався замах. Спершу про це сказав він сам на прес-конфе-ренції, а у п'ятницю про це над-рукувала газета, яка вважається пов'язаною з народним депутатом від Партії регіонів Ринатом Ахме-товим. До речі, днями експерти оцінили його статки у 17 з лиш-ком мільярдів доларів.

Власне, можна спрогнозувати, що не менш насиченим подіями буде і наступний тиждень.

Володимир КОРОЛЮК.

Нелегкі проблеми легкої промисловості

Народний депутат, президент Українського союзу промисловців і підприємців Анатолій Кінах (**на знімку ліворуч**) взяв участь в урочистих зборах з нагоди Дня працівників легкої промисловості, що відбулися в Житомирській облдержадміністрації. А колектив АТЗТ панчішна фабрика «Україна» він привітав з 75-річчям.

Житомирщина належить до регіонів, де легка промисловість займає високу питому вагу: тут зайнято 15 відсотків від усієї чисельності працівників промислових підприємств. Переважна більшість — жінки. Про внесок у загальноукраїнське виробництво свідчать такі факти: в області виготовляється три чверті тканин з хімічних волокон, 26 відсотків — взуття, 22 відсотки панчішно-шкарпеткових виробів, по 14 відсотків — костюмів, брюк, бриджив чоловічих та хлопчачих. Але зарплата в тих, хто це виробляє, на жаль, також досить «легка»: за минулий рік її середньомісячний рівень становив 1261 гривню. Легка промисловість належить до галузей економіки, які мають у регіоні найбільший потенціал для розвитку, але нестача обігових коштів для формування власних замовлень стримує мож-

ливості підприємств, завантаженість виробничих потужностей становить 40—50 відсотків. В області з давальницької сировини іноземних замовників виготовляється майже весь асортимент взуття, близько 90 відсотків одягу та 77 відсотків трикотажних виробів. Тому, як зазначалося під час урочистостей, пріоритетним має стати зростання питомої ваги продукції, виготовленої з місцевої сировини з метою зменшення залежності від іноземного давальника. Ще одна проблема — повернення ПДВ, адже виходить, що виробничники на шкоду власним інтересам кредитують державу. Анатолій Кінах запевнив, що найближчим часом ситуація докорінно зміниться.

Житомир.
ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ НА 7-Й СТОР.

Олексій КАВУН.

Фото Катерини ТАРАНОВСЬКОЇ.

Кузнецовськ залежить від роботи станції

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Виїзне засідання підкомітету з питань техногенної та радіаційної безпеки і надзвичайних ситуацій **Комітету Верховної Ради з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи** відбулося у місті Кузнецовську, на Рівненській АЕС. Участь у ньому, зокрема, взяла голова підкомітету з питань техногенної та радіаційної безпеки і надзвичайних ситуацій Володимир Скубенко, голова підкомітету з питань поводження з техногенними родовищами та промисловими відходами Євген Шаго, голова підкомітету з питань екологічної політики та екологічної безпеки Сергій Василенко, а також науковці, пред-

ставники провідних українських інститутів. У рамках проведеного заходу учасники наради відвідали комплекс АСКРО (автоматизована система контролю радіаційної обстановки) — унікальний як за якістю, так і за кількістю вимірюваних параметрів. Ці показники доступні на зовнішньому сайті РАЕС. Гостей вразив високий рівень підготовки персоналу АСКРО ВП РАЕС. Впровадження подібного, на думку депутатів, було б доцільним не тільки на кожній українській атомній станції, а й у всіх областях держави. В інформаційному центрі ознайомилися з історією РАЕС, з макетами енергоблоків ВВЕР-440 та ВВЕР-1000.

Економіку Закарпаття «витягнуть» інвестиції й туризм

Нещодавно на розширеному засіданні колегії Закарпатської облдержадміністрації за участю керівників міст і районів, начальників управлінь та відділів ОДА аналізували підсумки соціально-економічного розвитку області та виконання місцевих бюджетів за перший квартал поточного року.

Індекс виробництва промислової продукції збільшився на 28,8 відсотка

Голова облдержадміністрації Олександр Ледида насамперед відзначив, що за деякими показниками намітилися непогані тенденції до зростання. Приміром, щодо зростання промислового виробництва і чисельності населення Закарпаття посідає лідируючі позиції в країні. Утім, як зазначив керівник краю, у загальноукраїнському рейтингу область посідає 21-ше місце серед 27 адміністративно-територіальних одиниць. Тому працювати є над чим. Стосовно рейтингу районів і міст області, то порівняно із січнем—березнем 2009 року значно зміцнило свої позиції місто Чоп (з 18-го виїшло на 1-ше місце). Водночас значне погіршення допущено у місті Хуст (з 6-го на 16-те місце). А останні місця у загальній рейтинговій оцінці посідають Мукачеве та Ужгород.

За підсумками першого кварталу, індекс виробництва промислової продукції області порівняно з відповідним періодом минулого року збільшився на 28,8 відсотка. Зростання виробництва відбулося передусім на підприємствах: ЗАТ «Єврокар», ВАТ Мукачівський завод «Точприлад», ВАТ «Перечинський лісохімкомбінат», ТОВ «Інтерфіл». Значно, на 22 відсотки, збільшився розлив мінеральних вод. При цьому виробництво сільськогосподарської продукції цього року зменшилося порівняно з минулим роком на 2,2 відсотка. За темпами валової продукції сільського господарства область посіла 22-ге місце в державі.

Водночас учасники наради констатували: у такій привабливій галузі, як туристична, цього року фіксувався спад. Так, протягом січня—лютого кількість туристів зменшилася майже наполовину. Відповідно зменшилися надходження до бюджетів від галузі — на 26 відсотків. У розвиток туристичних об'єктів було вкладено 1,2 млн. гривень.

До держбюджету надійшло на чверть більше коштів, ніж очікувалося

Начальник головного управління економіки ОДА Віктор Погорелов констатував, що в першому кварталі в області спостерігалася тенденція до стабілізації цін. За січень—березень індекс інфляції на Закарпатті становив 3,9 відсотка, при цьому по Україні — 4,7. У загальнодержавній комплексній оцінці соціально-економічного розвитку області за цим показником посідає 3—5 місця. Про результати виконання місцевих бюджетів області за перший квартал доповідав начальник головного фінансового управління облдержадміністрації Петро Лазар. Він відзначив, що бюджет-2010 наша область прийняла однією з перших в Україні. Впродовж першого кварталу до бюджетів усіх рівнів Закарпатської області надійшло податків та зборів у сумі 525,3 мільйона гривень, що на 15 відсотків більше відповідного періоду минулого року. До держбюджету надійшло 274,2 мільйона гривень, що на чверть більше, ніж очікувалося. А місцеві бюджети перевиконано майже на 10 відсотків.

На колегії йшлося й про земельні відносини, адже одним із резервів поповнення і місцевих, і державного бюджетів є продаж земель несільськогосподарського призначення. У першому кварталі від продажу землі до бюджетів надійшло 9,6 мільйона гривень. Середня вартість продажу одного квадратного метра землі становить 51 гривню. Петро Лазар закликав присутніх на зібранні керівників районів активізувати проведення грошової оцінки вартості землі. На 1 квітня її здійснено у 86 відсотків населених пунктів краю.

Порушувалося й питання соціального захисту та виплати заборгованості з зарплати. Як повідомив начальник головного управління праці та соціального захисту населення ОДА Віктор Мацола, у березні середня заробітна плата середньостатистичного закарпатця зросла на 5,4 відсотка — до 1690 гривень. Найбільше — понад 2000 гривень — отримують працівники банківських установ, а найменше — майже 900 — будівельники. Проте зарплата в області залишається нижчою від середньої по країні майже на 20 відсотків. За її рівнем Закарпаття посідає 15-те місце в державі.

Поліпшилася в першому кварталі ситуація на ринку праці. Так, на 1 квітня на обліку в державній службі зайнятості перебувало 12850 безробітних, що на 44 відсотки менше, ніж у відповідному періоді минулого року. З початку року було ство-

безпеки, аналогічну програму на блоці №2 завершать у 2011 році. Позитивний досвід з продовження строків експлуатації блоків хочуть перейняти зарубіжні атомники, зокрема, чехи та французи.

Підбиваючи підсумки зустрічі, народний депутат України Володимир Скубенко зазначив, що учасники наради отримали вичерпні і кваліфіковані відповіді від фахівців РАЕС і цим зняли багато питань, які викликали хвилювання у громадськості. Народний депутат відзначив високу компетентність спеціалістів станції, їхню прихильність принципам культури безпеки, порядок і злагоженість робіт на станції.

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

рено 6,3 тисячі нових робочих місць, при цьому 4,5 тисячі закарпатців роботу втратили.

Щодо заборгованості із зарплати, то нині крайням боргують 15,7 мільйона гривень. На деяких підприємствах її не виплачують по три-чотири місяці. Голова облдержадміністрації націлив присутніх на необхідність термінового вирішення цієї соціальної проблеми. Пропонувалося вжити рішучих заходів — аж до арешту рахунків і майна підприємств-боржників.

Запроваджується атестація закладів оздоровлення та відпочинку дітей

Про підготовку до літнього оздоровлення школярів учасників колегії інформувач начальник управління у справах молоді та спорту ОДА Ярослав Сvida. Планується, що в 551 закладах краю відпочиватимуть 71 тисяча 400 дітей. Це трохи більше половини всіх учнів краю. На оздоровлення планується виділити 11,2 мільйона гривень, що на 3,2 мільйона більше, ніж минулоріч. Серед урядових нововведень — запровадження державної атестації закладів оздоровлення та відпочинку дітей. Це дасть змогу уникнути ситуацій, подібних до тієї, що сталася минулого літа в санаторії «Перлина Карпат» — масового отруєння дітей.

Під час колегії О. Ледида дав доручення активізувати роботу з будівництва спортмайданчиків для молоді. Керівництво районів найближчим часом має дати пропозиції щодо виділення землі та початку робіт з облаштування майданчиків. Більшість з них пропонуються встановлювати у гірських районах.

Підсумовуючи результати роботи колегії, голова облдержадміністрації зазначив: є чимало проблемних питань, які вертикаль влади має вирішити найближчим часом. Йдеться про відновлення сприятливого режиму для підприємств з іноземними інвестиціями, повернення їм податку на додану вартість тощо.

— Вимоги, поставлені Президентом Віктором Януковичем, високі, адже необхідно поліпшувати життя людей, запроваджувати нові соціальні стандарти, відновлювати економіку, — констатував керівник краю. — Основне завдання, яке ставиться перед нами, — залучення нових інвестицій, створення нових робочих місць, активізації туристичної галузі. Це ті кроки, за якими люди оцінюватимуть ефективність діяльності влади.

Владислав МИКИТА,
Василь НИТКА.

Ужгород.

У НОМЕР

► ОДЕСА

Гурвіц у Партію регіонів не збирається

Останнім часом в одеських ЗМІ почала поширюватися інформація про те, що одеський міський голова Едуард Гурвіц вирішив круто змінити своє життя і вступити до Партії регіонів. Однак, як заявив «Голосу України» сам Е. Гурвіц, ця інформація не відповідає дійсності. Він, зокрема, сказав: «Це чутки». Зазначимо, що вони поширюються здебільшого у ЗМІ, які контролюють противники нинішньої міської влади і які заявляють про своє бажання брати активну участь у виборах міського голови.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

► ЖИТОМИР

Готують молоду зміну

У Житомирській міськраді відбувся своєрідний випускний вечір — 50 слухачів отримали сертифікати про успішне закінчення «Школи місцевого самоврядування». Особливістю цього річного курсу було те, що до навчання запросили не лише старшокласників та студентів, а й представників молодіжних громадських організацій.

На лекціях і заняттях вони вивчали, що являють собою органи місцевого самоврядування, які функції виконують і як все це реалізується у житті. Вітаючи випускників, заступник міського голови Олег Старинець зазначив, що серед працівників міськвиконкому є ті, хто пройшов курс навчання раніше, частину випускників різних років зараховано до кадрового резерву.

«Школа місцевого самоврядування» — це ексклюзивна програма, яка діє в Житомирі з 2001 року. Вона реалізовується об'єднанням громадян «Рідне місто», міським молодіжним громадським об'єднанням «ХХІ Платформа» за безпосередньої підтримки міського голови та управління у справах сім'ї, молоді та спорту міськради. Загалом з початку здійснення цього проєкту до навчання було залучено близько трьох тисяч осіб. Але сертифікати отримали лише ті, хто проявив наполегливість у здобутті знань.

Олексій КАВУН.

► ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

За святкування дня народження можна позбутися місця

Державні установи — не місце для відзначення днів народження чиновників чи якихось інших подій у їхньому житті. Про це заявив голова Івано-Франківської ОДА Михайло Вишиванюк. Він зауважив, що коридорами держустанов ходить багато людей з «віниками» (букетами квітів. — Д. Н.). «Приймайте гостей удома, в ресторанах, кафе», — порадив працівникам голова ОДА і пообіцяв за святкування дня народження в службовому кабінеті «автоматично звільняти з роботи».

Дарина НАЗАРЧУК.

ПОСТАНОВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про відзначення на державному рівні 750-річчя заснування міста Бучача Тернопільської області

Враховуючи визначну історичну цінність міста Бучача Тернопільської області як пам'ятки архітектури, історії і культури та у зв'язку з 750-річчям Верховна Рада України **постановляє:**

1. Підтримати ініціативу Бучацької міської та районної рад Тернопільської області щодо відзначення на державному рівні у 2010 році 750-річчя заснування міста Бучача.
2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:
  - у двотижневий термін з дня прийняття цієї Постанови утворити Організаційний комітет з підготовки та проведення заходів з відзначення на державному рівні 750-річчя міста Бучача, включивши до його складу представників центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадськості, діячів науки, освіти, мистецтва і культури, розробити й затвердити план необхідних заходів;
  - передбачити виділення коштів для підготовки та проведення заходів, пов'язаних із відзначенням на державному рівні 750-річчя міста Бучача, насамперед на реставрацію пам'яток архітектури, історії та культури, впорядкування житлово-комунального господарства міста, організацію культурно-мистецьких та освітніх заходів.
3. Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечити широке висвітлення у засобах масової інформації підготовки та відзначення 750-річчя заснування міста Бучача Тернопільської області.
4. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності, Комітет Верховної Ради України з питань бюджету.
5. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
2 червня 2010 року,
№ 2304-VI.

ПОСТАНОВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про відзначення 925-річчя заснування міста Луцька Волинської області

Враховуючи вагому роль міста Луцька в історії України, беручи до уваги важливе значення його пам'яток архітектури, археології, історії і культури та у зв'язку з наближенням 925-річного ювілею міста Верховна Рада України **постановляє:**

1. Провести необхідні заходи щодо відзначення на державному рівні ювілею.
2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:
  - 1) прийняти відповідне рішення про відзначення 925-ї річниці заснування міста Луцька;
  - 2) при підготовці проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» і при підготовці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2011 рік врахувати потреби відзначення 925-річчя міста Луцька;
  - 3) утворити Організаційний комітет з підготовки та проведення заходів з відзначення на державному рівні 925-ї річниці заснування міста Луцька;
  - 4) Організаційному комітету розробити та затвердити план заходів з відзначення на державному рівні 925-ї річниці заснування міста Луцька, в якому передбачити:
    - проведення науково-дослідницьких робіт і популяризацію культурного надбання міста Луцька;
    - реставрацію пам'яток архітектури;
    - впорядкування житлово-комунального господарства міста;
    - організацію культурно-мистецьких та освітніх заходів;
    - підготовку та друк історико-краєзнавчого видання про місто.
3. Рекомендувати Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечити широке висвітлення у засобах масової інформації підготовки та відзначення 925-ї річниці заснування міста Луцька.
4. Запропонувати:
  - Національному банку України виготовити і ввести в обіг ювілейну монету, присвячену 925-річчю заснування міста Луцька;
  - Українському державному підприємству поштового зв'язку «Укрпошта» видати серію поштових марок, присвячених 925-річчю заснування міста Луцька.
5. Контроль за виконанням цієї Постанови

покласти на Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності, Комітет Верховної Ради України з питань бюджету, Комітет Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики.

6. Ця Постанова набирає чинності з дня її оприлюднення.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

ПОСТАНОВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про відзначення 700-річчя заснування міста Ковеля Волинської області

Враховуючи вагому роль міста Ковеля Волинської області в історії України, беручи до уваги важливе значення його пам'яток історії і культури та у зв'язку з наближенням 700-річного ювілею міста Верховна Рада України **постановляє:**

1. Провести необхідні заходи щодо відзначення на державному рівні ювілею.
2. Рекомендувати Кабінету Міністрів України:
  - 1) прийняти відповідне рішення про відзначення 700-ї річниці заснування міста Ковеля Волинської області;
  - 2) при підготовці проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2010 рік» і при підготовці проекту Закону України про Державний бюджет України на 2011 рік врахувати потреби відзначення 700-ї річниці заснування міста Ковеля;
  - 3) утворити Організаційний комітет з підготовки та проведення заходів з відзначення на державному рівні 700-ї річниці заснування міста Ковеля Волинської області;
  - 4) Організаційному комітету розробити та затвердити план заходів з відзначення на державному рівні 700-ї річниці заснування міста Ковеля Волинської області, у якому передбачити:
    - впорядкування житлово-комунального господарства міста;
    - організацію культурно-мистецьких та освітніх заходів;
    - підготовку та друк історико-краєзнавчого видання про місто.
3. Рекомендувати Державному комітету телебачення і радіомовлення України забезпечи-

ти широке висвітлення у засобах масової інформації підготовки та відзначення 700-ї річниці заснування міста Ковеля Волинської області.

4. Запропонувати:
  - Національному банку України виготовити і ввести в обіг ювілейну монету, присвячену 700-річчю заснування міста Ковеля Волинської області;
  - Українському державному підприємству поштового зв'язку «Укрпошта» видати серію поштових марок, присвячених 700-річчю заснування міста Ковеля Волинської області.
5. Контроль за виконанням цієї Постанови покласти на Комітет Верховної Ради України з питань культури і духовності, Комітет Верховної Ради України з питань бюджету, Комітет Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства та регіональної політики.
6. Ця Постанова набирає чинності з дня її оприлюднення.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

ПОСТАНОВА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про Основні напрями бюджетної політики на 2011 рік

За результатами парламентських слухань з питань бюджетної політики на 2011 рік та відповідно до статті 33 Бюджетного кодексу України і статті 152 Регламенту Верховної Ради України Верховна Рада України **постановляє:**

1. Схвалити Основні напрями бюджетної політики на 2011 рік, подані Кабінетом Міністрів України.
2. Схвалити Пропозиції Верховної Ради України до Основних напрямів бюджетної політики на 2011 рік.
3. Кабінету Міністрів України підготувати та подати до Верховної Ради України проект закону про Державний бюджет України на 2011 рік з урахуванням Основних напрямів бюджетної політики на 2011 рік та Пропозицій Верховної Ради України до Основних напрямів бюджетної політики на 2011 рік.

Голова Верховної Ради України
В. ЛИТВИН.

м. Київ,
4 червня 2010 року,
№ 2318-VI.

Людам треба повернути надію

РЕГІОН: ПОЛІТИЧНИЙ СПЕКТР

Повернення у крісло голови ОДА Миколи Круглова, лідера обласної організації Партії регіонів, для депутатської більшості було передбачуваним. В Україні після президентських виборів звична кадрова перетряска. До того ж останнім часом взаємовідносини обласної ради, ядро якого становлять «регіонали», і колишнього голови «литвинівця», Олексія Гаркуші, помітно погіршилися, особливо після другого туру президентських виборів. Останній, відбиваючись від настирливих депутатів, не раз привселюдно заявляв про політичні причинки. У такій обстановці про конструктивну роботу говорити було важко.

Двічі в ту саму річку

Чому вибір Віктора Януковича випав на Круглова, догадатися неважко: у Президента немає вірнішого й надійнішого помічника у миколаївському регіоні. Всі ці роки народний депутат вірою та правдою служив Партії регіонів, її лідеру, формував обласну партійну структуру, підбирав кадри й актив, вникав у проблеми області, намагався розв'язувати їх у парламенті та високих столичних кабінетах, проводив приййоми громадян. Словом, завжди був на слуху. Треба визнати: за останні десять років Миколі Петровичу вдалося втягнути в орбіту партійних інтересів багатьох авторитетних людей.

По суті, 59-літній новий керівник області повернувся на колишнє місце з інтервалом у десять років. З 1995-го по 1999 рік він керував Миколаївською областю, але за результатами президентських виборів потрапив у немілість Кучми й був звільнений із обійманої посади. Більшість миколаївського електорату проголосувало тоді за головного комуніста країни Петра Симоненка. Незважаючи на безліч перепон і підніжок, Круглов пройшов за мажоритарним округом до Верховної Ради, а в 2006 і 2007 роках був обраний за списком Партії регіонів. Його по праву можна вважати аборигеном партії азаровського призову.

Не можна не відзначити: подання було дружнім. У Миколаївській обласній раді за всю історію її існування ніколи не спостерігалось бійок, і шашок ніхто не підирив. У провінційному місті все зрозуміліше та спокійніше.

Голова Миколаївської облради Тетяна Демченко не стримувала емоцій: «Ми не просто цього чекали, ми на це працювали...» У свою чергу, новий-старий голова ОДА зробив відповідний реверанс у бік обласної ради, пообіщавши поважне ставлення до депутатського корпусу й неухильне виконання рішень сесій. Цього останнім часом дуже не вистачало ні тій, ні іншій стороні. Можна тільки порадити настільки вдалому тандему, але деякі депутати, знаючи прямолінійний характер Тетяни Василівни, вже зараз пророкують: з новим головою їй буде складніше працювати. Якщо у питаннях критики Олександра Садикова та Олексія Гаркуші голова обласної ради завжди знаходила активну підтримку у регіональний більшості, то стосовно Круглова цей варіант не пройде.

Але провісники, схоже, помиляються. За час роботи на посаді голови обласної ради Тетяна Демченко помітно виросла як керівник і політик. І якщо головним девізом біло-блакитного партійного прапора Демченко та Круглова буде «Миколаївщина для людей», мається на увазі й для роботяг, розбіжностей у спільній роботі очікувати не доведеться. Сесія, яка затвердила обласний бюджет, стала першим тому підтвердженням.

Найважливіший головний документ області був прийнятий у спокійній діловій обстановці без криків та ексцесів.

Є опозиція, немає позиції

У зв'язку із призначенням Миколи Круглова на пост голови Миколаївської ОДА обласну організацію Партії регіонів не минула кадрова ротація. Кермо влади партії залишилося у Миколи Петровича. Його партійним заступником обрано перспективного політика і бізнесмена, депутата і керівника фракції Партії регіонів в обласній раді Ігоря Дятлова. Відповідальний пост лідера міської організації ПР очолив секретар Миколаївської міськради Володимир Коренюгін. А миколаївський партієць Сергій Майборода поповнив депутатські лави у Верховній Раді.

Напередодні майбутніх виборів міського голови кандидатури самі різні, але найголовніша фігура, схоже, поки що у тіні. Не можна не визнати: позиції чинного міського голови Володимира Чайки на електоральному полі Миколаєва доволі сильні, і його конкуренти, образно кажучи, повинні мати не тільки легені, а й зябра. Тим більше, що Володимир Дмитрович за довгі роки керівництва містом навчився професійно долати різнобальні політичні шторми, залишаючись у добрих стосунках з усіма партіями.

У Миколаєві, як і в інших містах, уже працює свій Комітет захисту України, на чолі якого став народний депутат від БЮТ Роман Забзалюк. Його перший заступник — беззмінний лідер Миколаївської обласної організації Народного руху Юрій Діденко. Крім ВО «Батьківщина» і НРУ, до Комітету захисту України ввійшли УСДП, ПРП і ХДС.

Беззуба опозиція не стало паритися над товщиною та призначенням порціонних шматків бюджетного пирога області. Не простягнула руку допомоги у тяжку хвилину й своїм однопартійцям, над посадами яких завис дамоклів меч нової влади.

одеський депутатський корпус, не захотіла. Але ж ще рік тому таке звернення пройшло б «на ура».

Не можна не відзначити й відсутність єдності у місцевому соціалістичному ядрі. Над миколаївською обласною партійною та міською організаціями СПУ, як бабка пошептала: сваряться й ділять, ділять і сваряться... Сміття з хати давно вимели, а мир, на жаль, не приходить.

Куди активніше визначилися з політичним орієнтиром депутати міської ради. Не бажаючи брати участі у внутріпартійних чварах, що раз у раз стрясають міську партійну організацію БЮТ, першим вийшов із фракції авторитетний у Миколаєві бізнесмен, меценат і спортсмен депутат Вадим Меріков. За ним потягнулися інші, що відчули у своїх партіях політичну тугу. У депутатську групу «Фронт змін», очолювану Вадимом Меріковим, увійшли депутати з БЮТ, Партії зелених, ПСПУ, партії «Реформи та порядок». Мета й завдання «Фронту змін» по духу близькі розсудливим людям: ділом стверджувати любов до рідного міста та городян.

Співробітництво замість чвар

Прихід до влади Миколи Круглова благотворно подіяв і на міського голову Володимира Чайку. Він, у якого є всі шанси перемогти на виборах, розраховує на конструктивне співробітництво. Великий управлінський досвід і його солідні столичні зв'язки могли б допомогти розв'язати застарілі міські проблеми.

Що стосується майбутніх виборів, виборцям за великим рахунком однаково, за якою системою проходитимуть вибори — за партійними списками чи мажоритарно. Багато хто з них, кілька разів загорівшись, перегоріли й ні в що вже не вірять. Система виборів важливіша для тих, хто мітить у депутати або мріє втриматися у сесійному залі ще на пару-трійку скликань. Але депутати без виборців — що нуль без палички. Людам треба повернути надію.

Галина ПОРФИР'ЄВА.
Миколаївська область.
Мал. Михайла САЧКА.

Пристойний рівень пенсій та соціальна справедливість

На початку червня 2010 року Президент України презентував свою програму економічних реформ на 2010—2014 роки, які здійснюватимуться фактично у всіх сферах життя: від економіки до медицини, освіти та пенсійного забезпечення. Чого слід очікувати теперішнім і майбутнім пенсіонерам? Блок «Реформи системи пенсійного страхування» коментує доктор юридичних наук, міжнародний експерт з пенсійних реформ Анна Нечай.

— Радикально нових кроків у пенсійній реформі України у цьому документі не визначено. Та цього й не варто було чекати. Адже основними є два питання: як забезпечити пристойний рівень пенсій теперішнім і майбутнім пенсіонерам та як підвищити соціальну справедливість наявної пенсійної системи. А решта питань є похідними від цих, рецепти вирішення яких в Україні вже давно відомі й обговорюються протягом останніх десяти років.

— **Навіть такі, як: що робити з неминучим погіршенням фінансового стану Пенсійного фонду України та чи запроваджувати другий рівень пенсійної системи в Україні?**

— Авжеж. Навіть найскладніше з політичної точки зору питання про підвищення пенсійного віку жінкам до пенсійного віку чоловіків, а потім для всіх громадян до 65 років теж пов'язано з необхідністю зменшити обсяг витрат ПФУ, з одного боку, та досягнути більшої соціальної справедливості у використанні коштів цього фонду — з другого.

— **Багатьом людям складно побачити «соціальну справедливість» у тому, що жінки виходитимуть на пенсію пізніше.**

— Це питання потрібно розглядати в комплексі з іншим — із запровадженням обов'язкового накопичувального пенсійного страхування. Воно є персоналізованим і базується на принципі: «рівень пенсії напряму залежить від суми накопичених коштів». А ця сума складається з первинних внесків та отриманого на них інвестиційного доходу. Звісно, що з неї ще буде відраховано витрати на обслуговування таких коштів. Отже, якщо одна людина робитиме накопичувальні пенсійні внески протягом 30, а інша — протягом 40 років, то рівень накопичувальної пенсії осіб буде дуже різний. Крім того, за статистикою, жінки живуть довше за чоловіків, що також зменшує розмір їхніх накопичувальних пенсій.

— **У Програмі Президента передбачається запровадження накопичувальної пенсійної системи вже в 2012 році. Але до того було багато дискусій, і попередній уряд плану-**

вав таке запровадження лише на 2017 рік. Чому така різниця в поглядах двох урядів?

— Складається враження, що в попередні сім років уряд не до кінця вірив в успіх системи накопичувального пенсійного забезпечення (НПЗ). Ця система діє ще з 2004 року у вигляді добровільного пенсійного страхування через недержавні пенсійні фонди (НПФ). Але регуляторні органи, які мали б розвивати нову систему, сприяли її правильному становленню, посилювали надійність та забезпечували всі види захисту накопичених коштів громадян, на мою думку, не впоралися із своїм завданням. Тому, попри великий потенціал цієї системи, наявний у нас третій рівень НПЗ перебуває не в найкращому стані. Отож не дивно, що самі регуляторні органи сприяли подальшому відкладенню запровадження другого рівня пенсійної системи.

— **Про які регуляторні органи йдеться?**

— Передусім це Держфінпослуг, що відповідає за забезпечення, розроблення та координацію єдиної державної політики стосовно функціонування накопичувальної системи пенсійного страхування, як це записано в Законі України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та в Положенні про Держфінпослуг. Але Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національний банк України також відповідають за певні аспекти в роботі системи НПЗ. Є також і питання, якими мали б опікуватися Міністерство праці та соціальної політики, Пенсійний фонд України.

Кожен із цих органів певною мірою «не побачив» важливої ролі тих суб'єктів системи НПЗ, які підпадають (або мають підпадати) під його компетенцію. Це — ради НПФ, адміністратори та компанії з управління активами НПФ, банки-зберігачі. А «не побачивши», не зрозумівши ролі та функцій нових для України суб'єктів, регулятори не навчилися аналізувати та контролювати їхню діяльність, їхню звізність, їхню взаємодію між собою. Великим недоліком роботи регуляторів є відсутність методології системного регулювання, координації та контролю функціонування всіх суб'єктів НПЗ, самої системи НПЗ як, власне, системи.

— **Чи означає це, що ви вважаєте запровадження другого рівня пенсійної системи у 2012 році передчасним?**

— Звісно, ні. Другий рівень потрібен Україні як повітря. Я вважаю, що уряду давно вже час діяти, щоб терміново підвищити якість роботи державних регуляторів!

До того ж робити це треба незалежно від року запровадження другого рівня. Навіть якщо б ми взагалі його не запроваджували.

Насамперед необхідно зробити державних регуляторів професійно компетентними, щоб вони були здатні правильно оцінювати потреби та ризики функціонування нової системи, впливати на її позитивне формування, контролювати роботу, активно поширювати позитивний передовий досвід роботи суб'єктів ринку, з одного боку. А з другого — вчасно вживати дієві заходи впливу до тих, хто не тільки виявляє у своїй роботі жадливий непрофесіоналізм, а й елементарно порушує норми чинного законодавства України.

— **Головне — не переплутати перших та других, караючи невинних та нагороджуючи непричетних...**

— Саме це й залежить від рівня професіоналізму регуляторів. А якщо серйозніше, то уряд має нести певну відповідальність перед своїми національними інвесторами. Якщо не фінансову, то принаймні політичну, громадську. Адже, прийнявши закони, які запровадили систему НПЗ, уряд фактично запросив українських інвесторів вкласти кошти в нову систему.

До того ж ми маємо інвесторів двох типів. Це — бізнес, який вклав кошти в розвиток компаній з управління активами НПФ та створення адміністраторів НПФ, для яких встановлено досить істотні вимоги до статутного фонду та власного капіталу. Це також прості громадяни — учасники НПФ, які вкладають свої кошти у НПФ, забезпечуючи себе на старість та підвищуючи економічний, інвестиційний потенціал країни.

Крім того, уряд у нормах чинних законів пообіцяв українським громадянам, що кошти, вкладені в нову систему, буде надійно захищено від розкрадання, нецільового використання, недбалого обліку, не-

ефективного управління, визначивши роль та функцію державних органів-регуляторів, які мають цим опікуватися. Отже, інвестори (і бізнесмени, і учасники НПФ) мають право запитати уряд: хто відповідатиме перед ними за неякісну, непрофесійну роботу регуляторів? Хто має забезпечити виконання чинного законодавства?

І це дуже важливі питання. Відповіді на них, формують інвестиційний клімат в країні, прискорюють розвиток або сприяють занепад національної економіки і, що найважливіше, істотно впливають на рівень довіри населення до уряду, на ступінь соціального напруження чи, навпаки, соціального спокою в країні.

Ольга ВІТЕР.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА (з архіву «Голосу України»).

ЗАКОН У ДІІ

Найбільше порушень природоохоронного законодавства на берегах третьої за величиною річки держави стосуються випадків самовільного захоплення прибережної смуги та незаконного зведення на ній будівель, у тому числі житлових будинків. Карають порушників здебільшого смішними штрафами.

Палаці задивляються у воду

Минулого року прокуратура області спільно з екологами та представниками природоохоронних організацій провели низку перевірок із дотримання вимог земельного, містобудівного та природоохоронного законодавства при використанні прибережної захисної смуги річки Південний Буг. Усі випадки порушень зафіксували на відеореєстраторі. Перевіряли береги річки у межах Вінниці — від мікрорайону П'ятничани до селища Сабарів. Як розповів один із учасників таких перевірок, від побаченого на екрані аж в очах рябито — палаці стоять — замилюються: один краший за інший, та ще й заглядають вікнами у воду. Дехто з їх власників східці облаштував так, що ними з подвір'я можна сходити до берега річки. Здавалося б, порушення норм прибережної річкової смуги — очевидне. Втім, більшість власників палаців, як то кажуть, вийшли сухими з води. Бо мають на руках документи з дозволами. У дозволах чорним по білому записано про зміну розміру прибережної захисної смуги.

— Розмір прибережної захисної смуги справді можна змінювати у межах населеного пункту, — каже природоохоронний прокурор Вінниці Анатолій Кислов. — Таке право надається місцевим органам влади. У Вінниці так і зробили. Було це ще в 1996 році. Але змінили настільки, що в деяких місцях уздовж берега залишилася тільки вузька стежка. Хоча розмір прибережної захисної смуги для такої річки,

Знести незаконно збудовані палаці на берегах Південного Бугу може хіба що стихія...

як Південний Буг, становить сто метрів. Така відстань зафіксована у Водному і Земельному кодексах України.

Прокурорська перевірка щодо законності використання прибережних смуг річки розпочалася після численних скарг від жителів міста. Найбільш «гаражкою» точкою став берег річки поблизу вулиці Івана Богуня. Ті, хто отримав тут земельні ділянки, спершу так само прикривалися рішенням міськвиконкому про зміну величини прибережної смуги. Однак під час детальної перевірки на поверхню виплило ще одне порушення.

— Під час відведення землі на березі річки одна із проектних організацій, що має на це право, порушила навіть ті зменшені норми, які запровадила міськрада, — продовжує Юрій Кислов. — Пакет документів новим власникам землі представник цієї організації видав навіть не погодивши їх у міськвиконкомі. А також баз затвердження на сесії міськради. Зрозуміло, що прокуратура опротестувала дії підприємців. Справа передана до суду. Йдеться про можливе позбавлення підприємства ліцензії на виконання землевпорядних робіт. Так само подано позови до суду на дії міськради щодо необґрунтованого зменшення у деяких випадках прибережної захисної смуги.

На запитання, чим керувалися під час прийняття рішення, Анатолій Кислов відповів так: «Це питання до міськради. Тільки там знають, чим саме керувалися».

Якщо суд ухвалить рішення про знесення незаконно зведених будинків, буде воно виконано чи ні? «А чому б і ні? — каже природоохоронний прокурор. — Нехай чиновники, які вдалися до такого порушення сплячуть із власної кишені...» Вінничани мають іншу думку з цього приводу. «Ніхто ці «мазанки» не прибере з берега, —

каже один з авторів листа до редакції нашої газети, — зробити це може хіба що стихія, яка затопить берег. Судові виконавці побояться вдатися до руйнування чужого майна. У Вінниці був випадок, коли мали знести незаконно збудований будинок біля Будинку офіцерів. Пошуміли пошуміли, і залишили все, як було. А тут не один, а десятки, а може, й сотні таких будинків. Хто за них візьметься? Хоча би вже нові не давали будувати. А то ж і далі ростуть як гриби після дощу. Коли будують, ніби ніхто цього не помічає. А вже як дім виріс, починають ходити навколо нього з перевірами. Звичайна показуха, так створюють видимість роботи. А результату ж то нема».

До річки — зась! Приватна власність...

Ще однією підставою для нарікань вінничан є заборона деякого із власників землі на березі річки підходити іншим до води. Житель Старого міста на ім'я Сергій Миколайович показує одне з таких місць. По крутому Бузькому узвозу спускаємося з ним до річки. На березі повертаємо праворуч і наштотуємося на загорожу.

— Коли я був малим, у цьому місці ми влітку купалися, а зимою, коли річка замерзала, каталися на ковзанах та санях, — каже Сергій Миколайович. — А тепер, як бачите, до річки не підступитися. Приватна власність. Будинки на самісінькому березі. Колись цей берег був для нас найкращим місцем для ігор. Ми зі школи поверталися додому пізно тільки тому, що весь час проводили тут, біля річки. А тепер... Ще трохи — і скрізь поставлять таку загорожу. Хіба це правильно?

— Дійсно, є такі факти, ми стикалися з ними під час перевірок, — продовжує природоохоронний прокурор Вінниці

Юрій Кислов. — Дехто із власників мотивує перекриття проходу до річки тим, що її береги забруднюють сміттям невідомі, а їм, мовляв, потім доведеться його прибирати. Але це не виправдання. Берег обов'язково має бути у користуванні громади.

Засипав... щебенем

Один із власників будинку з вікнами на воду, порушивши закон про забудову, вирішив ще раз вдатися до нехтування чинного законодавства. Підприємливий чоловік наважився на безпрецедентний крок. Вирішив влаштувати альтанки не тільки на березі. Для більшої екзотики продюжвив берег із допомогою насипу в річку. Десятки машин щебеню завіз. Установив на насипі аж шість альтанок. У відвідувачів таких генделиків має складатися враження, що вони попивають з келихів і вечеряють прямісінько на воді. Зрозуміло, така екзотика коштувала б дорожче, ніж, скажімо, в кафе на асфальті.

Штраф за самовільно зайняту ділянку — 13,46 гривні

Порушення законодавства на берегах Південного Бугу на кожному кроці. Ось тільки декілька фактів з матеріалів перевірки природоохоронців. Наприклад, мешканець будинку у провулку Прибузький самовільно зайняв земельну ділянку із земель водного фонду Вінницької міськради. У чоловіка нема навіть рішення про передачу землі у власність або надання в оренду. Так само без дозвільних документів він збудував капітальну споруду - автогараж. Читач навіть не здогадується, як «жорстоко» покарали порушника. Йому нараховували штраф у сумі... 13 гривень 46 копійок.

Так само незаконно спорудив гараж ще один житель із вулиці

Зарічна. Як зазначено в протоколі про порушення, самовільно зайняв на березі земельну ділянку. Його оштрафували на 31 гривню 20 копійок. Штраф на суму 63,88 гривні накладено на жителя вулиці Квітуча, він без документів використовує земельну ділянку водного фонду міськради. Встановив на ній три дерев'яні альтанки на бетонних фундаментах, збудував бетонний майданчик.

Неабиякий подив викликає той факт, що окремі власники будинків на березі Бугу викопувають на зайнятій території ще й ставки. Вода біля води, для чого? Більше двадцяти таких рукотворних водойм нараховували природоохоронці вздовж лівого й правого берегів Південного Бугу. Одна з таких водойм оголоджена металевою сіткою, за нею видно молоді дерева, нежитлове приміщення. Райський куточок для відпочинку. Шкоду, заподіяну чоловіком за самовільне зайняття землі та будівництво на ній водойми і споруди, оцінили у 213,97 гривні.

Більшість штрафів, як то кажуть, смішні. В управлінні Держземінспекції у Вінницькій області пояснили, що їх нараховують за методикою визначення розміру шкоди. Встановив таку методику Кабмін. Номер документа — 963 від 25.07.2007 року. Чиновники, як бачимо, надто поблажливі до порушників.

Можливо, варто внести зміни у чинне законодавство і запровадити більш жорсткі заходи впливу до губителів берегів річок. «Краще чітко дотримуватися вимог існуючих законів, — наголошує Юрій Кислов. — Усе й так чітко прописано. А зміни величини прибережних смуг треба вносити, як то кажуть, адекватно і розумно. Головна умова, якою при цьому слід керуватися, не зашкодити водній артерії...».

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Окремі власники будинків на березі Бугу викопувають на зайнятій території ще й ставки. Вода біля води, для чого?

Управління податкової міліції ДПА у Хмельницькій області викрило гендиректора одного з ТОВ із забезпечення нафтопродуктами, який за допомогою підроблених документів, у тому числі видаткових і податкових накладних, ухилився від сплати близько 1,5 млн. гривень податків, *повідомляє наш власкор Ірина КОЗАК*

Харківські БТРи вже восени можуть опинитися в Іраку

ВІЙСЬКОВО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Такий оптимістичний висновок можна зробити після того, як на заводі, у конструкторських бюро підприємства побували Перший віце-прем'єр-міністр України Андрій Клюєв, кілька профільних міністрів, народні депутати України, керівники харківського регіону. Розмова, видно з усього, відбулася в закритих для преси цехах танкобудівного заводу, в КБ жорстка, але продуктивна.

Подумати тільки. Казенне підприємство «Харківське конструкторське бюро з машинобудування ім. Морозова», провідне українське підприємство, що спеціалізується на створенні танків та іншої броньованої гусеничної й колісної техніки, і здатне сьогодні розробляти бронетехніку на рівні найкращих світових зразків, багато в чому їх навіть перевершуючи, не могло досі... знайти підприємство, здатне поставити ці зразки на конвеєр. І це при тому, що КБ і танкобудівний завод розташовані фактично на одній заводській площадці, мають без малого столітній досвід виробництва бойових машин і що попит у світі на даний вид озброєнь не меншає.

Висновок однозначний. Миритися далі з таким станом справ, коли замість того, щоб випускати спецвироби й успішно реалізовувати їх на світових ринках, директори-тимчасовці танкового заводу багато років успішно лише підторгують унікальними заводськими цехами й дорогим устаткуванням, — неможливо.

Голова Харківської облдержадміністрації Михайло Добкін запропонував кардинальне вирішення проблеми: змінити керівництво ДП «Завод ім. Малишева» і створити на його базі холдинг разом із казенними підприємствами «КБ з машинобудування ім. Морозова» і «КБ з двигунобудування» з єдиним центром керування.

КБ ім. Морозова й КБ з двигунобудування створюють зразки нової конкурентної на світовому ринку техніки. Розроблено моделі спецтехніки, на які є замовлення на 2,5 млрд. грн. Їх має виконувати ДП «Завод ім. Малишева». Але завод дозволяє собі в такий складний час і на такому складному й тісному ринку недозволену розкіш: відмовлятися від нових контрактів, не виконувати наявні замовлення, нехтувати зобов'язання щодо розрахунків з поставачальниками комплектуючих. Крім того, досі не розроблено план реструктуризації заводу. 130 млн. грн. субвенції, виділені заводові з держбюджету, не було вкладено в розвиток заводу, а спрямовано лише на погашення боргів. У результаті такої діяльності керівництва заводу його спецпродукція стала неконкурентоспроможною. Новітній танк «Оп-

лот» мав коштувати не більше 3,5 млн. дол., однак завод виставляє його на ринку озброєнь за ціною в 4 млн. дол. Вироблені на заводі двигуни для бронетранспортера дорожчі від аналогічного німецького зразка. Завод став відмовлятися від вигідних контрактів, що може призвести до його банкрутства, а це, у свою чергу, спричинить банкрутство казенних КБ.

Генеральний конструктор танкобудівного КБ ім. Морозова Михайло Борисюк підтверджує, що завод ім. Малишева справді підводить конструкторів: зриває контракти, які дуже вигідні не тільки для підприємства — для всієї країни, загалом для держави.

Про які контракти йдеться — на цьому учасники наради особливо не зосереджувалися, військові замовлення — теми не для детального всенародного обговорення. Однак відомо, що завод ім. Малишева може одержати найбільше замовлення з часів так званого пакистанського контракту. Харків'яни можуть

Президент поміняв керівництво «Укрспецекспорту»

Президент України Віктор Янукович звільнив Сергія Бондарчука з посади генерального директора Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення. Текст відповідного указу від 10 червня розміщено на офіційному сайті глави держави. Новим керівником «Укрспецекспорту» призначено народного депутата від Партії регіонів Дмитра Саламатіна, передає УНІАН.

Мешканці Стаханова і Брянки знову «попливуть»

Стаханову й Брянци знову загрожує підтоплення. Це стається щоразу, коли на шахті «Краснопільська» припиняється робота з водовідливу. Обладнання зупинилося ще місяць тому: зношені насоси не впоралися з припливом води, що збільшився до 1,2 тисячі кубів. З огляду на ситуацію, керівництво шахти вирішило припинити відкачування води й для порятунку обладнання підняти його на поверхню. За словами голови Луганської обласної організації Всеукраїнського союзу робітників Юрія Хохлова, виробки горизонту 197 м уже затоплено, вода у стовбурах шахти прибуває з підвищенням рівня до 1 м на добу. За висновком фахівців, якщо не буде вжито дієвих заходів щодо зміни ситуації, то через півтора року на Стахановсько-Брянківській регіон чекає екологічна катастрофа. У зоні підтоплення можуть опинитися багатоповерхові житлові будинки в південному мікрорайоні Стаханова, частина будинків жителів селищ Краснопілля Глибоке, Завадське, частина будинків Алмазної.

На думку експертів, насамперед необхідно провести технічну раду із залученням фахівців Мінвуглепрому та науково-проектних організацій, зробити корегування проекту ліквідації шахт «Краснопільська» і «Брянківська» з огляду на ситуацію, що склалася.

Вл. інф.

Луганська область.

Відкрито центр жіночого бізнесу

У Хмельницькому розпочав роботу центр жіночого підприємництва. Головна його мета — допомогти жінкам розпочати власну справу і створити пільгові умови для їх роботи, як то безкоштовне робоче місце в офісі та інформаційно-консультативна допомога. Завдяки центру свій бізнес вже розпочали організатори спортивного клубу та агентства нерухомості. Центр проводитиме також безплатні навчання для всіх, хто хоче стати підприємцем. На заняття запрошуватимуть і жінок із сільської місцевості.

Ірина КОЗАК.

Хмельницька область.

Господарським судом м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-б) поновлено провадження у справі № 24/706-б про банкрутство закритого акціонерного товариства «Сталь» (код ЄДРПОУ 21508814, м. Київ, вул. І. Кудрі, 43) на стадії ліквідаційної процедури.

Ліквідатор Резніков Владислав Ігорович (м. Київ, вул. Ернста, 12, кв. 78).

Не тільки об'єктивний інформатор, а й надійний порадник

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Під час наради було заслухано начальників центрів поштового зв'язку кримської дирекції «Укрпошти» про результати передплати парламентської газети.

Непоганих результатів у передплатній кампанії домогся Ялтинський центр. Начальник цього центру Івана Матіїв поділилася досвідом організації передплати та поширення газети вроздріб на Південнобережжі. Тепер практично в кожній оздоровниці «Голос України» буде продаватися вроздріб. І це все завдяки тісній роботі Ялтинського центру з місцевою владою Ялти, особливо з міським головою південної столиці України Сергієм Брайком.

Заступник головного редактора газети «Голос України» Леонід Бровченко висловив подяку поштовикам автономії за підтримку газети, за активну допомогу редакції в передплатній кампанії.

На площі біля головпоштамту було виставлено стіл для передплатників, де читачі могли ознайомитися зі свіжими номерами газети, уточнити деталі передплатної кампанії: вартість газети. Одразу бажаючи оформляти передплату. Найактивніші з них одержували призи від газети.

Жителька Сімферополя Олена Іванова вперше передплатила газету. На запитання, чому вона зупинила свій вибір на парламентській газеті, жінка відповіла, що їй імпонує сама організація передплати, коли можна спокійно, без усякої суети передплатити газету. А ще їй сподобалося, що співробітники редакції самі присутні під час організації передплати й безпосередньо можуть пояснити редакційну політику газети.

«Думаю, що я правильно зробила, передплативши «Голос України». Сподіваюся, газета

поставити іракській армії 400 (!) БТРів. При цьому замовлення надзвичайно термінове: є лише чотири місяці на доробку й випробування машин. Уже в жовтні замовникові слід відправити першу партію. Взяти участь у виробництві, одержати роботу, заробітну плату зможуть близько сотні (!) українських підприємств. І сидіти при цьому склавши руки, пропускати такий комерційний шанс, який забезпечує майбутнє виробництву вітчизняної бронетанкової техніки на найближчі роки, — це не тільки поганий менеджмент, це, погодьтеся, вже щось із Кримінального кодексу.

— Крім того, державне підприємство «Завод імені Малишева» протягом кількох місяців одержить українське державне оборонне замовлення на суму 255 млн. гривень, — підкреслив Перший віце-прем'єр-міністр України Андрій Клюєв.

Він також зазначив, що нині йде кропітка робота над затвердженням державного замовлення в оборонній сфері, готується відповідна постанова Кабінету Міністрів. У найближчі місяці в оборонний промисловий комплекс Харкова надійде ще 118 млн. гривень на модернізацію танка «Оплот». Борги у заробітній платі на заводі практично погашено. Сім мільйонів, що залишилися, — питання кількох днів.

Так, завод ім. Малишева роками не випускає спецпродукцію, але все-таки, коли з'являються замовлення, і фахівці конструкторського бюро, і виробничники готові виконувати їх на найвищому світовому рівні. Парадокс, але це справді так.

Починаючи з часів Великої Вітчизняної війни, КБ ім. Морозова працює сьогодні вже над четвертим поколінням танків та іншої бронетехніки. За своїми технічними характеристиками, кажуть фахівці, вони не поступаються найкращим світовим зразкам, а за багатьма технічними напрямками навіть їх перевершують. Наприклад, мало хто знає, що останні розробки харківських конструкторів зробили майже невразливими і саму машину, і її екіпаж для найбільшого ворога танків — кумулятивних снарядів. У сучасних вітчизняних танках уже давно немає звичних для гусеничної техніки важелів — є лише зручний штурвал. Нормою стали автоматична коробка передач, автоматична подача снарядів, бортова комп'ютерна техніка й навіть роздільні кондиціонери.

Не вистачає українській обороні тільки одного: справді патріотичного ставлення до того промислового потенціалу, який створювався багатьма поколіннями наших співвітчизників.

Правда, ще не все втрачено.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Фото Михайла КУЧНЄВА.

стане доброю порадицею не тільки мені, а й усій моїй родині», — підкреслила О. Іванова.

Георгій ВЕРВЕС.

На знімку: директор КД «Укрпошти» Олександр Сосін під час наради поштовиків Криму стосовно передплати на «Голос України».

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Харків'яни можуть поставити іракській армії 400 (!) БТРів

13 червня — День працівників легкої промисловості України

Хочеш шити — вмій крутитись...

Цього року своє професійне свято виробничий колектив Первомайської швейної фабрики — АТЗТ (акціонерне товариство закритого типу) «Санта Україна» поєднав із вагомим ювілеєм — 65-річчям підприємства.

Віковий рубіж більш ніж солідний. Але на фабриці, що пережила добрий десяток керівників держави, він не позначився. Первомайський колектив швейників, вірний своєму покликанню, завжди йде в ногу з часом, рік у рік тішаючи людей модними і красивими обновками. Незалежно від політичних розкладів у країні та партійних гасел.

Ось уже тринадцять років відоме в Україні й за кордоном підприємство очолює Євгеній Дирдін — заслужений працівник промисловості України, кавалер багатьох орденів, депутат обласної ради. Є в нього ще один титул народного визнання, який Дирдін дуже цінує, — Почесний житель Баранівки. Його надали за те, що депутат допоміг провести в село газ.

Загальний фабричний виробничий стаж Євгенія Михайловича давно розміняв четвертий десяток. Тут, на фабриці, 22 роки пропрацював його батько, 16 років із них заступником директора. Сімейну естафету гідно прийняла донька — Оксана Євгенівна.

— Найбільша біда в тому, що українська промисловість сьогодні працює не на вітчизняній сировині. Після розвалу Союзу бавовна і ситець залишилися в країнах з розвиненою переробною промисловістю, а ми змушені купувати сировину з Туреччини, Арабських Еміратів, Китаю, — каже Євгеній Дирдін. — І за цю привізну сировину повинні платити великі мита й податки. Ми не можемо сьогодні конкурувати з продукцією одеського «7 кілометра» або будь-якого іншого ринку. Та й оптової торгівлі в Україні немає — є великі базари, на яких

наша продукція не котирується. І поясню чому. Ми працюємо за прозорими схемами, з документами, відповідно в наших потенційних партнерів засвічується оборот, а це їм невигідно. Ринкова торгівля йде від оподатковування. Ми могли б поговорити і про контрабанду, і про «сірий» імпорт, і про імпортні чоловічі костюми-трійки, що їх ввозять в Україну за ціною 1,7 долара... Але висновок напрашується один: у країні немає зацікавленості в розвиткові вітчизняної легкої промисловості, не прийнято жодного закону, котрий

якимсь чином лобював би інтереси вітчизняних виробників-промисловців. Навіть устаткування треба завозити з-за кордону за скаженими цінами, оскільки в Україні його не виробляють. Євгеній Михайлович продовжує наболілу тему. Звичайно, можна обійти посередників і напрямую виходити на турків, арабів, китайців. Але яке українське підприємство легкої промисловості сьогодні може похвалитися власними обіговими коштами? Що стосується кредитів, те Євгеній Михайлович переконаний: фінансовий зашморг під божевільні відсотки може затягти на своїй ший тільки господарник, що не вміє користуватися олівцем. Якщо до 30-відсоткової ставки рефінансування комерційного банку додати 20 відсотків ввізного ПДВ, то продукція автоматично дорожчає на 50 відсотків. Плюс переробка. А поставка продукції в торгівлю, що обслуговує за принципом відстрочки платежів до 75 днів, і повернення товару, не проданого за сезон? Та на Первомайській швейній фабриці пристосувалися до цих ввідних.

Однак є речі, з якими важко змиритися.

Розповідають: якось на «Санта Україну» приїхав замовник з Італії. Дирдін показав йому виробничі приміщення, розповів про фабрику, трудовий колектив, вимоги українського законодавства й податки. Італієць розумів усе до моменту, поки розмова не зачепила потрійного оподатковування. Хоч як роз'яснювали йому, хоч як втовмачували, — заклінило. Після тривалої паузи італієць вирік: у нього в країні податкові вимоги для всіх єдині — це табу, і він навіть уявити собі не може, що буває по-іншому. І якби хоч хтось зажадав податкової градації, його б вважали божевільним.

Економічна криза боляче вдарила по фабриці, особливо в першому кварталі: у квітні вона не працювала. Багато зарубіжних фірм, з якими співробітничала «Санта Україна», збанкрутували. Нині підприємство стабільно вирівнюється. У цехах триває реорганізація, вишукують нові резерви, оптимізується кадровий склад, впроваджують кошти малої механізації на робочих місцях. Одне слово, трудовий колектив як може долає економічну кризу.

Галина ПОРФИР'ЄВА.

Миколаївська область.
На знімках: робочий процес; Євгеній Дирдін.

Фото автора.

Задзеленчали писаночки

СВІТ ЗАХОПЛЕНЬ

Рівненський художник Леонід Гринбокий виготовив з глини писанки, які мелодійно дзвенять.

— Спершу зробив писанку без дзвіночків усередині, але вона мені здалася нудною. Тепер мої вироби співають. Кожне великоднє яйце має своє неповторне звучання. Такий ефект досягається завдяки кусочку глини всередині виробу. Після обпалювання в печі він стає, наче язичок у дзвоні. Стукаючись об стінки писанки, змушує її звучати, — каже художник-кераміст Леонід Гринбокий.

На виготовлення однієї керамічної писанки він витрачає майже тиждень. Тільки ліплення яйця займає 4—5 годин. Використовує місцеву глину. Писанки не прикрашає орнаментами, а зображає переважно сільські краєвиди або біблійних героїв. Вироби мають підсихати поступово. Якщо одразу поставити у піч з високою температурою, — потріскаються.

— Кожна така мальованка має душу. Усередині виробу завжди пишу віншування. Зичу його власнику здоров'я, Божої ласки й успіху в усіх справах. Незважаючи на те, що побажання не можна побачити, переконаний: кожен, хто візьме в руки мій виріб, відчує його добру енергетику, — пояснює Леонід Гринбокий.

Нині його писанки уже знають далеко за межами краю й охоче купують для етнографічних колекцій та на подарунки шанувальникам українського мистецтва. Хоча майстер не виготовляє керамічні крашанки для заробітку. Каже, має не більше десятка таких виробів. Переважно дарує їх до свят друзям.

— Торік на виставці народної творчості в Києві якийсь колекціонер наполіг і купив писанку за чотириста гривень. Під час творчого звіту Рівнен-

ської області в столиці моїми виробами зацікавився Віктор Ющенко. Подарував і йому співоче великоднє яйце, — розповів художник.

Леонід Гринбокий викладає на кафедрі українознавства Рівненського державного гуманітарного університе-

ту. Його писанками милуються відвідувачі Рівненського обласного краєзнавчого музею та Виставкової зали Національної спілки художників.

Віктор ГОМОЛЬ.

Рівне.

Фото автора.

► ЛУГАНСЬК

Обороти конвертаційних центрів оцінюють у мільярди гривень

При взаємодії співробітників СБУ, прокуратури та податкових органів у 2009—2010 роках на Луганщині ліквідовано вісім конвертаційних центрів із загальним обігом понад два мільярди гривень.

Створення конвертаційних центрів без змови з банківськими працівниками майже неможливо. Прикладів, які підтверджують це, — достатньо. Зокрема, нині розслідується кримінальна справа щодо посадових осіб банківської установи з державною часткою власності та керівників приватного підприємства, які на підставі фіктивних документів про наявність заставного майна оформили кредитний договір. Через підставні рахунки кредит у сумі 1 мільйон гривень був перетворений на готівку і привласнений. Як встановлено у ході розслідування, у протиправній діяльності використувалися рахунки 20 фіктивних підприємств. Правоохоронці ліквідували цей механізм і заблокували на поточних рахунках більш як 1,6 мільйона гривень.

В іншому випадку зловмисники придумали іншу «фішку». Свої справи вони прикрили зареєстрованою будівельною фірмою. На підставі неправдивих відомостей про укомплектованість підприємства інженерно-технічним персоналом і формальних дотримань інших передбачених законом умов організатори афери одержали ліцензію на здійснення будівельної діяльності й дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки. Це дало їм змогу брати участь у тендерах на закупівлю товарів, робіт і послуг за бюджетні кошти й надавати незаконні послуги з переведення у «тіньовий» оборот коштів державних, комунальних підприємств і бюджетних установ. Насправді, як встановили співробітники СБУ, з моменту реєстрації на підприємстві не працював жодний фахівець будівельної професії. Єдиним видом господарської діяльності фірми були незаконні фінансові операції з бюджетними коштами. Щомісяця з використанням реквізитів підставних підприємств конвертаційний центр переводив у готівковий обіг більше 1 мільйона гривень.

Коментуючи ці факти, у прес-службі управління СБУ в Луганській області звернули увагу на такий важливий нюанс. Зачення роботи з ліквідації таких фінансових утворень полягає не тільки в декриміналізації кредитно-банківської сфери, а й у надходженні в бюджет платежів і податків, які донараховуються податковими органами.

Алла АНТИПОВА.

Італієць вирік: у нього в країні податкові вимоги для всіх єдині — це табу, і він навіть уявити собі не може, що буває по-іншому

З моменту вибуху на буровій платформі в Мексиканській затоці й до 3 червня з неї щодня виливалося до 40 тисяч барелей (понад 6 мільйонів літрів) нафти, повідомило агентство Рейтер

Кабінет Міністрів України затвердив Стратегію національної екологічної політики до 2020 року

У НОМЕР

Кому в Україні дихати легко

Держкомстат оприлюднив інформацію про кількість атмосферних викидів у містах України від стаціонарних джерел забруднень.

Отож жодних змін у трійці лідерів у рейтингу найбрудніших міст України не сталося. Кривий Ріг (Дніпропетровська область), який з 2000 року тримає першість у списку найбрудніших міст, відзначився і торік. На другому місці знову Маріуполь (Донецька область). На третьому — Бурштин (Івано-Франківська область). Щоправда, 2009 року зафіксовано зменшення шкідливих викидів порівняно з попередніми роками. Це пов'язано передусім з економічною кризою, яка призвела до зупинки та зменшення виробництва (а відповідно і шкідливих викидів) у металургійній та хімічній галузях. Тільки в Києві, Черкаській та Житомирській областях шкідливі викиди (порівняно з 2008 роком) зросли. І завдячувати треба збільшенню автомобільних потоків на дорогах.

На четвертій позиції у списку «брудних» міст — Луганськ, на п'ятому — Зеленодольськ (Дніпропетровська область), на шостому — Курахове (Донецька область), на сьомому — Дебальцеве (Донецька область). Далі — Дніпродзержинськ (Дніпропетровська область), Дніпропетровськ. І на останньому місці — Новий Світ (Донецька область).

Що стосується рейтингу найбрудніших регіонів України, то він має такий вигляд: Донецька, Дніпропетровська, Луганська, Запорізька області та місто Київ. А ось найчистішими визнано: Севастополь, Чернівецьку, Рівненську, Волинську і Тернопільську області.

Загалом торік в Україні було викинуто в атмосферу 6,4 млн. тонн шкідливих речовин. Завдяки кризі це на 10,6% менше, ніж 2008 року. За даними Міністерства охорони навколишнього середовища, в Донецькій області найбільшими забруднювачами атмосфери є ММК ім. Ілліча та «Азовсталь». У Дніпропетровській — комбінат ім. Дзержинського та «АрселорМіттал Кривий Ріг». У Луганській області — Алчевський меткомбінат і «Лисичанська сода». Щодо Києва, то найбільше столичне повітря забруднюють викиди від автомобілів, — вважає глава Всеукраїнської екологічної ліги Тетяна Тимочко.

Чи знаєте ви, що...
Перехід на оплату за показниками лічильника води знижує рахунок за воду на 20—40 %. А можливість контролювати споживання води призводить до економії як мінімум ще на 10—20%.
Використовуючи посудомийну машину, ми заощаджуємо 8 тисяч літрів води на рік.
Альтернативним варіантом економії може бути миття посуду в раковині із пробкою.
34 тисячі літрів води — ось скільки може витекти протягом року з несправного туалетного бачка. А з несправного крана — 13 500 літрів.
До речі, після того як некарня «Фред Мейер Бейкері» (США) місця та відремонтувала вісця протікання води, з'ясувалося, що протягом року через протоки втрачалося 2684 літри, які компанія оплачувала, як спожиті.

Микола ТОМЕНКО: «Необхідно зупинити приватну забудову території Подільських Товтр»

Заступник Голови Верховної Ради Микола Томенко направив звернення до Генерального прокурора з проханням перевірити законність виділення земель природоохоронного фонду приватним структурам та законність здійснення будівництва на території Національного природного парку «Подільські Товтри», що на Хмельниччині.

За повідомленням секретаріату заступника глави парламенту, у своєму зверненні М. Томенко зазначив, що під час його поїздки 5 червня 2010 року до Хмельницької області природоохоронна громадськість та керівництво парку порушували питання стосовно розпоча-

того останнім часом будівництва приватними структурами котеджних будиночків для відпочинку на території Національного природного парку, що не може не викликати занепокоєння.

Нагадаємо, що Національний природний парк «Подільські Товтри» створено указом Президента від 27 червня 1996 року з метою збереження, відтворення та раціонального використання природних ландшафтів Поділля з його унікальними історико-культурними комплексами. Відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000—

2015 роки», парк входить до Подільського регіону Національної екологічної мережі України. У рамках всеукраїнської акції «7 чудес України» Подільські Товтри визнані одним із семи природних чудес України. Національний природний парк «Подільські Товтри» є природоохоронною, рекреаційною, культурно-освітньою, науково-дослідною установою загальнодержавного значення. Велику цінність і значимість для рекреаційного господарства парку становить запас мінеральних вод та десятки видів тварин, занесених до Червоної книги України, які населяють Подільські Товтри.

Перлина без обрамлення

Що заважає Подільським Товтрам стати коштовною окрасою України

У того, хто хоч раз побував у цих краях, немає жодних сумнівів: Національний природний парк «Подільські Товтри» є справжньою перлиною природи, археології, історії, культури. Здається просто неймовірним, що на цій території зібрано разом до півтисячі об'єктів природозаповідного фонду, історико-архітектурних та археологічних пам'яток, і поряд практично з кожним мож-

Таким є вапняковий кряж Товтр, котрий виріс із бар'єрного рифу такого давнього моря, що вік його навіть важко уявити. Вчені стверджують, що аналога таких гір немає більше ніде на землі. А саме море не інакше, як сховалось під Товтрами. Бо там знаходяться грандіозні запаси, і за кількістю, і за якістю, лікувальних мінеральних вод.

Неповторність Смотрицького каньйону, створеного стихіями і часом за мільйони років і прикрашеного вже людьми давніми фортифікаційними спорудами, дала йому можливість номінуватися на спадщину ЮНЕСКО.

Загалом «Подільські Товтри» визнані одним із семи природних чудес України. Проблема тільки, що для такої дивовижної перлини держава так і не може створити коштовної оправу у вигляді належного фінансування і відповідного законодавчого забезпечення.

Дерево, яке не прижилося в Медоборах

Навіть якби список природних чудес був значно коротшим, його цілком вистачило б для того, щоб п'ятнадцять років тому підписати президентський указ про створення Національного Подільського парку «Подільські Товтри». Тоді цей крок видавався переможним на шляху до збереження та відновлення природної пам'ятки. Товтри мали не тільки продемонструвати усі свої скарги та реліквії українцям, а й зачарувати весь світ, але...

Навіть через стільки літ багато намірів так і залишилося тільки намірами. За цим кряжем з давніх-давен закріпилися ще одна назва — Медобори. Кажуть, рослинність тут була такою багатою, що гори вкривались пишним цвітом, з якого просто стівав духмяний нектар. Тут і тепер зібрано до півтори тисячі різних видів рослин, причому десятки з них — рідкість не тільки для України, а й для світу. Приміром, така доволі скромна на вигляд рослина як шеверетія подільська оселилася тут ще в дольодовиковий період(!) і так відтоді не покидала цих країв. Єдине дерево, яке, попри всі старання, ніяк не хоче тут прижитися, — це «грошове».

Невдовзі сливає десятилітній строк, відведений наказом Мінекології для реалізації масштабного проекту з організації території, охорони, відтворення та рекреаційного використання природних комплексів та об'єктів парку. Тоді передбачалося, що його вартість становитиме понад 16 мільйонів гривень, і в результаті з'являться адміністративні та виробничі будівлі, пилорами, теплиці, науково-рекреаційні та візит-центри, своя автобаза, налагоджена система протипожежної охорони, а головне — можна буде обладнати зони відпочинку, реставрувати архітектурні та культурні пам'ятки, проводити природозахисні роботи... Однак на все це грошей так і не вистачило.

«Фінансова картина, яка спостерігається і з початку нинішнього року, — типова, — розповідає заступник директора парку Олег Боев. — Бюджету вистачає переважно на зарплату. А, скажімо, на обладнання місць відпочинку в першому півріччі передбачено лише 11,6 тисячі гривень. З них на закупівлю будівельних матеріалів можна використати лише півтори тисячі».

Що й казати, для площі, яка розкинулася майже на три райони області, таких витрат мало, а тому важко сподіватися, що й за сотню літ парк зможе перетворитися на туристичну Мекку.

Апоки що фінансових сил співробітників парку вистачає на те, щоб протоптати в буквальному розумінні слова стежки до скельних монастирів над Дністром, поставити кілька лавок, об-

лаштувати смітники... Все це також корисна і потрібна робота. Але з масштабами парку, його потребами її важко порівняти.

Коли гори — криккі та беззахисні

На жаль, відчуті себе в безпеці і повній захищеності парку так і не вдалося. Парадоксально, але, створюючи парк, законодавство не зуміло наділити його... землею. Із понад 260 тисяч гектарів, які офіційно становлять територію «Подільських Товар», спочатку лише три тисячі гектарів були надані в постійне користування НПП. Рештою ж розпоряджається лісове господарство, місцеві агроформування, промислові підприємства, територіальні громади. Насправді це могла б бути нормальна практика ось такого спільного землекористування, якби не одна істотна деталь — парк практично позбавлений права не те що впливу, а навіть дієвого контролю за діяльністю всіх цих землеволодільців. «А найбільша біда — неможливість зупинити використання корисних копалин, — в один голос стверджують співробітники НПП. — Жоден нормативно-правовий документ не надає парку таких прав».

Нині на території Товтр функціонує до сорока кар'єрів, де видобувають пісок, глини, вапняки, гіпс, мергелі. Після такої «господарської» діяльності на місці колись унікальних природних ландшафтів залишаються схожі на місячні мертві пейзажі.

Напевно, тамтешні ліси, гори, ділянки степів і луків були б вдячні людям не так за відтворення, як за те, щоб їх просто ніхто не чіпав, залишив у спокої і відпустив усе лише на волю природи.

— Чого тільки варті такі «добрі» наміри, як заліснення територій, створення штучних агролісів лісниками — а саме в їх розпорядженні знаходиться чимала територія парку, — розповідає науковий співробітник відділу науки, заслужений природоохоронець Стефан Ковальчук. — Хіба не розумніше було б віддати заповідні лісові об'єкти паркові, а колишні колгоспні ліси, що залишилися практично бездоглядними, передати під опіку лісників. Логіка тут проста: за площею відомче господарство нічого б не втратило. Зате парк міг би зберегти ті унікальні види рослин і тварин, котрі почали так швидко зникати. На жаль, останніми роками дедалі важче вдається поповнювати список того, що пошастило відновити та відродити, але дедалі довшими стають списки червонокнижних тварин та рослин. Древні Товтри, котрі змогли пережити випробування

часом, виявляються крихкими і беззахисними перед людиною.

За роки існуванні НПП вдалося-таки вилучити на свою користь у різних господарів ще півтори тисячі гектарів. Але навіть це не дозволило парку піднятися із останньої сходинки за цим показником серед світових, та й українських парків.

Чужі — п'яніють від краси

Хоча закон про екомережу та програма формування національної екологічної мережі і передбачають, що вже через п'ять років у власності парку має бути не менше 20 тисяч гектарів, проте в це віриться насилу. Місцеві громади неохоче йдуть на такий крок.

— Зате із спокійною совістю можуть передати землі під дачні ділянки, — залучається до розмови Людмила Любінська, кандидат наук, докторант. — Свого часу ми подали документи, аби зарезервувати частину наддністрянської території. Це унікальний зразок подільських степів, але там уже тепер довелось занести до Червоної книги понад десятків рослин, котрі ще зовсім недавно не вважалися рідкістю. Тож усі наші документи і пропозиції були передані і в РДА, обласне управління охорони навколишнього середовища, а в результаті... на цій території нарізали півсотні дачних ділянок. Тому прогноз невтішний: гадаю, вже найближчим часом природні скарги там будуть розорені та знищені назавжди.

Звичайно, було б перебільшенням сказати, що «Подільські Товтри» назавжди втрачені та розорені. Чимало закордонних учених і просто шанувальників природи ще п'яніють від тамтешньої краси, роблять дивовижні знахідки, фіксують живі організми, котрих не побачиш більше ніде на планеті.

Але ж і кам'янецькі науковці мали можливість спостерігати, як облаштовують подібні парки їх європейські колеги. Після того починає видаватися, що ми живемо у дзеркальних світах. Бо там не шкодують багатомільйонних інвестицій у те, щоб відновити інколи буквально по сантиметрах уже втрачені природні ландшафти. А ми ще дозволяємо собі заплішувати очі на те, як тихо шезає неповторна природа на десятках тисяч гектарів. А державне фінансування природоохоронної справи у парку нагадує жебрацькі крихти, але ніяк не щирі батьківську турботу, як те мало б бути.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.
На знімку: після розробки вапнякових родовищ місця починає нагадувати мертвий космічний пейзаж.

Фото з архіву парку.

У Киргизстані знову заворушення

У киргизькому Оші, що прожив майже місяць у спокої, спалахнули нові заворушення. Унаслідок вуличних нічних зіткнень між молоддю вже загинули якнайменше 14 осіб, майже 150 опинилися в лікарнях.

Влада країни заявляє, що сутички в місті сталися на національному ґрунті через локальні побутові конфлікти, заспокоювати які довелося за допомогою військових і бронетранспортерів. «Під час зіткнень молодіжних угруповань спалахнули масові заворушення, які супроводжувалися підпалами, погромами й застосуванням вогнепальної зброї. Вони мають характер міжетнічних сутичок», — заявив заступник голови тимчасового уряду Киргизстану Бекназаров. За попередніми даними, заворушення почалися після ма-

сової бійки між киргизами і узбеками, котрі мешкають у місті. Юрба молодих людей зібралася в центрі Оша й почала палити машини й громити магазини. За даними служби протипожежної безпеки міста, учасники заворушень також підпалили будівлі обласної філармонії, Узбецького драматичного театру, місцевої телекомпанії, готелю, друкарні, а також кафе, магазинів і торговельних комплексів. За даними прес-служби МВС Киргизстану, за підозрою в причетності до організації сутичок в Оші затримано п'ять осіб.

Словак «погорів» через схованку в паливному баку

У пункті пропуску «Малий Березний–Убля», що на українсько-словацькому кордоні, працівники Ужгородської митниці затримали громадянина Словаччини із 600 пачками цигарок, захованими в авто.

Як розповів начальник митного поста «Малий Березний» Віктор Нечипуренко, виїжджаючи з України додому на власному авто, іноземець обрав «зелений коридор» для проходження митного контролю. Однак інспектори вирішили перевірити словака на дотримання митних правил і запропонували засвідчити свою правосвідомість у декларації. «Щира» відвертість не здивувала досвідчених митників. Вони вирішили провести поглиблений огляд автівки. Не минуло й кілька хвилин, як 54-річний чоловік у боксі поглибленого огляду почав зізнаватися, де приховав тютюнові вироби. Цигарки знаходились у спеціально виготовлених сховищах: 540 пачок «Прими срібної» — у конструктивній порожнині паливного баку без пального, 30 пачок тієї ж марки — у конструктивній порожнині заднього правого крила та 30 пачок «Malboro Gold» — в конструктивній порожнині повітряного фільтра. Порухник визнав цигарки своєю власністю, повідомила «Голосу України» прес-секретар Ужгородської митниці Вікторія Сенгетовська. Автомобіль та контрабанду вилучено.

Василь НИТКА.

Закарпатська область.

Африканці курять... мозок грифів

Організації із захисту диких тварин у ПАР б'ють на сполох: рідкісні грифи в країні перебувають на межі зникнення, тому що їхній мозок курять африканці, щоб передбачити результати матчів чемпіонату світу з футболу, який стартував учора.

Традиція паління мозку грифа має правдець коріння в багатьох співтовариствах південної Африки, повідомляє «Інтерфакс». Вважають, що птах має дар ясновидіння, а людина, котра вживає часточку грифа, також зможе пророкувати майбутні події.

Нині люди користуються мозком грифа, щоб вгадати ре-

зультати різних спортивних змагань. І захисники навколишнього середовища побоюються, що чемпіонат світу призведе до почастищення такої практики.

За словами Марка Андерсона, представника південноафриканського орнітологічного товариства, захоплення магією призведе до значного зниження популяції рідкісних видів грифів, наприклад, капського сипа.

«Згідно з нашим дослідженням, винищування грифів для так званого традиційного використання може призвести через півстоліття до їхнього зникнення в деяких частинах ПАР. У найгіршому разі капський сип може зникнути вже через 12 років», — попереджає інший зоозахисник, Стів Маккін.

Р. S. І сумна звістка дещо затмарила початок ЧС-2010: у результаті автокатастрофи загинула правнучка Нельсона Мандели, колишнього президента країни. Трагедія сталася в четвер пізно ввечері, коли вона поверталася додому з концерту, присвяченого відкриттю чемпіонату світу з футболу, який проходить у передмісті Йоханнесбурга. Автомобіль, у якому вона їхала, перевернувся на автостраді.

Іран обвинуватив ядерні держави у спробі привласнити атомну енергію

Президент Ірану Махмуд Ахмадінеджад обвинуватив світові ядерні держави в прагненні до монополії на ядерні технології, повідомляє АРР.

Таку заяву іранський лідер зробив невдовзі після того, як Рада безпеки ООН проголосувала за жорсткість санкцій стосовно Тегерана.

Конфлікт навколо іранської ядерної програми розвивається вже не перший рік. Багато країн підозрюють Іран у прагненні заволодіти ядерною зброєю. Тегеран на ці обвинувачення відповідає, що його ядерна програма має винятково мирний характер. Проте, в лютому Махмуд Ахмадінеджад оголосив: завод із збагачення урану в Натанзі може виробляти 80-відсоткове ядерне паливо — що означає наявність у країни можливості збагачення урану до збройової стадії. У квітні стало відомо про випробування нових центрифуг для збагачення урану.

Західні країни неодноразово пропонували Ірану різні варіанти вирішення проблеми — зокрема, передбачалося дозбагачувати уран за кордоном і повертати в країну у вигляді готового палива. Однак Іран відмовлявся від компромісу і продовжував розвивати власну ядерну програму. Раніше стосовно Ірану вже було прийнято низку санкцій, переважно економічного характеру.

Заворушення в місті тривали всю ніч на п'ятницю, тому уряду країни довелося оголосити про повернення в Оші комендантської години й увести в місто внутрішні війська, прикордонників і бронетранспортери. За даними представників влади, місто вдалося взяти в щільне кільце, отож ні виїхати, ні в'їхати в нього неможливо.

Аналогічна тривожна ситуація, зазначає «Інтерфакс», склалася минулої ночі в місті Узген, а також у Карасуйському та Араванському районах Ошської області, де в ніч на п'ятницю також були зафіксовані сутички між молоддю.

Тим часом офіційний Бішкек уже заявив про відсутність бакієвського сліду в безчинствах, які вирости з «локальних конфліктів на побутовому ґрунті». «Згід-

но з оперативними даними, поштовхом до вчорашніх заворушень стали кілька локальних конфліктів на побутовому ґрунті, на наш превеликий жаль, сторони не змогли втриматися від застосування насильства. У результаті вжитих заходів удалося блокувати дії деструктивних угруповань. З цією метою застосовувалися попереджувальні постріли в повітря, введено бронетехніку», — заявила в п'ятницю голова тимчасового уряду країни Роза Отунбаєва в спеціальному зверненні до народу.

Вона також закликала населення зберігати спокій, не піддаватися на провокації, остудити емоції й утриматися від необдуманих кроків, які можуть привести до «нових людських жертв».

ФОТОФАКТ

Директор Національного космічного агентства України Юрій Алексєєв (ліворуч) демонструє стенд послові України у ФРН Наталі Зарудній під час міжнародного авіакосмічного салону «ILA—2010» у Берліні.

Фото Ганни СНИГУР-ГРАБОВСЬКОЇ (Укрінформ).

Головне свято Росії

Напередодні святкування Дня Росії депутати Держдуми в рамках ранкової «п'ятихвилинки» приділили особливу увагу його змісту. Про державне свято, якому сьогодні виповнилося 20 років, говорили всі опозиційні фракції. Тільки правлячі єдинороси вважали важливішою темою захисту прав дітей.

Виступаючи від фракції КПРФ, депутат Анатолій Локоть зазначив, що свято тричі змінювало свою назву. «Спочатку це був День прийняття декларації про суверенітет РФ, потім День незалежності — не зрозуміло від чого, сьогодні ми святкуємо День Росії», — сказав Локоть, підкресливши, що комуністи вважають розвал Радянського Союзу найбільшою трагедією ХХ століття, і саме цього дня було запущено механізм розвалу.

Віце-спікер від ЛДПР Володимир Жириновський запропонував зробити День Росії «днем примирення трьох Росій — монархічної, радянської та нової». «Примирити всіх і всім пробачити», — сказав він. Водночас Жириновський також вважає, що депутати, які 20 років тому ухвалювали рішення щодо нової Росії, насправді приймали рішення про знищення своєї держави.

Представник есерів, академік РАН Валерій Черешнев запропонував погланути на стан справ у Росії через ситуацію в науці. Він нагадав, що кожного року 12 червня президент РФ вручає нагороди видатним громадським діячам, у тому числі вченим. Він також відзначив, що ЮНЕСКО оголосила нинішній рік роком великого російського вченого Миколи Пирогова. Разом з тим він покаржився, що в Росії на науку витрачається тільки 1% ВВП, а за останні 20 років утричі знизилася кількість учених. Він також підкреслив, що Росія живе здебільшого за рахунок експорту сировини — 40%, частка високих технологій в експорті становить 2,3%.

Віктор ТИМОШЕНКО.

Москва.

ФОТОФАКТ

У Білорусі проходить IV Міжнародна виставка «Людина і безпека», в якій бере участь більш як 90 відомств і підприємств із Білорусі, Росії та України.

Фото БЕЛТА/Укрінформ.

У НОМЕР

► **ВАШИНГТОН**

Обама посилює закони в галузі енергетики

У воді Мексиканської затоки з моменту аварії на буровій платформі «Бритіш петролеум» щодня витікало до 40 тисяч барелей нафти. Такі дані оприлюднили американські вчені. Раніше фавіхів говорили про 20 тисяч барелей.

Президент США Барак Обама, котрий 16 червня має намір зустрітись з главою корпорації «Бритіш петролеум», збирається зробити жорсткішими закони в галузі енергетики.

Першочергове завдання, за словами американського лідера, впоратися із кризою, від якої страждають мільйони людей у Мексиканській затоці. «У нас повинна бути така енергетична політика, — каже Обама, — яка б відповідала потребам наступних поколінь». Тим часом на узбережжі Мексиканської затоки тривають роботи з очищення пляжів від нафти. Наслідки аварії позначилися на прибережних районах штатів Луїзіана, Алабама, Міссісіпі та Флорида. Через розлив нафти серйозно постраждали рибальські господарства, де вирощуються креветки й устриці.

► **ІВАНО-ФРАНКІВСЬК**

Дипломати з 15 країн знайомилися з Прикарпаттям

Представники Міжнародного трейд-клубу протягом двох днів знайомилися з економічним потенціалом і туристичними можливостями Прикарпаття. У складі делегації, яка нещодавно відвідала регіон, були представники 15 країн на чолі з Анжеєм Грабовським (Республіка Польща). Перший заступник голови ОДА Василь Плавюк, вітаючи гостей, висловив сподівання, що їх зацікавлять перспективні інвестиційні проекти області і це виллється в нові угоди про співпрацю чи про утворення спільних підприємств. За його словами, під інвестиційні проекти в області відведено майже 500 га земельних ділянок.

Крім виставки основних інвестиційних проектів області, дипломати побували на презентації прикладних наукових розробок вчених Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу, підприємствах ВО «Карпати» (Івано-Франківськ) і «Тика-ферлюкс» (Тисмениця), відвідали музеї Коломиї і навіть були на ювілейному концерті народного вокального ансамблю «Гуцулочки» Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, що відбувся в обласному театрі.

Громадська організація «Міжнародний трейд-клуб» працює з 1992 року за сприяння Міністерства економіки України. Вона об'єднує керівників і працівників з торгово-економічних питань майже 60 іноземних посольств, акредитованих в Україні. Основна мета діяльності трейд-клубу — ознайомлення іноземних дипломатів з економічним потенціалом регіонів, роботою промислових підприємств України, сприяння встановленню ділових контактів між українськими та іноземними підприємцями.

Дарина НАЗАРЧУК.

► **ПЕКІН**

Китайського вчителя, що напав на школу, засудили до страти

Суд у Китаї засудив до страти чоловіка, який вчинив у квітні напад на початкову школу, внаслідок чого 16 дітей дістали поранення, повідомляє «Сінхуа».

Міський суд у Чжаньцзяні, провінція Гуандун, визнав нападника винним у вбивстві, хоча жоден із потерпілих у результаті інциденту не загинув. Злочинець визнав свою вину. Рішення суду може бути оскаржене.

Проектом нового Податкового кодексу передбачено введення податку на нерухомість у розмірі 50 копійок за квадратний метр із квартир та інших приміщень площею до 50 квадратних метрів

Міністр внутрішніх справ України Анатолій МОГИЛЬОВ виступає за поновлення роботи медвितверезників

У НОМЕР

► [ЛУГАНСЬК](#)

Львівський режисер ставить «Гамлета»

Львівський театральний режисер Олексій Кравчук приїхав у Луганськ ставити «Гамлета». Це не перша робота західноукраїнського режисера в Луганську. Півтора роки тому Олексій Кравчук поставив в українському академічному театрі спектакль «Шість персонажів у пошуках автора» за сценарієм Луджи Піранделло. Тепер луганчани «замахнулися» на «Гамлета» і вирішили, що директор і режисер Львівського академічного театру Олексій Кравчук зробить цю постановку краще за інших. Репетиції вже почалися, і є думка, що спектакль буде резонансним. Актори настроєні на те, що працювати доведеться не над формою, а над змістом. За словами актора театру Анатолія Яворського, дуже важливо підкреслити подібність сучасного й минулого.

«Шекспір писав свої тексти для Клавдія та Полонія, які жили в його час. А режисер запропонував розказати історію від себе. Тобто, що відчуваю я, Анатолій Яворський», — розповідає Яворський. За словами режисера, він виступає за обмін досвідом і інформацією між різними культурними традиціями. Тому запрошення знову попрацювати з луганськими акторами прийняв з великим задоволенням.

Алла АНТИПОВА.

► [ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬ](#)

До Євро-2012 створять музей депортованих

Українці, які нині проживають у Канаді, Америці, Аргентині, Франції, активно долучаються до створення у маленькому містечку неподалік Львова музею історії побуту та культури етнічних українців з Надсяння, Холмщини, Лемківщини і Підляшся. Це буде сучасний музейний комплекс, який має на меті показати історію емігрантів. І якщо минулого року, у зв'язку із кризою, відповідно до постанови Кабінету Міністрів, будівництво музею було заморожено, то цього — планується відновити та продовжити процес будівництва.

Директор Львівського обласного історико-краєзнавчого музею міста Винники Ігор Тиমেць зазначає, що вже підготовлено технічну документацію і йде активний процес збору експонатів. Також досягнуто домовленості з інституціями Євросоюзу про те, що співфінансування будівництва проведитиметься за кошти ЄС.

Ірина ЄГОРОВА.

► [КРИМ](#)

На в'їзді в автономію туристам безплатно роздають карти півострова

На Ангарському перевалі співробітники Державтоінспекції почали безплатно роздавати туристичні карти для автотуристів.

ДАІ вже четвертий рік готує туристичні буклети «Дорогами Криму», спеціально розроблені для водіїв, що прибувають на півострів з інших регіонів України та держав. Крім карти автодоріг півострова, там зазначені аварійно-небезпечні ділянки, характеристики основних доріг, таблиця відстаней між населеними пунктами, адреси та телефони всіх підрозділів ДАІ півострова, довідкова інформація про штрафи за порушення правил дорожнього руху й багато чого іншого.

Георгій ВЕРВЕС.

Хау ду ю ду, пане Лікарчук?

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

За словами І. Лікарчука, тести розроблялися колективом авторів, серед яких троє вчителів та двоє викладачів вищих навчальних закладів. Крім того, кожне завдання отримало три висновки незалежних експертів.

— Ми вважаємо, що ситуація навколо тестів з англійської мови створена штучно, а ідеологами та натхненниками розгортання такої інформаційної кампанії є репетитори, які взяли з батьків абітурієнтів великі гроші і не виправдали сподівань своїх замовників, — додав він.

Тим часом містами України прокотилися акції протесту. Із лозунгами на кшталт «Англійське ЗНО — це ЗЛО» на вулиці міст вийшло кілька тисяч цьогорічних абітурієнтів. Останні запевняють: тести було складено некоректно, і перевіряють вони не стільки рівень знань англійської мови, як банальну логіку. Ще одна їхня біда — застарілість лексики.

— Значна частина слів із тесту рідко, якщо не сказати ніколи, використовується в активній лексиці англійської мови, — розповідає учасниця мітингу у столиці Олена, яка за своїми плечима має грамоти за знання англійської і кількадесятих курсів стажування у Лондоні. — Не знаю, якими будуть результати, але за мої-

ми підрахунками тест я, грубо кажучи, провалила, як і мрії про своє майбутнє. У своїй проблемі Олена не одна. Ініціатори протестного руху кажуть, що зібрали близько 10 тисяч підписів обурених якістю тестувань з англійської. Вони навіть створили відповідну групу в одній із соціальних мереж. Її учасниками уже стало майже 8,5 тисячі абітурієнтів. Вимог у протестантів кілька. Головна: визнати тест необ'єктивним і оцінювати його лояльно. І наостанок наполягають абітурієнти на зустрічі із розробниками тесту, аби ті пояснили, чому завдання не відповідали шкільній програмі. На думку ж директора УЦОЯО, говорити про складність того чи іншого тесту можна буде лише після отримання реальних результатів його виконання та проведення психометричного аналізу. Тобто через 8—10 днів.

А поки що у центрі розбираються, чому абітурієнти масово прогулюють тести. Нагадаємо, на цьогорічне тестування з української мови та літератури з'явилося 87% осіб. З іноземних мов — 88%. З біології — 86%.

За інформацією І. Лікарчука, за день до тестів абітурієнти починають раптово хворіти.

— Такої масової пошесті серед випускників ще ніколи не було, — сказав він. — Наразі ми отримали близько двох тисяч заяв абітурієнтів, які не змогли прийти на тестування. Декому довідки видавали косметологи і навіть стоматологи. Усі ці документи ми передамо до органів управління охорони здоров'я та СБУ, адже в деяких поліклініках відкрилася своєрідна «скринька Пандори», кажуть, що довідки можна придбати за смішні гроші.

В одній з таких довідок, зазначив І. Лікарчук, записано, що абітурієнтка потрапила до лікарні напередодні тесту у стані сильного алкогольного сп'яніння, впавши з висоти власного зросту. Водночас директор УЦОЯО наголосив, що центр оцінювання якості вивчить кожну заяву і в разі об'єктивної причини надасть можливість пройти зовнішнє незалежне оцінювання в окремо відведену сесію.

Наталія ОВДІСНКО.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА (з архіву «Голосу України»).

Війна за кіровоградські «Черемушки» докотилася до столиці

Не дочекавшись зустрічі з місцевою владою, делегація приватних підприємців із кіровоградського ринку «Черемушки» поїхала до Києва. Торговці намагаються потрапити на прийом до Кабінету Міністрів, Адміністрації Президента та Генеральної прокуратури. Про це «Кіровоград.proUA.com» повідомила приватний підприємець із ринку «Черемушки» Ольга Назаренко.

«Усі наші вимоги зводяться до такого. Ми просто хочемо рівноправних переговорів із кіровоградською міською владою, щоб отримати «прив'язку» до землі, на якій розташовані наші торговельні точки», — розповів один з підприємців Дмитро Хох. За його словами, торговці сподіваються, що на їхні проблеми звернуть увагу в центральних органах влади і допоможуть такі переговори організувати.

Нагадаємо, приватні підприємці з ринку «Черемушки» у Кіровограді вимагають від міського голови Володимира Пузакова і міської ради переглянути угоду про надання землі під «Черемушками» в оренду приватному підприємству «Кіровоград-Буд-Дизайн». На думку підприємців, вони мають орендувати землю під своїми торговельними точками у міській ради.

Бюджет розплатився за неіснуючі смітєвози

Головного спеціаліста одного з відділів Криворізької міськради судитимуть за те, що з його вини міський бюджет втратив 1 млн. 360 тис. гривень. Ці гроші були переказані товариству з обмеженою відповідальністю за чотири смітєвози, яких насправді місто не отримало.

Як встановило досудове розслідування, у грудні 2008 року, діючи в інтересах цього ТОВ, чиновник підписав підроблені акти приймання-передачі спецавтотранспорту та договір про відповідальне зберігання машин. Як повідомили в прес-службі прокуратури Дніпропетровської області, за зловживання службовим становищем та службове підроблення, що спричинили тяжкі наслідки, йому загрожує позбавлення волі на строк від трьох до шести років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Тетяна КОЛЯДИНСЬКА.

ФОТОФАКТ

У Святошинському районі Києва, на проспекті Перемоги, 135, за сприяння місцевої влади ліквідували незаконну забудову.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Інші фото з цієї події шукайте в фотوماгазині на сайті www.golos.com.ua.

Священики зіграли із засудженими у волейбол

На запрошення керівництва Коломийської виправної колонії № 41 цей заклад відвідали правлячий архієрей Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ Микола Сімкайло та місцеве духовенство. Як повідомив архієрей, священики не вперше відвідують ув'язнених з різними місіями — на свята, з благодіяно-гуманітарною допомогою, щонеділі у місцевій церкві служать свята літургія. Однак вперше духовенство прибуло сюди, щоб... зіграти із засудженими у волейбол.

Перед матчем архієрей Миколай, як годиться, відслужив молебень, помирував в'язнів оливою з Єрусалима, а також подарував кожному образок Матері Божої, а для тюремної церковки — «Апостол». Відтак відбувся товариський волейбольний матч між священиками і у'язненими. І хоч владика Миколай, як він сказав, вболівав за команду супротивників, перемогу все ж таки здобули священики. На завершення зустрічі духовенство подарувало колонії волейбольні м'ячі.

Дарина НАЗАРЧУК.

«Зелений театр» намагалися вкрати

Прокуратура Херсонської області завершила слідство у кримінальній справі проти підприємця, який намагався заволодіти комунальним майном — «Зеленим театром», що розташований у центрі міста. Орієнтовна вартість театру — 4,2 мільйона гривень.

Виявилося, що підприємець надав у Господарський суд області підроблені документи. На основі яких суд вирішив передати підприємству, що ним керував зловмисник, права власності на «Зелений театр», розташований у центральному парку обласного центру. Постановою Комсомольського райсуду Херсона підприємця узяли під варту. Незаконно придбане майно повернено у власність територіальної громади Херсона.

В'ячеслав ВОРОНКОВ.

Херсонська область.

► [ЗАПОРІЖЖЯ](#)

Через конфлікт у Балці Середній феросплавний завод вимкнув 10 печей

Процес розпочався в ніч на четвер. До речі, згадані печі — це 40 відсотків усього виробничого потенціалу підприємства. Попри обіцянку розібратися з Балкою Середньою у десятиденний термін, спеціальна комісія, призначена головою Запорізької облдержадміністрації ще 31 травня, ніяк не прозвітувала про свою роботу. Тим часом страждає виробництво трьох найпотужніших металургійних заводів Запоріжжя. Першим не витримав феросплавний завод (ЗФЗ).

«Присутність сторонніх осіб на території відвалів підприємства активізує рух на ринку крадених феросплавів, — заявив із цього приводу голова правління ЗФЗ Павло Кравченко. — Після захоплення промopolігона підприємства, структури, що працюють на тіньовому ринку металів, отримали нагоду безперешкодно вивозити з території відвалів все, що вважають за потрібне».

«За рішенням керівництва, — пояснила прес-служба ЗФЗ, — ми вирішили не використовувати метал, в результаті обробки якого ми вивозимо на полігон шлаки. Таке рішення прийнято і заради співробітників, і заради заводу». Варто додати, що зупинка попередньо здійснена до кінця поточного місяця. А як буде далі — покаже час.

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.

► [СЕВАСТОПОЛЬ](#)

Звичайний ремінь безпеки може врятувати вашого малюка

Із 27 севастопольських дітей, які постраждали у дорожньо-транспортних пригодах (ДТП) цього року, всього шість дістали травми зі своєї вини. Інші постраждали з вини водіїв!

Думка про те, що ДТП — фатальний збіг обставин чи нещасний випадок неправильна у корені. Співробітники ДАІ вважають, що випадкових ДТП не буває. Всі вони є наслідком порушення правил дорожнього руху. Тому підтвердження — приблизно 95% наїздів на дітей сталося у тих само типових ситуаціях. Уникнути жертв на дорозі допомагає найпростіше: використовуйте ремені безпеки і дитячі автомобільні крісла. Дослідження фахівців показали, що одна із причин смерті й отримання травм дітьми — нехтування водієм рекомендацій, що стосуються застосування ременів безпеки й дитячих утримуючих пристроїв. От, приміром, найсвіжіший приклад зі зведення ОДАІ Севастополя: водій ВАЗу не розрахувала швидкості й «наздогнала» «Запорожця». Результат: із всіх учасників події травму дістала тільки дитина, яка перебувала на задньому сидінні й не була пристебнута. На жаль, перебороти неправильне уявлення багатьох водіїв про засоби пасивної безпеки, як про речі «зайві» та «малокорисні», не допомагають навіть збільшені розміри штрафів.

Наталя ДАНИЛЬЧЕНКО, старший інспектор відділення профілактики відділу ДАІ м. Севастополя.

Центральними вулицями Тернополя мчали 24 машини «швидкої»

Увімкнені сирени, маячки... В аеропорту сталася аварія гелікоптера. Є загиблі й поранені. На щастя, ця ситуація була змодельована спеціально для учасників II Міжнародного конкурсу швидкої та екстреної допомоги. У ньому взяли участь команди не лише з України, а й з Польщі та Литви. За кілька хвилин в екстремальних умовах слід було визначитися, хто і якої допомоги потребує. Поранених імітували студенти Тернопільського медичного університету імені Івана Горбачевського — організатора конкурсу. Вони вживалися в роль, мов справжні актори. Грим, крики про допомогу... І так вісім разів під спекотним сонцем (температура — вище 30 градусів). Адже на виклик виїжджали по три бригади. Тон здебільшого задавали польські медики. І річ не лише в тому, що оснащення у них краще. Діяли вони злагоджено і професійно.

— Щорік на таких змаганнях ми відчуваємося впевненіше, — сказав у розмові зі мною член команди із Сімферополя Віктор Шурупов. — Поліпшується технічне забезпечення, зростає майстерність. Такі конкурси корисні: є змога повчитися, обмінятися досвідом, просто поспілкуватися.

Упродовж двох днів команди відточували майстерність у різних ситуаціях. Змагання відбувалися на базі навчально-оздоровчого комплексу медуніверситету «Червона калина», що в Тербовлянському районі, та на вулицях і в аеропорту Тернополя. Кращими за підсумками конкурсу в різних номінаціях стали бригади «швидкої» із Запоріжжя, Кракова (Польща), медичної клініки «Борис» (м. Київ), Воловця (Закарпатська область), госпіталю Державної прикордонної служби

(м. Львів), Сімферополя, Каунаса (Литва). У номінації «Краща вітчизняна команда» перше місце здобули медики «швидкої» з клініки «Борис» із Києва, друге — з госпіталю Державної прикордонної служби зі Львова, на третьому — команда центру швидкої допомоги Тернополя. Кращою серед зарубіжних команд стала бригада з міста Хелм (Польща). Урочисте нагородження

відбулося на Театральному майдані Тернополя.

Любов ЛЕВИЦЬКА.

Тернопільська область.

На знімку: один з переможців конкурсу — бригада із Сімферополя (зліва направо): Рустем Ємаїлов, Енвер Джемадінов, Віктор Шурупов.

Фото автора.

Подано першу вітчизняну електронну заявку на патент

Сервером Державного підприємства «Український інститут промислової власності» було подано першу електронну заявку на винахід із використанням електронного цифрового підпису. Довгоочікувана подія сталася 7 червня. Заявку було відправлено засобами телекомунікаційного зв'язку патентним повіреним за дорученням ТОВ «Тактона». Поданий першою національною електронною заявкою винахід належить до галузі двигунів, зокрема, до двигунів внутрішнього згоряння й може бути використаним під час створення камер згоряння двигунів з іскровим запалюванням.

«Перехід до оформлення документів в електронному вигляді у процесі придбання прав на об'єкти промислової власності має дуже велике значення», — прокоментував нововведення перший заступник голови Державного департаменту інтелектуальної влас-

ності Володимир Дмитришин. «Така автоматизація процесу обробки даних позбавить від зайвої паперової тяганини, значно прискорить і спростить процедуру оформлення документів, а також заощадить заявникам час і гроші при одержанні охоронних документів на об'єкти промислової власності».

Варто зазначити, що така практика в інших країнах існує вже давно. Скажімо, у патентному відомстві Японії вже кілька років близько 95% всіх документів подається в електронному вигляді. Складність вирішення цього питання в Україні обумовлена безліччю чинників, що стосуються як технічних засобів, так і законодавчих аспектів впровадження безпаперових технологій.

Марина КОТЕНКО, прес-служба Державного Департаменту інтелектуальної власності.

Чи допоможе безхаткам нова термінологія?

Уже п'ятий рік в Україні діє закон «Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей». Про те, що щось у ньому потрібно змінити, заговорили ще в 2008-му. І ось цей час настає. Інтернет заряснів заголовками на кшталт «Азаров допоможе бездомним». Такий оптимізм журналістам вселило те, що уряд таки схвалив проект закону про внесення змін до вже існуючого. Одна біда: текст схваленого документа знайти було дуже важко. Адже жодних розпізнавальних знаків законопроекту у повідомленнях прес-служби Кабінету Міністрів і Міністерства праці та соціальної політики не було. Дізнатися реквізити законопроекту нам не вдалося навіть телефоном. У прес-службі Мінпраці нам сказали: «Це треба з'ясувати. А взагалі-то ми у своїй інформації про основні моменти написали».

Виявляється, найважливішими моментами нового документа, принаймні як свідчить повідомлення міністерської прес-служби, є те, що «тепер бездомні громадяни зможуть отримати реєстрацію місця проживання/перебування за адресою закладів відповідного спрямування» (цитата з офіційного сайту Міністерства праці та соціальної політики). Для відома: вони це вже і так роблять не перший рік.

— Ми вже другий рік проводимо реєстрацію громадян за місцем перебування місцезнаходження. Дана реєстрація дається строком на шість місяців із подальшим її продовженням. Ми також допомагаємо у відновленні документів. Щоразу до нас приходять від 10 до 12 чоловік, — розповів «Голосові України» директор Центру обліку бездомних громадян Роман Романчук.

Ще одне «досягнення» ухваленого законопроекту — чітке визначення понять «бездомність» та «бездомна особа». До слова, ми все-таки знайшли текст законопроекту із потрібною нам назвою. Чи це той, який ухвалив уряд, — не факт, але дуже на те схоже. І в пояснювальній записці до нього цікавим є формулювання мети закону: вдосконалення термінів і понять з метою наближення їх до європейських стандартів. І лише потім сказано ще й про об'єднання зусиль у профілактиці бездомності. Пріоритетність завдань, чесно кажучи, дивна. Виходить, основна проблема наших безхатків те, що їх неправильно називають...

Разючих відмінностей від нині діючого на перший погляд немає. Хіба що в окрему статтю винесено положення про запобігання бездомності серед громадян похилого віку та інвалідів і серед так званих інших груп ризику. До останніх, між іншим, зарахували дітей-сиріт, мешканців гуртожитків, осіб, що страждають на психічні розлади, а також осіб, що проживають в орендованих приміщеннях, у знайомих, родичів, друзів тощо. Ще одне нововведення — стаття про відповідальність за порушення законодавства щодо соцзахисту бездомних громадян та безпритульних дітей. У ній строго написано: особи, винні в порушенні цього законодавства, несуть відповідальність згідно з законами. Якими — не уточнили. Відповідь на це запитання ми, мабуть, знайдемо в наступному законопроекті.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Скасована «дитяча» комендантська година

Деснянський районний суд міста Чернігова 10 червня скасував комендантську годину для підлітків. Рішення депутатів Чернігівської обласної ради від 24 грудня 2009 року «Про обмеження перебування дітей у закладах дозвілля, громадського харчування, комп'ютерних клубах, на вулицях та інших громадських місцях» визнано незаконним у частині заборони перебування на вулицях та інших громадських місцях без супроводу батьків дітьм віком до 14 років після 22.00 години, а віком від 14 до 16 років — після 23.00 години.

Справу підтримував Фонд стратегічних справ Української гелсінської спілки з прав людини. Чернігівські народні обранці прийняли вищезгадане рішення, зважаючи на стан криміногенної обстановки у підлітковому середовищі на території області, через поширення вживання неповнолітніми алкоголю, продажу підліткам спиртних напоїв та втягнення їх у злочинну діяльність. Але, як з'ясувалося, обмеження на свободу пересування можуть встановлюватися лише законом, аж ніяк не рішенням обласних, районних чи сільських рад.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

Борги у зарплаті зросли на півтора мільйона гривень

На Закарпатті протягом місяця борг із зарплати збільшився на півтора мільйона гривень. Голова Закарпатської облдержадміністрації Олександр Ледида на засіданні обласної комісії з питань погашення заборгованості з заробітної плати, пенсій, стипендій, інших соціальних виплат та податкового боргу закликав якнайшвидше вирішити цю проблему.

На 1 червня поточного року борг із заробітної плати в області становить більш як 17 млн. 690 тис. грн. Порівняно з 1 травня він зріс майже на 1,5 млн. грн. На сьогодні затримують виплату зарплати всі міста та райони області, окрім прикордонного міста Чопа. За рік борг наростили

вісім міст та районів області, зокрема, Хуст, Берегове, Великоберезнянський, Іршавський, Міжгірський, Рахівський, Виноградівський райони.

За п'ять місяців нинішнього року територіальна державна інспекція праці в Закарпатській області наклала штрафи на 73 керівників підприємств-боржників, порушено 12 кримінальних справ. Наведені цифри, зазначив Олександр Ледида, свідчать, що керівники районів-боржників ще не спромоглися організувати ефективну роботу профільних комісій з погашення заборгованості.

Василь НИТКА.

Закарпатська область.

ФОТОФАКТ

Вихованці Черкаського обласного дитячого санаторію «Сосновий бір» спілкуються зі своїми новими друзями — волонтерами із США Тодом Хайне та Кевіном Меєм (на знімку). Зарубіжні студенти грають з дітьми у футбол, теніс, вчать англійської мови.

Фото Лідії ТИТАРЕНКО.

Ще одне «досягнення» ухваленого законопроекту — чітке визначення понять «бездомність» та «бездомна особа»

ДЗЕРКАЛО

Село Кодаки — з життя однієї сім'ї

ГОЛОС УКРАЇНИ № 107 (4857)
СУБОТА, 12 ЧЕРВНЯ 2010

Заменські Дмитро Петрович та Галина Іванівна уже майже 30 років живуть разом у селі Кодаки Васильківського району. Він — викладач іноземних мов, вона — вчителька початкових класів та музичний керівник дитячого садка. Зараз подружжя на пенсії, по-раються по господарству, хоча Галина Іванівна ще продовжує потроху викладати у школі та підпрацьовувати у магазині.

Дмитро Заменський народився в 1943 році, в селі Яцьки. Коли йому було шість місяців, втратив матір. У той час саме визволили цей регіон від німців. Мати стояла з малим Дмитром на руках біля вікна. «Село визволили, але іноді хтось стріляв по хатах, мабуть, свої, які гуляли на radoшах. Німців уже погнали. Моя матір підійшла до вікна — і в цей час хтось стрельнув у хату», — розповідає Дмитро Петрович. У 1946 році його батька забрали до табору, звинувативши його у співпраці з німцями, чого насправді не було. Випустили аж через сім років. І от — раннє дитинство своє Дмитро провів у дитячому будинку, йому було десять, коли повернувся батько.

Після закінчення Васильківського військово-технічного училища Дмитро Заменський відслужив два роки в Угорщині, де стояли радянські війська. Після цього навчався в Київському університеті ім. Т. Шевченка на факультеті романо-германської філології. Однією з найулюбленіших мов Дмитра Петровича була іспанська. Він викладав її деякий час у Сваляві і в с. Дубове на Закарпатті.

У 1978 році Дмитро Петрович купив хату у селі Кодаки, куди і переїхав. Тут він почав викладати у школі англійську мову. «Жаль, що ні іспанської, ні угорської вже не викладав», — каже він.

Три роки по тому Дмитро Заменський познайомився зі своєю майбутньою дружиною. Це сталося, коли у Києві виступала художня самодіяльність. Галина Іванівна розповідає: «Раніше виступи самодіяльності були дуже популярні та модні. Був якийсь обласний конкурс — у Києві проходив. Я працювала раніше в селі Лосятин, і ми з гуртком приїхали 28 травня виступати, він же приїхав з кодацькими. Після виступу всім колективам дали грошей, і ми зупинились у ресторані «Стугна» у Василькові (раніше «Колос» називався). Приїжджаємо — а кодацькі там уже п'яні! Ми з ним там познайомились. Зустрілись тричі — і він мене привіз сюди із Лосятина». Дмитро Петрович каже, що дивиться, якась дівчина стоїть собі сама. Всі гуляють, а вона — ні. «Запитав у когось, чи вона заміжня. Сказали — ні, дітей немає. Вирішив познайомитись. Коли б знав, що молодша на 13 років, — ні за які гроші не підійшов би!». Вона (сміється) — «Чуєш, — каже, — на вигляд була дуже стара! Мені було 23, а йому — 36...»

Отак і почало жити подружжя Заменських у Кодаках. Дмитро Петрович продовжував викладати англійську, а дружина — навчати дітей у початкових класах та викладати музику. Галина Іванівна свого

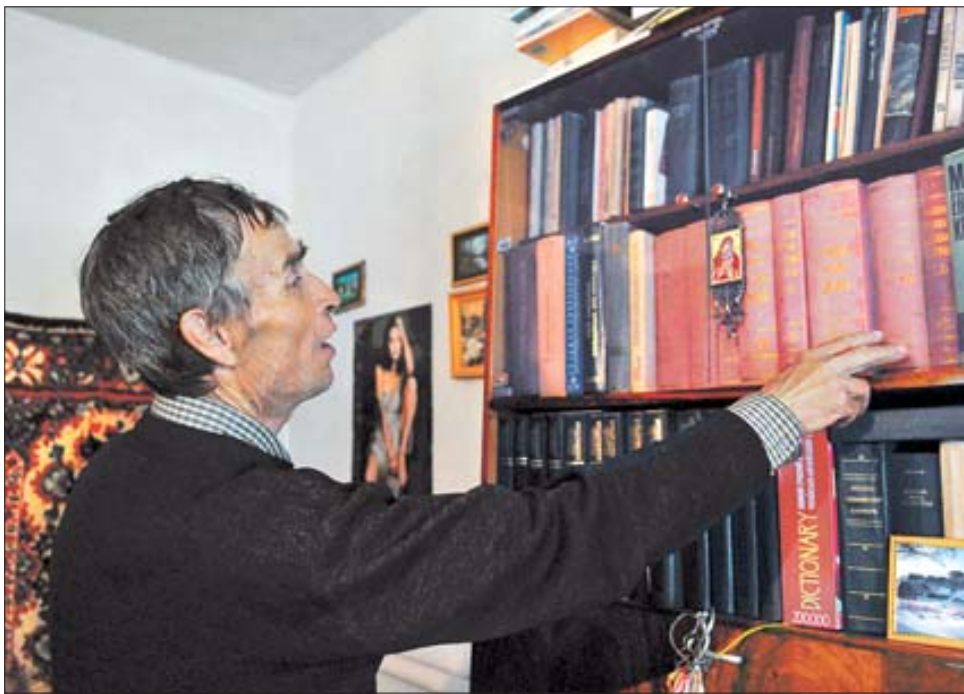

часу закінчила Переяслав-Хмельницьке педагогічне училище і ще чотири роки (до знайомства з чоловіком) викладала в Лосятині. Сама вона родом із села Засупоївка Яготинського району.

Зараз подружжя має трьох дітей (Олеся, Марічку та Дмитра) і трьох онуків (Віталія та двох Вікторій). Діти вже дорослі і живуть окремо. Старший — Олесь — працює шофером у Києві, молодший — Дмитро — підприємець.

Дмитро Петрович та Галина Іванівна — вже пенсіонери, проте роботи по господарству вистачає. Вони тримають курей, двох козенят (котів, собак — само собою!), мають город. У вільний від роботи час Галина Іванівна грає на баяні та співає українських пісень, яких вона знає дуже багато. Дмитро Петрович, окрім усього згаданого, є ще й головою сільського осередку Української народної партії, куди входять 13 членів. Подружжя дивиться на життя з оптимізмом і задоволене своєю долею. Багато років тому була можливість переїхати до столиці, але Дмитро Петрович відмовлявся і залишився у Кодаках, про що анітрохи не жалкує.

Арсен РІЗУН.
Фото автора.

4 червня. Під час урочистостей з нагоди Дня журналіста Голова Верховної Ради України Володимир Литвин вручив нагороду групі журналістів. Серед них — співробітниця газети «Голос України» Галині Каблак.

5 червня. Київ. Майстер-клас Української федерації танців під час святкування Всесвітнього дня довкілля.

6 червня. Донецьк. Рятувальники на території шахти імені Скопинського ДП «Донецька вугільна енергетична компанія», де під час проведення прохідницьких робіт стався викид вугільно-газової суміші без подальшого горіння. Загинуло п'ятеро шахтарів.

7 червня. Тернопіль. Авторську програму «Присутність», присвячену ювілею відомої поетеси Ліни Костенко, представила в обласній філармонії доцент кафедри музичного виховання і диригування Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка Лілія Кобільник.

8 червня. Перший заступник Голови Верховної Ради України Адам Мартинюк вручив Міжнародну премію «Дерево життя» Президенту Національної академії наук України академіку Борису Патону.

9 червня. Парламентські слухання на тему: «Запровадження 12-річної загальної середньої освіти в Україні: проблеми та шляхи їх подолання».

10 червня. Харків. Мітинг біля будівлі міськдержадміністрації з вимогами звільнити з-під варти учасників акції протесту проти вирубки дерев у міському парку, затриманих 28 травня 2010 року.

Як повідомила прес-служба Рівненської митниці, у травні в області склалося позитивне зовнішньоторговельне сальдо — експорт перевищив імпорт на 19 млн. гривень. Митники забезпечили надходження в держбюджет 44,8 млн. гривень, або 100,2 відсотка від запланованого, інформує наш власкор **Олександра ЮРКОВА**

Неповернення ПДВ лякає іноземних інвесторів, заявив на прес-конференції заслужений економіст України **Віктор Суслов**

У НОМЕР

► **ЛУТАНСЬК**

«Лисичанська ТЕЦ» атакує «Лиссоду»

Будинок заводууправління ВАТ «Лиссода» тепер уже пікетують працівники ДП «Лисичанська ТЕЦ». Від керівництва содового заводу вони вимагають погасити заборгованість перед їхнім підприємством. ДП «Лисичанська ТЕЦ» має велику дебіторську заборгованість, яка вже кілька місяців не дає змоги керівництву підприємства повною мірою виплачувати зарплату своїм співробітникам. Найбільшим винуватцем такої ситуації є содовий завод, що заборгував за спожиту пару. Крім того, співробітники ДП «Лисичанська ТЕЦ» вимагають пуску содового заводу. За словами тепловиків, їхні підприємства нерозривно пов'язані між собою, тому зупинення «Лиссоди» загрожуватиме також нормальній роботі ТЕЦ. Пікетування тривало близько години, однак ніхто з керівництва ВАТ «Лисичанська сода» до тих, хто зібрався, так і не вийшов. Вирішивши, що пікетування заводууправління нічого не дасть, працівники ТЕЦ вирушили до будинку Лисичанського виконкому. З ними зустрівся міський голова Сергій Дунаєв. Говорячи про відновлення виробництва на «Лиссоді», він зазначив, що, крім керівників і власників підприємства, цю проблему ніхто розв'язати не в змозі. Сергій Дунаєв коротенько описав тепловикам ситуацію навколо содового заводу, наголосивши, що він, як міський голова, у рамках своєї компетенції робить усе можливе для пуску підприємства. Зокрема, міська влада не раз пропонувала різні варіанти з відновлення виробничої діяльності ВАТ «Лисичанська сода», які позитивно сприймалися й керівництвом області, і керівництвом ДК «Газ України», і керівництвом ДП «Лисичанська ТЕЦ», і представниками «Лиссоди». Однак потім керівництво содового заводу з невідомих причин домовленості не виконувало. **Алла АНТИПОВА.**

► **УЖГОРОД**

Незавершене житлове будівництво: що далі?

Днями в Закарпатській облдержадміністрації відбулася нарада стосовно стану добудови об'єктів незавершеного житлового будівництва із ступенем готовності понад 70 відсотків. Таких об'єктів у регіоні три. Загалом це 31 квартира у Виноградіві, Береговому та Ужгороді. Щоб здати житло в експлуатацію, необхідно близько 4,3 млн. гривень. Незакінченими залишаються ще три об'єкти (загальна кількість квартир — 170) зі ступенем готовності понад 50 відсотків — два з них в Ужгороді, один в Мукачевому. На їх добудову потрібно майже 16,3 млн. гривень. Через кризу забудовники опинилися у складній ситуації — іпотека відсутня, відсотки за кредитами непосильні, а попит на незавершене житло впав. До того ж вартість будівельних робіт поволі зростає. На засіданні вирішили, що разом знайдуть шляхи розв'язання проблеми, й усі узгоджені пропозиції обов'язково подадуть до Мінрегіонбуду. **Василь НИТКА.**

Чому західні економічні ворота

МОРАЛЬ — НЕ РОЗМІННА МОНЕТА

Українська влада мало не з перших днів незалежності день-у-день декларує своє непереборне прагнення долучитися до Європи та її цінностей. До чого тільки не вдавалися і не вдаються вітчизняні можновладці, щоб Україну якнайшвидше «засватали» тамтешні «женихи». Вихваляючи «наречену» на всі заставки, навіть ладні залишити її в негліже, мовляв, дивіться, панове, яка цнотлива кра-са. І ніяк не доберуть розуму, чому це женихи стільки часу крутять носами. Либонь, невтямки українському владному істеблішменту, що краса буває не лише зовнішня, а й духовна. Що європейська спільнота акцентує свою увагу не так на візуальній, як на внутрішній красі кандидатки: передусім відкритості, чесності, порядності, щирості та інших її моральних якостях. На моє переконання, саме через брак останніх Україна й досі ходить у наречених. Цнота цноту, але якщо кардинально не переосмислимо загальних цінностей, можемо залишитися у старих дівах до скону віку. Нижче кілька повчальних історій про те, в якій «пошані» в нашій державі мораль, принципи і чесність. Можливо, хоча б ці історії та роздуми, спостереження, дружні поради та підказки чиновників і бізнесменів із Гожова Велькопольського — польського міста — поборати українських Сум, «просвітлять» українську владу, що з нинішнім «цінним багажем» шлях до Європи нам закрито надовго.

Паняйте звідки приїхали...

З кінця минулого року майже до середини лютого нинішнього чимало вітчизняних запопадливих ЗМІ на чиясь замовлення кілька місяців лякали весь світ нечуваною епідемією «свинячого грипу», який ось-ось викосить мільйони українців. Бідні українці спочатку перелякалися, а за якийсь місяць второпали, що «нечувана епідемія» — звичайнісінька страшилка. Ми ж здогадалися, що нам знову відають локшину на вуха, а ось на Заході повірили, і без зволікань почали збирати кошти на благодійну медичну допомогу. Піонерами цієї акції, після узгодження з керівництвом українських міст-побратимів Івано-Франківська та Львова, виступила адміністрація міста Жешув — столиці Підкарпатського воєводства. За зібрані в

різдвяні і новорічні свята близько 50 тисяч євро тамтешня влада закупила сучасні «протисвинячі» ліки, які в січні відправила адресатам спеціальним транспортом. Однак українські хворі так і не скористалися ними, оскільки після тривалого узгодження з якимись киявськими високими чиновниками українські митники відмовилися пропускати благодійний вантаж на територію України. Відповідь звучала приблизно так: «Паняйте зі своєю благодійною допомогою звідки приїхали, бо нам своїх ліків дівати нікуди...». Схоже, «вистачало» саме тих, за які українські фармацевтичні олігархи лупили з населення потрібну і вищу ціну. Інцидент на кордоні, який став надбанням польських центральних друкованих та електронних ЗМІ, спочатку спричинив шок у Польщі, а потім і в усій Європі...

Рівномірний розподіл розчарувань

Ця теза, яка стала класичною при оцінці бюджетного процесу, пролунала і з вуст одного з депутатів Хмельницької обласної ради під час затвердження фінансового документа на нинішній рік. Грошей завжди бракує. Однак втішає одне: грошова невизначеність, котра гальмувала роботу практично всіх відомств і установ, нарешті ліквідована. Загальний обсяг видатків обласного бюджету в більш як 1,8 мільярда гривень перевищує загальний обсяг доходів майже на 30 мільйонів гривень. Різниця могла б вида-тись неприйнятною, якби не проблеми з надходженнями до бюджету. Тож чи вистачить коштів для того, щоб не тільки забезпечити стабільність економіки краю, а й поліпшити рівень життя подолян?

ГРОШІ

Минулі невдачі

Цікаво, що чи не вперше депутатам обласної ради довелося одночасно розглядати три важливі документи: звіт про виконання минулорічної програми соціально-економічного та культурного розвитку області, затвердження аналогічної на нинішній рік і водночас бюджету. З одного боку, таке зміщення у часі й просторі, коли строки виконання нової річної програми практично стискаються до півріччя, вдалим початком не назвеш. З другого, є можливість ближче порівняти всі документи і запобігти тим ризикам, від яких не вдалося вберегтися у минулому. Минулий рік проходив під гаслом мінімізації негативних наслідків світової кризи. І це означало, що найважливіше завдання — зберегти рівень зарплати, кількість робочих місць, режим повного робочого дня та запобігти банкрутству підприємств. Якщо виходити із загальнодержавного рейтингу, то із цим начебто впорались, бо із дев'ятнадцятого місця в першому кварталі до кінця року області вдалося піднятися на чотири сходинки. Але в реальному житті відчуті ці успіхи не судилося. Аджє випуск продукції за цей час скоротився більш як на 23 відсотки, тоді як планували його приріст. Спад обсягів промислового виробництва відбувся в усіх основних видах діяльності. Транспортники перевезли на третину менше вантажів. Будівельники різко скоротили обсяги робіт. І тільки сільське господарство на диво дісталося плюсів і в рослинництві, і в тваринництві. Попри всі місцеві перемоги, а вони таки були і на окремих підприємствах, і в деяких галузях, мешканцям краю жилося не надто розкішно і сито. Аджє середній розмір пенсій в області на кінець року становив лише 848 гривень, а середня зарплата — півтори тисячі.

Про всі ці показники сьогодні можна було б і не згадувати — вони відійшли в минуле, якби не одна деталь, на яку під час звіту звернув увагу депутат Володимир Співачук: «Майже 40 відсотків зобов'язань минулорічної програми залишились невиконані. Але хто за це відповідає?». І в такому разі, чи є сенс обтяжувати себе новими планами?

Нові надії

У цьогорічній програмі плани значно амбітніші: не встояти в час кризи, а відновити економічне зростання і закласти інвестиційний фундамент для подальшого стійкого розвитку. І це означає, що до кінця року область має прозвітувати про індекс промислового виробництва у 101,1 відсотка і приріст сільськогосподарської продукції у 3,2 відсотка. Хоча з такими темпами важко говорити про справді серйозний фундамент на майбутнє, проте перші цеглини закладаються. Протягом першого кварталу в промисловості нарешті зафіксували збільшення виробництва. Нехай лише на 0,3 відсотка, зате вже в квітні ця цифра зросла вчетверо. І це не може не свідчити про позитивні тенденції. Село також прозвітувало про збільшення виробництва. Але в будівництві, на транспорті, роздрібній торгівлі подолати відставання так і не вдалося. І знову найголовнішим залишається одне питання: чи вдасться у кінцевому підсумку змінити життя хмельничан? Хоча в першому кварталі середня номінальна зарплата зросла майже на півсотні гривень, зате зарплатні борги порівняно з початком року знову зросли на 1,6 мільйона гривень і в квітні перевищили 24 мільйони гривень. Щоб бути успішною, області доведеться не тільки покривати борги, а й напружено працю-

Не підмажеш — не поїдеш...

І таких історій «про тісну і взаємовигідну співпрацю» між українськими і західними бізнесменами в моєму журналістському портфелі — цілий том з причепом. Щоб занадто не переобтяжувати читачів, акцентую їхню увагу лише на кількох із них. Чи не найстрашнішим монстром наших великих і малих міст ось уже півтора десятиліття залишаються «подзьобані» маршрутки, зайняті на міських пасажирських перевезеннях. У Сумах, з огляду на обмаль широких магістралей, ця проблема особливо актуальна. Вивчивши її, польські партнери із Гожова Велькопольського запропонували керівництву Сумської міськради для розвантаження перенасиченого автомобілями обласного центру повернутися до комунального автотранспорту і поступово замінити допотопні чотириколісні «фаєтони» сучасними комфортабельними автобусами

«Ман». На початковій стадії проекту, який було узгоджено з німецьким концерном-автовиробником, Сумам пропонували придбати вісім відремонтованих і відшліфованих до блиску автобусів-десятирічок за символічні кошти — півціни вартості одного вітчизняного тролейбуса. Зиск від проекту був взаємовигідний: трьохсоттисячному місту, що півтора десятиліття задихається від автомобільного смороду, проект гарантував повернення чистої екології, різке зменшення аварійності, яку переважно провокують водії маршруток, і, нарешті, реанімацію під сервісне обслуговування комунальних автобусів двох ремонтних баз, де колись працювали близько тисячі людей. — Спочатку ідея відродження комунального транспорту (країни Заходу роблять ставку на комунальний транспорт — автобуси і трамваї, які курсують за чітко визначеним графіком. — **Авт.)** зацікавила наших партнерів, — розпові-

вати над бюджетними надходженнями. Головну ставку зроблено саме на доходи з фізичних осіб, котрі мають зрости на 96 мільйонів гривень. Високі зарплати і ліквідовані борги — ось основна передумова виконання такого завдання. Та хто нині може похвалитись цим? Ще одним важливим джерелом надходжень будуть сплати по фіксованому податку малих підприємств. Вони мають сягнути майже 15 мільйонів гривень. Але ж і тут є чимало проблем. Де гарантії, що такі вдасться зменшити кількість приватних підприємств, що платять дуже скромний фіксований податок, і одночасно перевести їх у розряд тих, хто несе значно більше податкове навантаження? Козирною картою при наповненні бюджету буде й земля. Останніх три роки вона давала непоганий «урожай» бюджетних надходжень, які за цей час зросли вдвічі й торік перевищили сто мільйонів гривень. Тепер «урожайність» підвищуватиме індексація грошової оцінки землі та збільшення ставок орендної плати, але одночасно її зменшуватимуть такі показники, як вже наявна переплата за землю та банкрутство окремих підприємств. Фінансисти, обласна адміністрація та депутати добряче попрацювали, щоб до великих бюджетних потоків долучились не тільки дрібні, а й зовсім крихітні потічки. Без цього владі буде проблематично гарантувати зростання соціальних стандартів життя земляків та розвиток бюджетних сфер. Тільки витрати на освіту мають зрости майже на чверть, охорону здоров'я — трохи менш як на третину. Планується більше витратити на соціальний захист населення, на програми для підтримки сім'ї, жінок та молоді, на соціальний захист дітей. «Дорожчими» стануть галузі культури, мистецтва, фізичної культури та спорту... Одне слово, значна частина видаткових показників бюджету перевищує торішні. Але при цьому не відмахнешся від серйозних інфляційних процесів та істотного зростання цін. Останні «з'їдають» найкращі бюджетні наміри. А часу на те, щоб виправити помилки, впоратись із прорахунками, залатати ті бюджетні дірки, які неодмінно виникатимуть, дуже мало. Бо хоча бюджет і програма розвитку області приймалися на цілий рік, на виконання їх залишається трошки більше півріччя. Тож робота має бути вдвічі інтенсивніша. **Ірина КОЗАК.**

Хмельницький.

дає один із працівників мерії Гожова Велькопольського. — Та коли ми перейшли до обговорення деталей проекту, почалися незрозумілі натяки та підморгування, з яких стало зрозуміло: не підмажеш

прописаних і не прописаних у Шосткинському районі інспекцій і держнаглядів. Представники одного з «наглядів», либонь, за право «першої ночі», зажадали близько 200 тисяч гривень за «виявлені» ними на орендованих виробниц-

приїхали до суду захищати свою «незаплямвану честь державників», поляки остаточно зрозуміли, що й до чого. Однак і тоді жодному з них навіть на думку не спало, що семигодинного митного «рандеву» можна було уникнути за до-

ЕКОНОМІКА

тодішня влада почала чергову піар-кампанію для підвищення власного рейтингу. Та згодом зрозуміли — держава по-справжньому взялася за очищення суспільства від ганебних явищ і пороків, ладних задушити націю у своїх корупційних шупальцях.

— Подолали ми їх, звісно, не наскоком і не одразу, — зізнається Ришард Кньєть. — Під усеочи-щаючим пресом полягли чимало корупціонерів і хабарників. Одні добровільно відмовлялися від теплих посад, інші лише під доказом незаперечних фактів, а багатьом довелося поміняти керівні крісла на казенні харчі в казенному домі. Саме з цих болісних процедур й почалося поступове моральне оздоровлення польського суспільства. І лише переконавшись у знищенні абсолютної більшості домінантних осередків корупційної зарази, європейська спільнота прийняла Польщу до себе як рівну серед рівних.

Співрозмовник погоджується, що залишкові ознаки корупції і хабарництва коли-не-коли ще дають про себе знати, але тепер у боротьбі з ними держава здебільшого на-правляє відступників на «праведний шлях» законами, які постійно оновлюються. Чинним законодавством Польщі, зокрема, передбачено: всі державні чиновники, як і всі чиновники апарату органів місцевого самоврядування різних рівнів, під час обрання чи призначення на посаду зобов'язані добровільно відмовитися від приватної підприємницької чи бізнесової діяльності, якщо займалися нею, та позбутися всіх бізнесових структур, які належать їх родинам на території дії відповідного органу самоуправління. Більше того, виборні, як і призначені відповідними органами, керівники позбавлені права входити в тендерні комісії, якщо в них приймають участь родичі чи навіть близькі друзі.

— Невже вся рідня вкупі з дружиною? — пронеслося в спантеличеній цими відкровеннями голові. — Ось куди на моральне очищення треба відправити більшість сумських можновладних «князів» з їхнім «чесним і незаангажованим» бізнесом, бал в якому правлять їхні дружини, діти та довірені підставні особи. Хоча, як розповідали їх наближені, деякі і там колінця видають — ой-йо-йой.

— Якщо ж людину ваблять великі гроші — вона відкриває власний бізнес, — відірвав мене від сумних думок Ришард Кньєть. —

Для його функціонування і розвитку в Польщі нині найсприятливіші перспективи. Звісно, за умови, що бізнес буде чесний.

І це ще одна правда. Саме відкритість та підтримка органів місцевого самоврядування сприяла приходу останніми роками до Гожова Велькопольського кількох надпотужних зарубіжних інвесторів — південнокорейських та зі скандинавських країн. За сприяння місцевої влади корейці за півтора року звели на околиці міста потужне новітнє підприємство з випуску телевізорів, де зайшли роботи близько півтори тисячі мешканців міста та навколишніх населених пунктів. Уже наприкінці нинішнього року заплановано пуск виробництва з виготовлення металоконструкцій, на якому шведські інвестори працевлаштують шонайменше півтисячі городян. Неподалік від нього сусіди шведів — норвежці і датчани — ударними темпами зводять третій завод...

— Польща та Україна майже одночасно стали на шлях демократичних перетворень, — підсумував нашу розмову Ришард Кньєть. — Однак Польща давно пододала початковий шлях демократичних перетворень, а Україна ще й досі робить перші кроки на цьому шляху і продовжує ототожнювати себе з «молодою» демократією. Але за 20 років незалежності вже варто подумати і про зрілість. Однак чекати на неї склавши руки — марна справа, до неї потрібно прагнути. Тим паче що ваша країна повною мірою може скористатися досвідом сусідів — колишніх країн соціалістичного табору, адже демократичні постулати лишаються незмінними. Це — верховенство законів, рівність всіх і кожного перед ними і конституційне право кожного громадянина, відстоювати власну гідність перед законом. Хоч би ким ти був — міністром, олігархом чи пересічним громадянином, — нікому не дозволено зневажати закони і маніпулювати ними. Закон має бути захисником і, в разі потреби, безжальним караючим мечем для всіх без винятку, зокрема корупціонерів і хабарників. І якщо Україна відкрито й рішуче розпочне бій із цими та іншими виразками, що роз'їдають ваше суспільство, європейська спільнота перша простягне їй руку назустріч...

Владислав ЖМУРКОВ.
Суми—Гожув Велькопольський—Суми.

держави й досі на замку

— не поїдеш. Так цей проект і тріснув у самому зародку.

Блокування було очікуваним, оскільки серед власників понад тридцять міських маршрутів чимало чиновників різних відомств і рангів. Їм і без екології непогано живеться. Отже, проект здвесь? Ні. Нині його втілюють у кількох обласних центрах Білорусі

Аналогічна доля спіткала в Сумах також фактично дармовий проект будівельно-опоряджувальної фірми «Renhem» з того-таки Гожова. Власники фірми вийшли до сумських партнерів з пропозицією: ми безоплатно розпочинаємо утеплення панельних комунальних багатоповерхівок, яке щорічно дасть змогу заощаджувати місту на енергоресурсах мільйони гривень, а винагородою нам за це буде дозвіл на надбудову і реалізацію у двоповерхових комунальних будівлях третіх житлових поверхів. Тримай кишеню ширше.

— Якби поляки взяли наших начальників на паї, то, звісно, проєкт давно б уже діяв на повну котушку, — прокоментував ситуацію один із колишніх сумських чиновників, який мав безпосередній стосунок до проєкту. — Тож і канув у небуття, що не мав «покриття»...

Саме через відсутність цього горезвісного «покриття» після півторарічної праці змусена була покинути регіон ще одна польська фірма «Sobex», яка спеціалізується на виготовленні сувенірних та оздоблювально-архітектурних виробів із дерева, причому лише з відходів деревини та сухостою. Зарубіжні партнери спочатку навели лад на взятих в оренду на колишній «Свемі» двох виробничих приміщеннях, навчили професії кілька десятків українців і взялися за роботу. Та ейфорія була недовга. За якісь два-три місяці після старту до зарубіжних підприємців по черзі почали навідуватись «гості» з

твах «суттєві порушення норм безпеки», лісівники також за надумані приписи запросили близько 150 тисяч гривень відступного. «Найскромнішим» ясиром, у розмірі 50 тисяч гривень, ладні були задовольнитися представники пожежної інспекції. Через два місяці після цього «дружного» пресування, поляки зібрали свої манатки та й подалися додому.

З решти схожих історій зупинюся тільки «на митній», яка істотно похитнула віру поляків у можливість серйозної і перспективної співпраці як з сумським регіоном, так і Україною взагалі.

Сталася вона на українському прикордонно-митному переході Устилув Волинської області — ділиться спогадами секретар міської ради Гожова Велькопольського, магістр економіки Ришард Кньєть. — Нашу делегацію з чотирьох чоловік, яка поверталася з офіційної поїздки до Сум, тамтешні українські митники, немов закоренілих контрабандистів, тримали на митному кордоні з 22-ї до 5-ї. Чому? Їм здалося «підозрілим», що на чотирьох маємо при собі аж тисячу доларів. Спочатку про нас «піклувалася» одна митна зміна, а після перезміни демонструвала свою «люб'язність» інша. Кілька разів складали протоколи, кожному членові делегації вчинили особистий догляд і допит. І це за того, що на той час згідно з українським законодавством під час перетину кордону підлягало декларуванню не менш як 5 тисяч доларів на одну особу...

Як ви, мабуть, уже здогадалися, відсуджувати свої кровні долари, все-таки вилучені «чесними» і «неупередженими» українськими митниками, іноземцям довелося в одному з районних судів Волинської області. Ось тут, побачивши, на яких «накручених» іномарках працівники з Устилузької митниці

помогою хабара. Адже в Польщі перший під кримінальну статтю підпадає саме той, хто «позолочує» руку іншому.

Влада — це визнання, обов'язок гордість, пошана і... велика відповідальність перед суспільством...

— Ось такими чеснотами сьогодні має бути наділений кожний європейський, зокрема і польський, чиновник, який має знати ці постулати як 10 Біблійних заповідей і неухильно дотримуватися їх, — каже Ришард Кньєть.

— З якого це часу? — провокую співрозмовника. — Наскільки мені відомо, до середини 70-х років минулого століття польські чиновники набули неабиякого корупційного досвіду в тодішніх «радянських колет». Інколи навіть фору їм давали у цьому питанні.

— Правди ніде діти, такі ганебні явища, як корупція і хабарництво, хоча й у незрівнянно менших масштабах, ніж у східних сусідів, справді почали роз'їдати польське суспільство. Тож на початку 90-х, коли Польща остаточно стала на демократичний шлях розвитку, держава повела рішучий наступ на потворні явища соціалістичного минулого, які істотно загрожували молодим демократичним підвалинам...

Самоочищення поляки розпочали з верхівки влади та правоохоронних органів. Для цього в країні було створено спеціальні відділи в поліції та відповідні урядові агенції, зокрема, такі, що викорінювали корупцію та хабарництво у владних ешелонах та у правоохоронних органах. Здійснювали його крок за кроком, ретельно, скрупульозно і ґрунтовно по всьому фронту — від найнижчих правоохоронних та фіскальних структур до найвищих владних органів. Чимало поляків спочатку думали, що

Від зон — до технополісів

Бізнес та місцева влада хочуть повернення ЄЗЗ, а вчені застерігають не повторювати помилок десятирічної давнини

За втрату бізнесу потрібно судити або змусити відповідати власною кишенею

На Донеччині повіяло зміною інвестиційного клімату. Новопризначений голова обласної державної адміністрації Анатолій Близнюк заявив, що Президент України Віктор Янукович збирається відновити дію закону про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в області. «Президент пообіцяв повернути закон і дав мені завдання навчити всі регіони цій ідеології», — повідомив керівник області.

На думку А. Близнюка, крайнощі, до яких вдалася центральна влада, не сприяли формуванню довіри з боку інвесторів: «У нас є десятки напрацьованих проєктів, які були готові до реалізації. Але з урахуванням семи п'ятих на тиждень... Закрили — і все. А що дали? Де ж ті 50 років, на які прийнято закон? Правила гри взяли і поміняли. У нормальній цивілізованій державі за це треба судити. Або принаймні власною кишенею відповідати за втрату бізнесу. За те, що сюди люди прийшли, вклали гроші, збиралися отримати так, а отримали все навпаки».

Закон, який визначив на Донеччині території з пільговим режимом оподаткування, було прийнято 1998 року. Підприємства, які змогли захистити інвестиційні проєкти, на п'ять років звільнялися від податків, а також могли ввозити обладнання і матеріали без сплати мита. Металургійні і машинобудівні заводи, ковбасні та м'ясопереробні фабрики, глиняні кар'єри і навіть одна приватна медична клініка — всі ці підприємства отримували сприятливі умови для розвитку. Критики спеціальних економічних зон звинувачували донецький бізнес у зловживаннях: зокрема в налагодженні каналів постачання дешевого імпортного м'яса. Керуючись такими аргументами, уряд Юлії Тимошенко у 2005-му зупинив дію закону і позбавив підприємців пільг. Тепер нова влада має визначитися, що робити зі спеціальними економічними зонами в Україні.

Донецькі підприємці вважають, що запровадження пільгового режиму оподаткування дасть поштовх до розвитку економіки. «Ситуація, в якій перебуває Україна, вимагає неординарних рішень, привернення уваги з боку іноземних інвесторів. З другого боку, потрібно допомогти нашим підприємствам реінвестувати прибуток до нашої економіки на дуже пільгових засадах, — вважає президент Донецької торговельно-промислової палати Геннадій Чижиков. — У нас нині не так багато джерел і ресурсів, щоб якомога швидше відновити економіку й починати ефективно розвиватися. Спеціальні економічні зони — це один із механізмів, який показав себе позитивно в багатьох країнах. Гадаю, більшість бізнесу підтримає його відновлення».

Геннадій Чижиков визнає: за п'ять років, коли закон не використовувався, розвиток економіки загальмувався, тож тепер доцільно було б переглянути перелік галузей, які визначено як пріоритетні. «Можливо, цей перелік варто трохи розширити, особливо напередодні Євро-2012. Сьогодні потрібно залучати будь-які засоби і можливості», — додає президент торговельно-промислової палати.

У Києві приміряють «модель із добросовісною конкуренцією»

«Я — проти». Так відповів на запитання про перспективу відновлення закону про ЄЗЗ в Донецькій області директор ТОВ «Рейл Ворлд Україна» Олег Петренко. Компанія мого співрозмовника розташована в Києві, тож порадіти за донецьких колег підприємців не поспішає. «Потрібні рівні умови для всіх, без надання переваг будь-кому. Держава повинна стимулювати інвестиції загалом».

Приблизно таку само точку зору висловив віце-прем'єр-міністр Борис Колесніков у Донецьку. Свого часу він, як підприємець, скористався перевагами закону про спеціальні економічні зони та території пріоритетного розвитку. Тепер, у ранзі чиновника, Колесніков запевнив: повернення до старої схеми очікувати не варто: «Такого закону, як був, — не буде. Україна повинна бути вся вільною економічною зоною. Тому що потрібно якось обіграти наших східноєвропейських сусідів та Китай як світову глибоку інвестицій. Що таке вільна економічна зона? Це територія, на якій немає податків, але під час в'їзду чи виїзду ви перетинаєте митну територію країни. Єдина перевага — люди, які працюють із низькими зарплатами, можуть у спеціальній економічній зоні на підприємствах із високими технологіями отримати високу зарплату, а підприємства — податки. Модель ВЕЗ нині обговорюється урядом та адміністрацією Президента. Це буде зовсім інша модель, із добросовісною конкуренцією».

Іноземні інвестори поки що не шикуються в чергу до потенційних «зон». На запитання «Голосу України» про перспективу роботи в разі відновлення дії закону про ВЕЗ директор Євро-

пейського банку реконструкції і розвитку в Україні Андрє Кююсвек делікатно відповів: «Я мало що про це знаю. Знаю, що у світі є такий досвід. І що вільні економічні зони були дуже ефективні в Азії і менш ефективні в Європі». Щодо нашої країни, то, за словами банкіра, потенційних інвесторів відлякують насамперед бюрократія та корупція: «Не завжди зрозуміло, що треба робити, як робити, з ким про це потрібно говорити».

Вітязинні гроші перші повернутьсь з «теплых країв» на батьківщину

Наприкінці 90-х, коли на Донеччині запроваджували пільговий режим оподаткування, влада пояснювала це необхідністю залучити гроші до невеликих шахтарських міст, де закрилися вугільні підприємства. Але так звані депресивні міста мало приваблювали інвесторів.

«Якщо не всі знають у світі, де Україна і яке вона посідає місце у світовому господарстві за розподілом праці, якщо не знають, що таке Донецька область, то хто може знати, де те Селідове чи Димитрове розташовується і що в них приваблює? Ми ж навіть перші бізнес-форуми в Києві проводили, бо сюди не їхали, не знали, що таке Донецьк», — пояснює помилки авторів закону доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Міжнародна економіка» Донецького національного університету Юрій Макогон. Крім того, на думку вченого, не можна було створювати в області аж 22 території пріоритетного розвитку, які за видами діяльності дублювали одна одну.

«Ну який може бути пріоритетний розвиток, коли стільки однакових територій? Ключове слово — розвиток, і це повинно бути пов'язано із більш вигідними позиціями цього міста чи регіону. А якщо він, навпаки, депресивний — хіба можна тут відкривати зону? І ці території не можуть повторювати одна одну за діяльністю. У кожної мусить бути щось своє. І не так багато. Якщо ми в нових законодавчих актах врахуємо цей серйозний недолік минулого періоду, тоді зможемо забезпечити новий підхід», — пояснює Ю. Макогон. На його думку, доцільно створювати технопарки та технополіси, де пріоритет віддається не сировинним галузям, а наукомісткому виробництву. Тоді Україна продаватиме за кордон не заготовку, а готову продукцію машинобудування.

«Для нас важливо перш за все залишити наші вітчизняні гроші, — зазначає професор. — А потім уже прийдуть сюди іноземці. Якщо проаналізувати діяльність попередніх зон в області — це був приплив насамперед вітчизняних інвестицій до краю і взагалі до України. Тим паче що сьогодні багато наших капіталів ховається в офшорних зонах. На першому місці серед іноземних інвесторів стоїть Кіпр. Тож якби були зони з пільговим режимом оподаткування, виведені гроші повернулися б до України».

Ліна КУЩ.
На знімку: Новокраматорський машинобудівний завод — одне з підприємств, яке завдяки закону про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності зуміло оновити виробництво.
Фото автора.

На Донеччині повіяло зміною інвестиційного клімату

АКТУАЛЬНО

► ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ

На черзі —
моніторинг

Зважаючи на постійне стрімке здорожчання енергоносіїв, видатки на них у Полтаві незабаром планують скоротити вдвічі, зазначає секретар міськради Олександр Козуб: «Це повинно стати кінцевим результатом кампанії економії енергоресурсів, яку ми системно розпочали впроваджувати в рамках проекту «Реформа міського теплозабезпечення в Україні».

Проект у Полтаві здійснюється за підтримки USAID. Плани, на думку міської влади, цілком реальні. Такий позитивний досвід уже мають Чехія і Польща, його докладно вивчали. Полтава діятиме у співпраці з Кременчуком, Комсомольськом і Миргородом, утворивши своєрідний територіальний кластер. До речі, зекономлені кошти «дистануються» тим само структурним підрозділом на потреби енергозбереження.

Першим кроком змін у Полтаві має стати впровадження системи моніторингу щодо використання енергоресурсів у бюджетній сфері. Ним опікуватимуться так звані енергоменеджери, які щоденно (в тому числі й у вихідні) відстежуватимуть показники лічильників у відповідних закладах та установах. Дані аналізуватимуть в управлінні з економічних питань. Важливою складовою плану дій стане енергоаудит будівель. До нього підключать представників Національного технічного університету, а від структурних підрозділів очікують проектів щодо енергозбереження. Характерні тенденції складуть основу енергетичного плану — його розроблять у вересні, коли готуватимуть пропозиції до міського бюджету на 2011 рік. Терміни його виконання, зазначає Олександр Козуб, будуть дуже жорсткі, а список першочергових дій уже затверджено. Допомогатиме впроваджувати систему енергоменеджменту дорадчий комітет, до якого ввійдуть 25—30 спеціалістів.

Віталій СКОБЕЛЬСЬКИЙ.

► ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ

Тільки дай
Кулібіним
завдання

На заводі запасних частин, який успішно працює в райцентрі Шпола, активно займаються пошуками альтернативних джерел енергії.

Тамтешні Кулібіни, виконуючи заводську програму енергозбереження, сконструювали і виготовили два теплові генератори, паливом для яких є деревина. Для обігріву запропонували також використовувати інфрачервоне опалення. У цехах поступово замінили всі електричні лампи розжарювання. Тепер приміщення освітлюються з допомогою економічних люмінесцентних та ртутно-вольфрамових світильників. Високий коефіцієнт корисної дії мають від двох автоматичних конденсаторних пристроїв, змонтованих на заводській підстанції. Електроенергію заощаджують ще й завдяки введенню в експлуатацію нових термічних печей з найвищим ступенем термоізоляції.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Опалювальні котли купують
на зекономлені кошти

Вигідні умови придбання опалювальних котлів, що працюють на вугіллі, запропонувало бюджетним організаціям Вінниччини ВАР «Вінницяоблпаливо».

Борг повернули
впродовж кварталу

— Ми відмовилися від принципу попередньої оплати в реалізації вугільних котлів, — каже генеральний директор ВАР «Вінницяоблпаливо» депутат обласної ради Віктор Килимнюк (на знімку). — Щоправда, позбулися одноразової вигоди. Але в перспективі такий спосіб виправдовує себе. Бо зросла реалізація. Більше вигоди мають наші споживачі. За такою схемою працюємо з бюджетними організаціями краю. Тими, де при опаленні приміщень переходять з природного газу на вугілля. Таким організаціям передаємо котли в користування на пільгових умовах. Фактично передаємо їх безкоштовно. Споживачі експлуатують їх деякий час, водночас заробляють кошти, бо вугілля дешевше за газ. Заощаджують суму, що рівнозначна вартості котла, і повертають нам кошти.

Шість вугільних котлів передали в користування протягом четвертого кварталу минулого року бюджетникам Оратівського району. Їх встановили у сільських школах. У тих, де грілися з допомогою газу. За цей час економія становить 160 тисяч гривень. Із зекономлених коштів розраховалися за отримані котли.

ФАКТ

Одна тонна вугілля марки антрацит має таку само теплотворність, як одна тисяча кубометрів природного газу. Вартість вугілля втричі дешевша від вартості газу.

(За інформацією фахівців ВАР «Вінницяоблпаливо».)

Удень гріємося вугіллям,
вночі — електрикою

Ще один вугільний котел встановили у школі села Скоморошки. Незважаючи на те, що її приміщення опалювали альтернативним джерелом — електрикою.

— Ціни на електрику були вигідні доти, поки їх теж не стали «накручувати», — каже директор школи Володимир Ревера. — Торік, коли тариф на електроенергію підвищили вдвічі, вони почали «кусатися». То ми вирішили встановити паралельно ще й вугільний котел. Електрику використовуємо вночі за так званим нічним тарифом, коли вона коштує найдешевше. Удень топимо вугіллям.

Хочеш жити в теплі? Створи відділ

У Кам'янці-Подільському дві загальноосвітні школи №12 та №16 зводили в «золотий» час, коли все найкраще призначалося дітям. Та хіба назвеш найкращим шкільне приміщення, в якому зуб на зуб не потрапляє?!

А все через те, що, до прикладу, в шістнадцятій будівельники звели стіни товщиною лише 18 сантиметрів. Можливо, вони будували за якимось типовим проектом, що був запозичений на теплому півдні. Здали об'єкт і разом із ним проблему на голову місцевої влади: як обігріти таку школу? Жодне тепло тут не хоче триматися.

Дасть змогу розв'язати цю багаторічну проблему проект «Реформа міського теплозабезпечення», що впроваджується в країнах СНД за підтримки USAID. З-поміж низки українських міст до участі у ньому відібрано і Кам'янець-Подільський. Кам'янчани повернули у власність громади тепломережі, які були в оренді в закритого акціонерного товариства, запровадили моніторинг споживання енергоносіїв у кожній бюджетній будівлі, відтак готові приступити до реформування. У місті очікують 110 тисяч євро на плановані кроки з термоізоляції однієї зі згаданих шкіл. Буде замінено на енергоекономічні вікна, двері, утеплять стіни, так би мовити, відбу-

деться повна реновація будівлі. Заявку кам'янчани подавали на обидві школи, а яку обере фонд, з тієї й розпочнуть. Іншу місцева влада намагатиметься утеплити власними силами.

Розробкою таких проектів, пошуком коштів для впровадження економічного споживання енергоносіїв у місті займається спеціальний відділ розвитку житлово-комунального господарства та енергозбереження, який очолює Юрій Лягутко. Ще два роки тому такого в структурі виконкому не було, засновано його з приходом нового міського голови Анатолія Нестерука, який сам давно має славу доброго та економічного господарника. Раніше влада міста теж виділяла кошти на заміну вікон, дверей у закладах освіти, культури, охорони здоров'я, та ніхто не цікавився, а який ефект отримано від цього. Тепер у кожній галузі визначено енергоменеджерів, котрі щодня проводять моніторинг споживання тепла, електрики, води в бюджетних закладах, де є окремі лічильники. Порівняно з 2007 роком у 2009-му в

На такий крок керівник пішов після того, як дізнався від колег з інших шкіл про ефективність встановлених вугільних котлів. Якщо так, то чому б собі не скористатися зручністю? У Скоморошках так само придбали котел на пільгових умовах. Витрати окупилися менш як за три місяці.

— За лютий нинішнього року ми заплатили за опалення вдвічі менше, ніж у лютому 2009-го, — уточнює директор школи. — Торік витрати становили 35 тисяч гривень, цього року — 17 тисяч гривень. Незважаючи на те, що морози були сильніші за минулорічні, палити довелося більше, а економія, як бачите, очевидна.

Дрова і солома
ще дешевші

Школу в селі Лопатинці цього ж Оратівського району опалюють дровами. Таке паливо дешевше не лише за газ, а й за вугілля та електрику. Директор школи Василь Дриль переконався в цьому особисто. Спочатку в колективі були категорично проти встановлення котла на дровах. Тут грілися біля грубок. В одному місці — спекотно, в іншому — холодно. Мріяли про газ. У кращому разі — про електрику. Але не про дрова. Бо не вірили, що можна буде отримати нормальну температуру. Помілилися. Навіть нинішньої холодної зими температура в класах становила двадцять градусів тепла. Уже ніхто з учнів не сидів на уроках у верхньому одязі. Раніше його знімали лише ті, хто сидів ближче до грубки.

Установлений котел має високий коефіцієнт корисної дії, якого досягнуто завдяки так званому піролізному принципу роботи: дрова не горять, а тліють, завдяки чому дають високу тепловіддачу.

Керівник наводить розрахунки, що підтверджують високу ефективність паливного котла. Один складометр дров коштує 110 гривень. Протягом доби спалюють дві третини складометра палива. Опалювальний сезон триває приблизно шість місяців. Якщо підрахувати, виходить, що на придбання дров витрачають трохи більш як 15 тисяч гривень. Жоден інший вид палива, яким користуються у школах району, не має такої низької ціни.

Поки що не має, уточнили в Оратівській райдержадміністрації. За словами керівника району Петра Покорнюка, в перспективі планують використовувати для опалення бюджетних установ солому. Тільки не в звичайному вигляді, а перероблену на гра-

місті зуміли заощадити 1 мільйон 441 тисячу гривень на ці важливі життєві потреби бюджетних установ. Є економія і порівняно з 2008-м. Відділ аналізує цифри й матиме картину за три роки. Відтак кожна будівля отримає енергосертифікат. Кожна гігакалорія, кожен кіловат електроенергії мають споживатися з розумом. Щоправда, було б доцільно в кожному будинку встановити ще й індивідуальний тепловий пункт, що дає змогу подавати рівно стільки тепла, скільки треба, адже подекуди його буває надміру. Щоправда, це дороге задоволення, але на майбутнє влада налаштована встановлювати таке обладнання.

— Ми зможемо показати громадянам міста, як ми досягли значної економії, саме на прикладі наших бюджетних закладів, — переконаний Юрій Анатолійович. — Бо мешканці завжди зауважують: чому ви нас агітуєте за те чи інше? Доведіть, що воно варте затрат. Населення, на жаль, поки що не поспішає застосовувати найновіші технології, мовляв, це дорого. Прикладом бюджетних установ ми підштовхнемо членів об'єднань співвласників багатопверхових будинків повсякчас думати про їхню модернізацію задля майбутньої економії. Бо поки що населення зациклилося лише на пластикових вікнах.

Так, вони герметичні, але їх не можна встановлювати без індивідуальних рекупаторів, адже помешкання перестане нормально вентильоватися, виникають сирість, грибок. Усе слід робити з розрахунками. Ось у міському пологовому будинку ми не можемо забезпечити належного тепла через центральне опалення. Ми підрахували, що буде правильним встановити теплові панелі в родильному залі та післяпологових палатах, саме там, де слід підняти температуру повітря до 22—24 градусів. Панелі можна включати лише в ті години, коли тут перебуває вагітна чи породілля з немовлям. Лікарям не доведеться вмикати задля догріву електрокалорифери, які споживають багато електрики. З панелями буде і потрібне тепло, і економія. Витрати ж на них — лише 80 тисяч гривень. До кожної бюджетної будівлі в Кам'янці — індивідуальний підхід.

Міський голова Анатолій Нестерук розповів ще про один намір влади: перевести міську ТЕЦ на солому. Цього дешевого палива в однойменному районі є достатньою. Голова вже провів переговори з інвестором, який готовий долучитися до проекту. З реалізацією ідеї місто отримає не лише дешевше тепло, а й істотне поліпшення екологічної ситуації.

Віра ШПИЛЬОВА.

нули. Їх називають пелети. У районі мають намір спорудити завод із виробництва таких гранул. Аналогічне підприємство працює в сусідньому Гайсинському районі. Уже придивилися до нього. Навіть закупили частину обладнання. Протягом нинішнього року сподіваються ввести в дію нове виробництво. Щоб наступного опалювального сезону використовувати цей незвичний вид палива.

— У районі щороку заготовляють 40—50 тисяч тонн соломи, — уточнює Петро Покорнюк. — Палива з неї вистачить не тільки для нашого району. Зможемо іншим продавати. Знаємо, що воно має попит.

Віктор СКРИПНИК.

Вінницька область.

Фото автора.

ІНФОРМАЦІЯ ДО РОЗДУМІВ

Завдяки пільговим умовам ВАР «Вінницяоблпаливо», вугільні котли вдалося встановити також у низці шкіл Калинівського, Літинського, Немирівського, Погребищенського та Тростянецького районів. Крім того, у бюджетних організаціях замінили майже сорок старих котлів на нові. Коефіцієнт корисної дії в них удвічі вищий, ніж у старих.

Містобудівна рада Сум визначила переможців конкурсу проектів майбутнього пам'ятника цукру, який має з'явитися на Покровській площі. Ними стали скульптори Віктор Довгалюк та Олексій Шевченко, повідомляє наш власкор Владислав ЖМУРКОВ

МВФ рекомендував Україні поступово збільшувати пенсійний вік для жінок з 55 до 60 років, що зрівняє пенсійний вік чоловіків і жінок. Реалізація цієї реформи дасть змогу значно знизити навантаження на Пенсійний фонд, заявила перший заступник голови адміністрації Президента Ірина АКИМОВА

Закарпатець, який став англійським лордом

...Ідучи до кабінету Брежнєва, лорд Роберт Максвелл обміркував, що і як має казати Генеральному секретарю — владареві половини світу. Може, ще раз нагадати про англомовне видання трилогії «Мала земля», «Відродження», «Цілина»? Заговорити по-російському? Лорд піде на все, тільки б Брежнєв дав дозвіл відвідати Закарпаття та рідне село!

Такого хвилювання Максвелл не відчував уже давно. Він, колись бідний 15-літній Мехел Гох, пішов у світ із Закарпаття. А тепер, у свої 54 роки, вже був лордом англійського парламенту Робертом Максвеллом — відомим, багатим. Хрущов колись відхилив його прохання відвідати Закарпатську область. Максвелл тоді сердився на перекладача: може, той не зумів передати емоційну глибину прохання? І взявся вдосконалювати своє знання російської. Умів розмовляти дев'ятьма мовами (але мало хто знав, що шість разів міняв ім'я). Отже, підчивши російську, вирішив тепер у Брежнєва просити про те, про що просив колись Хрущова.

Прийом у Брежнєва

Презентована Максвеллом трилогія справила на «містера президента» Брежнєва позитивне враження. І власнику британського видавництва «Пергамон-прес» пану Максвеллу в Москві влаштували теплий прийом і ділове сприяння. Але тепер не діловий інтерес цікавив англійського лорда. Його нестримно тягнуло в Карпати, де народився. Зізнатися в цьому навіть дружині Бетті не вважав за потрібне.

Прийом пройшов блискуче. 72-річний Брежнєв говорив мало, але влучно, часто жартував. Ім обом, офіцерам-фронтовикам, нескладно було спілкуватися. Брежнєв під кінець прийому запитав сам: мабуть, наш гість хоче поклопотати за щось або про когось?

Ось воно! Гостеві, разом із дружиною, було дозволено відвідати Україну, прикордонне селище Солотвину «у супроводі, який гарантуватиме безпеку і приємне та змістовне проведення часу під час приватної поїздки до Закарпатської області УРСР». Прощаючись, Максвелл не знав, якими словами віддячити справді для нього дорогого Леоніда Ілліча...

Без перекладача

У 1978 році жодна значима поїздка іноземців не обходилася без кураторства обкому партії. І я зателефонував Юрію Ільницькому — тодішньому першому секретареві. Пам'ять цієї людини, незважаючи на літа, чудова: «Пригадую добре. Максвелл був у мене в кабінеті. Говорили без перекладача. Він розмовляв так, як колись говорили на Закарпатті. Розповів я гостеві про область, її розвиток. А далі доручив супроводжувати його Андрію Шекеті...».

А. Шекета — делегат І з'їзду народних комітетів Закарпатської України (1944), а у 1970-х — начальник облполіграфвидаву. Він весь час супроводжував лорда Максвелла в тій поїздки, зустрівши його у Львівському аеропорту. Швидше за все, то було 20 вересня 1978 року. Іхали до Ужгорода через Верещинський перевал, дорогою іноді зупинялися. Дружину лорда французенку Елізабет зачаровували мальовничі краєвиди, околиці сіл з безліччю копиць, старовинні дерев'яні церкви.

Зі Львова приїхали під вечір. Оселилися в готелі «Дружба».

Наступного дня сера лорда Роберта Максвелла прийняв перший секретар обкому партії Юрій Ільницький. Потім були екскурсії по Ужгороду, до музеїв, філармонії, на кладовище «Кальварія» тощо.

Дорога додому

Далі викладаю за спогадами Андрія Шекети та колишнього директора видавництва «Карпати» Бориса Гвардіонова.

Зранку дружній сніданок був у бенкетному залі «Дружби». Тут Максвелл звернув увагу на незвичайний паркет, викладений закарпатським орнаментом, створений із натурального дерева без фарб. Гість жартував, що готовий це купити, розібрати і перевезти до себе в Оксфорд.

Дорогою до Солотвина гість забажав зупинитися в Мукачевому. Потім через Берегове, Виноградів, Хуст і Тячів поїхали далі. Максвелл був здивований змінами, які бачив: «Як багато хорошого ви зробили за великий історичний строк!».

У Солотвині відбувся прийом у голови селищної ради. Гість згадував своє бідне дитинство, як його батько й родичі були депортовані фашистами навесні 1944 року й загинули в «Освенцимі». Лише двох сестер, які вижили в нацистській душогубці, він, уже будучи офіцером англійської армії, відшукав після війни в Празі й повіз до себе.

Запам'яталося таке. Під час розмови раптом почувся гуркіт і звук розбитого скла. Виявилось, голова хотів пригостити гостей закарпатським коньяком. І запросив молодого офіціантку з ресторану. Дівчина хвилювалася, подаючи коньяк, випустила тазу з чарками, все поспішалося на підлогу. Дівчина ледь не розридалася. А Максвелл сказав, що на цій благословенній рідній землі посуд б'ється на щастя...

Коли вийшли із селищної ради, на площі зібрався натовп. Солотвинці хотіли бачити земляка.

Відвідали музей Солотвинського солерудника. Сіль тут добувається ще з часів Римської імперії. Спустилися в шахту №8, де 1968 року відкрито алергологічне відділення Солотвинської селищної лікарні. Це унікальна підземна лікарня, якій в Україні немає аналогів.

Тут, на глибині близько 300 метрів головний лікар розповів про лікарню, про ефективність лікування в ній бронхіальної астми та інших захворювань. Р. Максвелл був захоплений та попросив написати про заклад книжку і рукопис надіслати йому. Обіцяв видати високим тиражем англійською мовою. «Хай знає весь світ про досягнення моїх земляків!»

...Сонце котилося до обрію, а Максвелл хотів побачити ще й батьківську хату. Підійшли до Тиси, де на низинній вулиці, недалеко від кордону з Румунією, він народився у 1924 році. Вулицю знайшли, а хата не збереглася. Максвелл зустрів сусіда-товариша, з

яким колись ходили до народної школи. Міцно обнялися, витирали сльози радості...

Роберт Максвелл обіцяв знову відвідати рідні місця, — завершує спогад Борис Гвардіонов. — Але не приїхав».

Міжгірська ружа

... Із Хуста дорога до Львова пролягла через Міжгір'я.

Була субота, згадує тодішній перший секретар Міжгірського райкому партії Микола Сюсько: «Роберт Максвелл кожного з нас питав, чи ми уродженці Закарпаття? «Не дивуйтеся, — сказав він, — бо я пам'ятаю, що за старих часів із Чехії й Словаччини привозили в наш край не лише жандармів і суддів, окружних начальників, а й лісників, поштарів, офіціантів, нотаріів!».

Пройшлися Міжгір'ям пішки. До пам'ятника воїнам, що полягли в боротьбі з фашизмом, Максвелл поклав квіти. Далі оглянули середню школу, медучилище, лікарню, будинок культури, зайшли до універмагу, книгарні... «Гості були приємно здивовані, — згадує Микола Іванович, — що райцентр газифікується, проведено водогін, електрифіковано високогірні села... Хоча Максвелл і радів змінам у рідному краї, але відчувалося: очікував чогось більшого, сподівався побачити краще життя земляків...»

На обіді, — каже М. Сюсько, — гість цікавився, чи знаємо наші народні пісні, бо хоч він і єврей, а не забув русинських пісень солотвинців. Хтось тихо заспівав «Черлену ружу трояку», а далі завели вже хором «Верховино, світку ти наш». Потім купили кілька платівок із записами Закарпатського державного народного хору, подарували британцям.

Зупинившись у Соймах біля мінерального джерела, Максвелл цікавився, чому вода зі свердловини витікає в канаву, адже за рік-два на ній можна стати мільйонером. Хоча знав, що у нас це не дозволено. Лорд розповів, що в Солотвині їх зустрічали щирі, привітні люди! «Як дасть Бог — на місці батьківської хати відкрию музей... Там нікого з рідних не знайшов: брат, сестри, мати, батько і дід загинули в «Освенцимі». Немає їхніх могил, щоб я міг вклонитися... На пам'ять про батьків, єврейську громаду, що колись жила тут, хотів би щось добре зробити солотвинцям. Пропонував їм кошти. Та вони сказали, що знайдуть свої гроші...»

Зрозуміло: земляки тоді боялися прийняти дар від капіталіста. Але Максвелл сподівався приїхати вдруге. Повторював, що в СРСР мусить щось змінитися. Дружині Максвелла Елізабет сподобалися Карпати. Вона казала, що відеофільм, який зняла тут, Максвелл покаже всім членам парламенту — хай полюбуються красою цього краю.

Прощаючись в аеропорту Львова, Максвелл подарував Андрієві Шекеті калькулятор (тоді — рідкість), а взамін отримав дорожню авторучку.

Таким було останнє перебування цього чоловіка в краї, де народився і куди його так вабило.

Якби не раптова таємнича смерть на початку листопада 1991 року, Закарпаття ще б відчувало ділову енергію Роберта Максвелла. А в тодішньому суспільстві не було місця для спонсорства й доброчинності...

Та нові часи народжують нових добродіїв. Один із них — уродженець Мукачєвого, американський бізнесмен і меценат Алекс Ровт.

Вони схожі. І стилем підходу до справи, і рисами обличчя. І любов'ю до Закарпаття...

Шість імен і одна смерть

Роберт Максвелл — мільярдер, відомий медіа-магнат — народився 4 березня 1924 року в Солотвині в бідній багатодітній родині (справжнє прізвище Гох Мехел Гершович). Після окупації краю Угорщиною батьки змінили ім'я сина на німецький кшталт — Ян Людвіг Хок. Через Румунію він потрапив до Югославії. Вступив там до руху Опору, потім дістався Франції, де доля звела його з підпільцями. Він знайомиться з Іцхаком Шаміром (майбутнім прем'єр-міністром Ізраїлю). Невдовзі вступає в британську армію. Йому для цього не вистачало років, тож узав собі ім'я старшого односельця і став Абрагамом Лажбі Гохом. У Франції в Опорі його знали як Івана Леслі дю Мер'є. А в Англії вже звався Леслі Джонс.

1941 року Леслі Джонс — вантажник британської армії, потім шифрувальник, далі — офіцер розвідки. Воював у Північній Африці, за що королева нагородила його хрестом. Він приймає англійське громадянство. 1944-го — учасник висадки союзників у Нормандії. Весною 1945-го сам Монтгомері вручає йому нагороду — військовий хрест. І він востаннє змінює прізвище на Роберт Максвелл. Служив у військових органах MI-9 і MI-14, допитував колишніх офіцерів абвера, СД, гестапо. Від них знав про тайники з секретними документами і цінностями рейху. За участь у бойових діях отримав 10000 фунтів стерлінгів і стільки ж — безпроцентної позики. 1947 року капітан Максвелл демобілізувався і купив видавництво. У 1951-му фірму названо «Пергамон-прес», а через п'ять років продукцію Максвелла купують у 125 країнах світу. Поступово він стає одним із найбільших медіа-магнатів світу.

Максвелл засновує серію книжок «Світові лідери», має доступ в усі резиденції й посольства, на нього працювала армія журналістів, він отримувався лівих поглядів, хоч і про соціалізм, і про капіталізм казав: «Обоє р'ябоє!». Зумів зачарувати Брежнєва, Мао, Андропова, Горбачова, Чаушеску, Хонеккера... Йому щастило. Якби не загадкова смерть Максвелла у листопаді 1991 року, хто знає, як розвивався б медіа-бізнес у Східній Європі. В Угорщині Максвелл купив одну з провідних газет. А з Сільвіо Берлусконі уже був партнером. 1990 року почав випускати тижневик «Європеець», а на весну 91-го Максвеллу належали лондонські газети «Дейлі міррор» і «Санді міррор», «Нью-Йорк дейлі ньюс», видавництво «Макміллан», компанія «Берліц» і «МТВ-Європа»... Створивши свою імперію, Максвелл почав конкурувати з австралійсько-американським медіа-магнатом Рупертом Мердоком.

Секретар Солотвинської селищної ради Анна Бігун сказала мені, що в 1991 році племінниця лорда приїжджала до Солотвина, щоб зняти документальний фільм про рідні місця Максвелла і піднести як подарунок своєму знаменитому вуйкові на 68-й день народження... Але до цього він не дожив якись шість місяців...

Василь НИТКА.

Закарпатська область.

Знімки використано із сімейних архівів Андрія Шекети, Бориса Гвардіонова, Миколи Сюська, за що автор їм щиро дякує.

Перекладачка пережила п'ять влад. Шостої не хоче

ДОЛІ

Під час війни вона була перекладачкою з німецької і робила переклад «на свій манер», тим самим рятуючи полонених від розстрілу, а вже в нинішній час задовго до виборів передбачила їх результат і безпомилково назвала всіх чотирьох президентів... Йдеться про Ганну Андріївну Швед (Юсюк) (**на знімку**), яка тихо-мирно живе на самому краєчку провінції — у селі Долина Млинівського району, де зостався лише десяток старих хат. Щоранку, пораючись на кухні, слухає радіо — в тім числі й «Німецьку хвилю» німецькою мовою, бо й досі своїм мовним багажем, як сама каже, може будь-якого німця на лопатки покласти.

У серці — українці, на словах — русини

— Змалечку я мала великий потяг до знань, — каже 86-річна Ганна Андріївна, — а в школі вчилася тільки на відмінно, за що з четвертого класу мене перевели одразу до шостого. Жили мої батьки в Холмському повіті (тепер це Польща), були православними. Про Україну тоді, в 1930-х роках, не вельми висловлювалися, бо, як і більшість населення, побоювалися неприємностей від польської влади. Взагалі нас тоді навіть українцями не називали — тільки русинами. Пам'ятаю випадок: коли до школи приїхав ксьондз, то школярів-русинів до нього не підпустили. Польські діти цілують йому руку, а нам, мовляв, «не велено». Стояли нишком у куточку — безправні. Щоправда, батько Андрій Васильович хоч потайки, а час від часу цікавився історією України: то журнал якийсь український додому принесе, то книжку. Саме з цих підпільних друкованих видань почалася для мене українська мова. Після смерті Пілсудського в нашому селі Ольховець поживавішав український дух. У церковному хорі, де співала моя мама Зіновія Миколаївна, почали співати тільки українською. А вже біля мами вчилася цим пісням і я. Переломним у моїй долі став 1942 рік. Тоді почали забирати молодь на роботи в Німеччину. Забрали б і мене, але хтось надоумив піти вчитися в Український допомоговий комітет у Холмі на телефоністку-перек-

ладачку. Там я вже досконало опанувала як українську, так і німецьку мови.

Оберегом стала іконка

— До війни в нас була трішечки Україна, — згадує Ганна Швед, — кожен приходив на заняття в гімназію у вишиваних сорочках (**на знімку унизу — тоді ще Ганна Юсюк п'ята праворуч у верхньому ряду, 1938 рік**). З'явилося море літератури про історію України... Але проукраїнська політика тривала недовго. Загалом це була найкоротша влада, яку я пережила, — друга за ліком. Бо першою була польська. А потім — німецька, після неї совєцька. А нині знову українська, яка, вірється, пустила своє коріння надовго... Найважче було при німцях, хоч спочатку до юної Ганни доля проявляла прихильність. Дівчину як одну з найкращих учениць запросили працювати на першу в Любліні німецьку пошту. Опанувавши телефоністські ази, вона справлялася з роботою. Але одного разу, коли їй запропонували іншу ділянку роботи — важчу, вона запрялася: мовляв, не буду тратити своє здоров'я на ваш рейх. За це ледь не потрапила до концтабору. Вдруге могла поплатитися за те, що бранцям у табір передавала продукти. Втретє — коли робила для німців переклад про двох полонених радянських солдатів. Зрештою, таки переконала офіцера, що їх розстрілювати не можна...

— Не сприймаючи німецької влади, — згадує Ганна Андріївна, — кілька дівчат-українок

вирішили втікати з пошти на Схід. З ними — і я. Йдемо по дорозі неподалік кордону, а назустріч німецькі мотоциклісти їдуть. Спинилися. Зрозумівши, що ми «їхні», бо ж добре німецькою говоримо, попередили, щоб верталися, бо там, за півтора десятка кілометрів, уже радянські частини. А нам того тільки й треба було...

У повоєнний час на всю родину Юсюків чекало переселення на Східну Україну. В дорозу родина взяла небагато речей, серед яких була найбільша сімейна реліквія — мініатюрна ікона Холмської Богоматері. Саме ця іконка і стала для Ганни оберегом на все життя.

Життя врятував аусвайс...

— Спочатку ми опинилися у Дніпропетровську, потім на Донбасі, — продовжує розповідь пенсіонерка, — і повсюди мене почали залучати до роботи як перекладачку. Навіть на допити німецьких солдатів. Чимало полонених тоді працювало на відбудові зруйнованих будівель. А потім доля закинула мене на Рівненщину, в село з гарною назвою Мальоване.

Ганя відрізнялася від односельців ерудованістю, тому їй доручили секретарювати в сілграді. Її перший начальник був неписьменним, доводилося влагоджувати фактично всі документально-фінансові справи. Коли поверталася пізньої пори додому, часто дорогою їй перехопили озброєні хлопці з лісу...

— Одного разу мене врятував документ, який понині зберігаю, — каже Ганна Андріївна.

— Це так званий аусвайс — довідка про те, що я навчалася в Українському допомоговому комітеті. Тільки-но незнайомці, що зайшли до хати, почали присікатися, що я, мовляв, прислужую радянській владі, дістала із шухляди аусвайс. Вони, коли ж побачили, що там на цілу сторінку тризуб зображений, то відразу вибачилися і більше мене не зачіпали. А за що було зачіпати — я ж служила не політиці, а своїй громаді. Потім хотіли мене в партію прийняти. Проте я відмовилася. Через те й зняли із секретаря...

Прогнози Ганни Андріївни

Як заявляє сама Ганна Андріївна, вона мимоволі причетна до політики:

— Усе почалося з того дня, коли вже після смерті чоловіка (його немає на білому світі десять літ) однієї великодньої суботи впала зі стіни іконка і, як на диво, не розбилася. А з того кутка, де вона висіла, почали доноситися якісь дивні звуки. Відтоді чомусь почали снитися віщі сни, які вказують, хто в Україні прийде до влади. Я, наприклад, досменно знала, що Леонід Кучма залишиться президентом на другий термін. Наснився сон, що він їде через нашу Долину, а за ним — сила-силенна народу... А п'ять років тому снитися — сидять за столом два мужі — Ющенко та Янукович. Перед ними — свячений хліб. Обое пробують його, після чого Янукович оступається, йде від стола, а Ющенко залишається. Тому, коли Янукович переміг у першому турі президентських виборів, я не переставала казати й односельцям, і в сілграді, й навіть у районі, що Янукович поступиться булавою, що такі і сталосся. А ось уже перед цьогорічними виборами Янукович приснився на скирті соломи — найвище над усіма іншими. А ще приснилося прем'єрське крісло, а в ньому — якийсь старший чоловік. Тому, коли казали, що Юля знову стане прем'єром, я заперечувала людям своїм сном. І, як бачимо, сновидіння знову мене не підвело. Що буде далі у владних верхах, сказати не можу. Бо поки що ніщо не сниться. Присниться — розкажу. А ось про хліб приснилося. Зокрема, про мій пай. Нібито в недалекому часі на ньому два роки підряд такі колоски родитимуть, що до землі стебло будуть гнути. Це на врожай. Дай Бог, щоб, справді, врожайлося. І на полях Сергія Костючка, якому в оренду передала свій пай, і взагалі по всій Україні.

Євген ЦИМБАЛЮК.
сmt Млинів
Рівненської області.
Фото автора та із сімейного альбому Г. ШВЕД.

► ДОНЕЦЬК

Керівник Донеччини завів блог в Інтернеті

Голова Донецької обласної державної адміністрації Анатолій Близнюк презентував свій «живий журнал». Тепер із керівником області можна поспілкуватися в онлайн-режимі на сторінці <http://bliznyuk.livejournal.com>.

«Для мене важливо, щоб кожна ініціатива місцевої влади була підтримана громадськістю. Блог створено для того, щоб особисто роз'яснити людям необхідність тих чи інших рішень та дій влади, обговорювати з усіма, кому небайдуже майбутнє Донбасу, проблеми і завдання, які стоять перед суспільством», — пояснив голова. Перші читачі журналу порушили питання подачі питної води за графіком у Краматорську, реконструкції автошляхів Донецьк—Запоріжжя та Донецьк—Маріуполь, стосунків кредиторів із банками тощо.

Ліна КУЩ.

► КРИМ

Землю — на аукціон

Рада міністрів Криму прийняла постанову, яка забороняє районним адміністраціям передавати у власність або оренду ділянки землі за межами населених пунктів, доки уряд автономії не затвердить єдиний список земельних ділянок для продажу чи передачі в оренду. «Ми хочемо створити умови для ефективної, вигідної для Криму реалізації землі та задачі її в оренду через систему відкритих аукціонів», — сказав глава Ради міністрів автономії Василь Джарти.

Відповідно до постанови, місцеві ради й райдержадміністрації мають подати до Ради міністрів списки ділянок, які, на думку даних органів влади, слід приватизувати або здати в оренду. При цьому місцеві ради й райдержадміністрації повинні дотримуватися вимог земельного законодавства і, зокрема, не включати в списки ділянки, розташовані на територіях природно-заповідного й водного фондів, котрі не підлягають приватизації.

Георгій ВЕРВЕС.

► ВОЛИНЬСЬКА ОБЛАСТЬ

Працювати в податковій — «небезпечно»

Оперативна група працівників Генеральної прокуратури та Департаменту державної служби боротьби з економічними злочинами Міністерства внутрішніх справ затримали начальника Ковельського відділу податкової міліції управління податкової міліції ДПА у Волинській області Олега Литовця, його заступника Руслана Белікова та слідчого Олександра Олексюка. Усі вони підозрюються в отриманні хабара в сумі 15 тисяч доларів США. В ході проведення цієї операції, яка фіксувалася на відеореєстраторі, було заблоковано чергову частину податкової міліції, кабінети затриманих посадовців.

Встановлено, що працівники податкової міліції вимагали та отримали хабара від директора приватного підприємства за прийняття рішення про відмову в порушенні кримінальної справи за вже зібраними матеріалами. Затримані перебувають під вартою, у відділі податкової міліції триває перевірка.

Микола ЯКИМЕНКО.

Перед цьогорічними виборами Янукович приснився на скирті соломи — найвище над усіма іншими

У Німеччині Союз технічних вузів TU9 оголосив, що не відмовиться від історичного титулу «дипломований інженер» на догоду Болонській системі. Понад сто років тому цей титул заснував у берлінському університеті імператор Вільгельм II

У Самбірському районі Львівщини вирішили допомогти колишнім бійцям УПА — щомісяця ветеранам виплачуватимуть по 100 гривень допомоги

Розстріляна мрія, або Яку ціну заплатив міністр освіти за підтримку нової влади

МІФИ І ЛЕГЕНДИ. ПРАВДА І ВИГАДКА

Ми згодні з тим, що переписувати історію не треба. Вона вже написана: паличками на трипільських глеках, чорнилами в літописах, перами у протоколах допитів. Інша річ, яку історію нам хочеться знати: ту, що є, чи ту, яка більш вигідна на цьому певному історичному відтинку часу. Сьогодні головним героєм статті буде міністр освіти. Його життя й життя його родини вже стало частиною історії держави, яку ми досі так і не зрозуміли. І, може, саме тому, що в її історії досі залишаються білі плями. Отже, мова піде про міністра освіти, письменника Антіна Крушельницького.

«Я мріяв про переїзд на Радянську Україну»

Довідка з Великої радянської енциклопедії
Крушельницький Антон Владиславович (23.7.1878 — 13.11.1941), український письменник. Народився в містечку Ланьцут (нині Польща) у сім'ї чиновника.... Перший збірник оповідань «Пролетарі» видано 1899 року. У своїй творчості пройшов шлях від буржуазного лібералізму до демократизму. Був міністром освіти в петлюрівському «уряді». 1919 року емігрував до Австрії. Відмовився від своїх буржуазно-націоналістичних переконань і виступав із критикою буржуазних націоналістів. 1925 року повернувся на Західну Україну. Видавав у Львові журнали «Нові шляхи» і «Критика»... Пропагував возз'єднання західноукраїнських земель з Радянською Україною, за що зазнавав репресій, у 1932—1933 роках перебував в ув'язненні в польській в'язниці. 1934 року переїхав на Радянську Україну.

На цьому в розділі стоїть крапка. Що відбувалося далі, ми можемо дізнатися зі справи №44987, що нині зберігається в архіві СБУ.
Отож 4 листопада 1934 року, через п'ять місяців після переїзду до Радянської України Антіна Крушельницького було заарештовано. Того само дня у нього на квартирі провели обшук (шоправда, сам ордер на обшук було видано днем пізніше). А за п'ять днів Антіна Крушельницького спецконвоюєм з дотриманням суворой ізоляції було переправлено в розпорядження СПВ НКВС УРСР, оскільки слідство у справі мало «сконцентруватися в Києві».
Одразу зауважу, 4 листопада було заарештовано більш як два десятки осіб, в тому числі і двох його синів, Івана та Тараса.
На перший допит Антіна Крушельницького викликали 15 листопада. Свідчення, вміщені на сторінках протоколу, мають, швидше, біографічний характер. Видно, що Антін Крушельницький щиро вірить: сталася прикра помилка. І коли слідство це зрозуміє, непорозумінню буде покладено край. Але, гадаю, читачам буде цікаво дізнатися біографію Крушельницького, викладену ним самим, нехай і для НКВС.
Отож: «Народився в уїзному місті Ланьцут. Батько був службовцем Цесарського суду. Гімназію закінчив в 1897 році і вступив до Львова в державний університет на філософський факультет. Того часу стосується моє знайомство з професором М.С. Грушевським, котрий викладав у нас історію. Закінчив університет. Викладав різні дисципліни в гімназіях Станіслава, Коломиї, Бережан. У Бережанах був директором української гімназії. Після початку війни з наступом російських військ був змушений евакуюватися. У 1914—1915 роках перебував у Відні. Потім повернувся до Галичини і в містечку Городеньки відкрив українську гімназію.
Під час другого наступу росіян і їх перебування командуванням я був призначений на посаду міського бургомістра. З 1919 року, залишивши викладання, я зайнявся політичною діяльністю. Ще будучи учнем Коломийської гімназії (1896—1897) я приєднався спочатку до нелегального гуртка суто просвітницького літературного змісту, а потім в останніх класах гімназії був членом нелегального політичного гуртка молоді радикального спрямування. З переходом моїм в університет мої політичні переконання остаточно зміцніли, і я з 1917 року став активним членом

партії українських радикалів... 1919 року як член радикальної партії був уведений в уряд УНР і в кабінеті міністрів Мартоса (Борис Мартос — український політичний діяч та економіст; голова Ради міністрів УНР в квітні—серпні 1919 року. — «Голос України») посів посаду міністра освіти... Уряд перебував у м. Рівному. Наступ Червоної Армії розгортався вельми інтенсивно. І скоро нам довелося перекочувати в м. Кам'янець-Подільський, де на одному із засідань кабінету у мене сталася сутичка з Петлюрою з питання Галицької армії, яку Петлюра відмовився утримувати, і я заявив про свій вихід на знак протесту зі складу уряду.
Я виїхав на батьківщину в містечко Городеньки. Через місяць повернувся в Київ і посів в уряді УНР пост радника міністерства освіти. Наприкінці жовтня 1919 року в якості голови педагогічної місії виїхав до Відня з дорученням від уряду організувати там друк шкільної української літератури для майбутньої української держави. Незабаром місію було ліквідовано, про що мені повідомив посол УНР у Відні Сидоренко (Григорій Сидоренко, український політичний діяч і дипломат; член Центральної Ради, міністр пошти і телеграфу (лютий—квітень 1918 року. У 1919—1922 роках був послом УНР у Відні. — «Голос України»). Залишившись у Відні, організував два приватні видавництва «Земля» і «Чайка», розпочав друк українських підручників і літератури. У Відні я був безвиїзною аж до січня 1925 року. Я ввійшов до складу «закордонної групи Національної Ради». Її членом я був ще з 1918 року, коли цю Раду було організовано в Галичині... Вся Національна Рада підтримувала Петрушевича (Євген Петрушевич — український громадсько-політичний діяч, президент ЗУНР. — «Голос України»). В опозиції до Петрушевича були тільки два члени Ради: я і Вітюк. У поведінці Петрушевича ми розрізняли ряд помилок, наприклад, контакти з білогвардійцями, що борються за ідею єдиної і неподільної.
Повернувшись у Галичину, я до 1929

Марія Крушельницька. Відень, 1922.

року займався педагогічною діяльністю. Був викладачем, директором гімназії. В радикальну партію нової формації я вступив 1927 року. Період до 1927 року, до переїзду до Львова, я присвятив активній роботі у «Просвіті»... 1929 року я почав редагувати радянський журнал «Нові шляхи» і того само року декларував свій вихід із радикальної партії. Я МРІЯВ ПРО ПЕРЕЇЗД НА РАДЯН-

Антін Крушельницький. Рогатин, 1926.

СЬКУ УКРАЇНУ, але з Радянського посольства я не отримав позитивної відповіді... Думка про переїзд на Радянську Україну була в мене ще 1923 року. На цю тему я мав бесіду з Юрієм Коцюбинським, тодішнім працівником Віденського консульства....

Розстріляна і знищена родина Крушельницьких. Сидять зліва направо: Володимира, Тарас, мати Марія, онука Лариса, батько Антін. Стоять: Остап, Галя (дружина Івана), Іван, Наталя (дружина Богдана), Богдан.

Моя робота в «Нових шляхах» закінчилася арештом 1932 року. Близько трьох місяців я перебував у в'язниці з групою редакторів лівих газет... Після звільнення я знову розпочав видавати цілком радянськфський журнал «Критика» і 1933 року почав остаточно оформлювати свій переїзд на Радянську Україну. Одночасно зі мною, з невеликою різницею у часі, свій переїзд оформили низка представників радянськфської преси: Юліан Бачинський (український політичний і громадський діяч, публіцист, голова дипмісії у Вашингтоні в 1919—1921 роках, розстріляний. — «Голос України»), Роман Сказинський (публіцист, літредактор Нацменшвидавву, розстріляний (усі проходили в одній справі). — «Голос України»). Отримавши радянський паспорт, я 11 травня 1934 року прибув у Харків... Разом зі мною приїхали три мої сини — Тарас, Остап і Богдан. Четвертий син Іван виїхав в Україну ще раніше, 1932 року... Щодо моїх синів, можу сказати: вони мають цілком радянську ідеологію...»
Через два тижні Антон Крушельницький несподівано визнає себе винним.

країні знаходить собі роботу. Це почасти посилює потяг до нас політеміграції. Коли політемігранти стикаються з нашою дійсністю й порівнюють з інформацією комуністичної преси в себе на батьківщині, то глибоко розчаровуються». Уже наступними роками потік емігрантів зменшився, проте на початок 30-х років кількість західноукраїнських переселенців сягала 50—60 тисяч осіб. На початку 30-х УРСР різко згорнула контакти із Західною Україною. Розпочався курс на самоізоляцію і побудову залізної завіси. 1934 року до консульства СРСР у Львові було подано 128 заяв із проханням дозволити переїзд в УРСР. Та лише 14 осіб отримали бажану перепустку на велику Україну. Серед них — сім'я Крушельницьких. Уже наступного року жодне клопотання не було задоволено. На шастя. Польська влада переслідувала мало не всіх дорослих членів сім'ї Крушельницьких. І саме за прорадянські настрії... Усе це може видатися дивним, ураховуючи, що саме після приходу радянської влади в Україну Антін Крушельницький був змушений разом із сім'єю поселитися у Відні. Вочевидь його любов до батьківщини не мала жов-

ДОВІДКА
Дружина Антіна Крушельницького Марія Степанівна (письменниця, громадський діяч) до шлюбу була актрисою. Грала в українському театрі товариства «Руська бесіда». Її знали як Марію Слободівну. Об'їздила з театром усю Галичину, гастролювала в Польщі. З Антіном Крушельницьким одружилася 1901 року й майже одразу залишила сцену. Відтоді її головною роботою стала сім'я, в якій народилися донька Володимира і четверо синів: Іван, Тарас, Богдан та Остап.

Тарас Крушельницький. Львів, 1933.

то-синього чи червоного забарвлення. Він приймав її будь-якою і будь-що мріяв повернутися додому. Шанс випав улітку 1932 року. Родина Крушельницьких вирішила залітувати в Карпатах, поблизу Коломиї. Іван із дружиною винайняли хату в Нижньому Березові, Тарас із сім'єю — в сусідньому Середньому Березові. Саме в той час до тестів у Нижній Березів приїхав Ярослав Галан. Був того літа ще один гість — консул радянського Союзу у Львові Радченко (згодом репресований). Саме він і посприяв переїзду Івана, його сестри Володимири та дружини Галана Аннички (чит. «Голос України» від 24.10.2009 р.) до Харкова. Найпершою до Харкова перебралася Володимира, за нею брат. Того само 1932 року в Харкові опинилася й Анна Галан.

Володимира закінчила Віденський медінститут, здобувши фах дерматолога. Водночас займалася перекладами. В Україні вона влаштувалася на роботу до ветеринарного інституту і за рік написала та захистила кандидатську дисертацію.

Іван влаштувався науковим співробітником в Інститут матеріальної культури. У свої 27 років він уже був знаним поетом, художником, драматургом, декоратором, мистецтвознавцем і літературним критиком. Найпліднішим періодом його творчості стали три роки до переїзду в Харків. В інституті Іван досліджував західноукраїнське мистецтво, перекладав. А ще в цей період багато подорожував. Устиг побувати й у Москві, де в Камерному театрі планували поставити одну з його п'єс.

До Львова летіли листи, в яких Володимира та Іван кликали рідних у Харків. Нині деякі історики схильні вважати, що ті листи було сфабриковано. Хоча навіть чи хтось зможе це довести сьогодні. Проте ми точно знаємо, що в травні 1934 року Антін Крушельницький, його дружина Марія, сини Остап і Богдан, невістка Наталя, онука Лариса ступили на харківську землю. Сім'я переїжджала назавжди, забравши з собою все, навіть меблі та бібліотеку. За два місяці до сім'ї долучилися і син Тарас з дружиною.

За п'ять місяців Антіна, Тараса та Івана Крушельницьких було заарештовано. 28 листопада Антін Крушельницький визнав себе винним у тому, що «за завданням закордонного керівництва ОУН прибув на Радянську Україну для здійснення контрреволюційної роботи на користь фашизму». А також у тому, що «під його керівництвом після приїзду до Харкова було організовано контрреволюційний центр ОУН у складі його, Бачинського і Сказинського. Пізніше самовикриття поповнювалося новими «фактами»: «До табору фашистів я приєднався ще в період його відкритої озброєної боротьби проти Радянського

Богдан Крушельницький. Прага, 1932.

Союзу в 1917—1918 роках. Решту часу, в тому числі, коли я видавав різного роду назв і відтінків так звану радянськoфільську літературу, я продовжував перебувати в таборі українського націонал-фашизму, діючи за вказівками його керівництва. Емісаром того само крайнього націонал-фашизму, об'єднаного під керівництвом полковника Коновальця в організацію ОУН, я прибув на Радянську Україну. На своє виправдання можу лише сказати, що виїзд мій на Радянську Україну для здійснення тут антирадянської агітації стався під натиском проводу ОУН... Ми повинні були поновити розгромлення підпілля, проводити агітацію, організовувати акти саботажу і шкідництва аж до індивідуального терору... Питання про організацію масового підривного саботажу в промисловості й індивідуального терору неодноразово обговорювалися нашим керівним центром. Паралельно до цього організація терору, спрямованого проти головного радянсько-партійного керівництва країни... Повинен заявити, що далі загальної підготовки роботи по цих лініях і обговорення планів діяльності наша робота не йшла, бо за п'ять місяців після переїзду на Радянську Україну нас було заарештовано».

Що сталося за два тижні після першого допиту? Це було не перше ув'язнення в його житті. Що змусило Антіна Крушельницького, який славився своєю принциповістю, змінити свідчення?

Володимира Крушельницька, Львів, 1930.

Торттури? Очевидно, торттури не фізичні, а усвідомлення, що в сусідніх камерах сидять його діти. На той час він знав тільки про двох.

У запитаннях слідчого ні Іван, ні Тарас майже не згадуються. Але майже кожна відповідь Антіна Владиславовича на будь-яке запитання завершується словами: «мої сини до цього не причетні» або «вони нічого не знали». 15 грудня Крушельницький пише послання «Суду при НКВС СРСР», в якому широко кається «в своїх злочинах» проти батьківщини трудящих СРСР і УРСР. Кається за себе, а просить за своїх дітей: «Роззброївшись в процесі слідства, звільнившись від усіх решток ворожого націоналізму і фашизму, я прошу суд і всю радянську громадськість дозволити і надати можливість мені разом з моїми синами перевиховатися на основах радянської ідеології і повернутися до роботи серед радянської громадськості, щоб віддати рештки моїх сил і всі сили моїх синів на роботу на користь будівництва соціалізму і безкласового суспільства».

Отже, слідчі не робили спроб змусити батька свідчити проти синів. Тим паче що свідчень проти Крушельницьких не бракувало. Головним свідком (і обвинуваченим) був Роман Сказинський, який прибув у Харків разом із Крушельницькими і Юліаном Бачинським.

«Перед своїм від'їздом Крушельницький отримав солідну суму грошей від фашистів (під час обшуку гроші не вилучали. — «Голос України»), які очолювали так зване «Наукове товариство імені Шевченка». Гроші ці було отримано Крушельницьким через «Львівську книгарню» під виглядом авансу на придбання літератури». Або: «Наскільки мені відомо по лінії організації саботажу... активно займався Юліан Бачинський... збираючи детальні свідчення про сільське господарство. Сам виїздив на села. У цьому питанні йому допомагав син Антіна Крушельницького Богдан. Він працював агрономом в одному з великих приміських господарств і, входячи до складу організації свого батька, був близький до керівництва організації. Особисто мені Богдан Крушельницький не раз розповідав зі зловтішним захопленням, як ведеться шкідництво на тій ділянці, на якій він працює... Питанням терористичної діяльності нашої організації на Радянській Україні займалися сини Антіна Крушельницького Іван і Тарас». 28 листопада 1934 року.

Іван і Тарас уже були за ґратами. За Богданом приїхали до колгоспу. За Остапом — у студентський гуртожиток. Останньою заарештували сестру Володимиру. Це сталося 12 грудня. У справі 215101, про яку піде мова далі, зберігається Акт від 17 грудня 1934 року. «Я, Комендант НКВС УРСР — Шашков... на підставі наказу Народного Комісара внутрішніх справ УРСР т. Балицького, згідно з вироком Виїзної сесії Військової колегії Верховного суду СРСР від 13—14 грудня 1934 року привів вирок у виконання над зашудженими до вищої міри соціального захисту — розстрілу». Вирок було опубліковано в газеті «Правда» 18 грудня 1934 року. А заодно подано список із 14 осіб, серед яких були і 29-річний Іван та 25-річний Тарас Крушельницькі.

Сам не знаю, але чув

Матеріали цієї виїзної сесії Військової колегії Верховного суду СРСР також зберігаються в архіві. Тоді на лаві підсудних опинилися 22 особи. 14 із них отримали смертний вирок. Розправу над іншими було відкладено на кілька років. Засідала колегія в Інституті шляхетних дівиць (нині Жовтневий палац). Так було зручно, бо в'язнів приводили на суд просто з підвалів інституту. І туди ж відводили на розстріл... На лаві підсудних сиділи люди, чию творчість наші діти нині вивчають у школі: Григорій Косинка-Стрілець, Дмитро Фальківський, Михайло Оксамит, Михайло Лебединь, Василь Мисик тощо. Усіх їх звинуватили в участі в контрреволюційній та терористичній діяльності. Майже всі вони не визнали себе винними. За винятком кількох осіб, серед яких були Роман Сказинський і... Антін Крушельницький, який не міг дозволити собі розкіш захищати своє чесне ім'я ціною життя своїх дітей. Тим паче що він справді вважав себе винним. Передусім у тім, що платою за його довір'я до нової української влади могло стати життя членів його сім'ї. Навіть під час суду Антін Крушельницький продовжував вигорджувати синів.

Головні звинувачення більшості фігурантів процесу вибудовувалися на свідченнях такого собі Березинського. На той час він перебував під вартою. Мало того, він перебував під вартою вже в травні, коли Крушельницькі переїхали в Харків. Як видно з архівних матеріалів, Антін Крушельницький спробував змусити Березинського змінити свої свідчення щодо участі в терористичній діяльності Івана, запитавши, що саме змусило Березинського думати, ніби його син займається організацією терактів. Й отримав таку відповідь: «Сам переконався в тому, що Іван Крушельницький займається організацією терактів я не міг, оскільки сидів у в'язниці, але про це чув від Сказинського». Щодо Тараса, то Березинський заявив: «Я підтверджую своє свідчення про те, що Тарас Кру-

Остап Крушельницький. Львів, 1933.

шельницький займався терроботою. Я кажу про це на підставі інформації Дереша. Тарас говорив, що ОУН вживає заходи до розгортання тердіяльності».

Слово надалі Тарасу: «Я визнаю себе винним тільки у тому, що я належав до закордонної організації «УВО», а в решті винним себе не визнаю. Я виріс у буржуазному оточенні, не мав поняття про Маркса й про масову боротьбу. Я вступив до УВО, думаючи, що це революційна організація. Потім я переконався, що УВО — контрреволюційна організація. Хотів вийти звідти, але пригрозили судом і смертю... У Львові було скоєно теракт. Я в ньому участі не брав, але з помсти мене обмовили й на суді мене визнали винним лише в належності до УВО і дали 3 роки. У в'язниці я познайомився з комуністами, а потім на волі зав'язав зв'язок до комуністичним підпіллям, зв'язався з комсомолом і вів активну роботу... Батько зібрався в Радянську Україну і я охоче поїхав з ним... В УРСР я займався літературною діяльністю. Намірів у мене вести контрреволюційну ро-

боту не було... Я нікого тут із членів ОУН не знаю, не знав навіть, що мій батько належить до цієї організації. Я вважав, що батько працює на користь Комінтерну... Брата Івана я не бачив 5 років і тільки тут його зустрів... Іван не виявляв контрреволюційних настроїв».

Підсудний Іван Крушельницький: «Винним себе не визнаю. Я тут тільки тому, що перебував в оточенні ворогів радянського устрою. Я поїхав в СРСР після розмови з радянським консулом. Порадив мені їхати Радченко. Я категорично заперечую будь-яку участь в ОУН... Брат Тарас жив зі мною на квартирі, але нічого про ОУН не говорив».

Останній знімок Івана Крушельницького. Сухумі, листопад, 1932.

Свідок Березинський: «Коли Іван Крушельницький приїхав у Харків, він заходив до мене по справах видання і сказав, що працює в організації ОУН. Я був директором видавництва «Рух». На що Іван зауважив, що людину, яка називається Березинським, не знає.

Чим закінчився суд, ми вже знаємо. Власне, по кожному з фігурантів судилища можна було б написати окрему статтю. Але нині мова йде про сім'ю Крушельницьких. Батько взяв усю провину на себе, намагаючись вигордити дітей. Отож суд визнав за можливе справу стосовно Антіна Крушельницького та ще кількох осіб відправити до дорозслідування. Врешті, Антін Крушельницький отримав 10 років. Його сини — розстріл.

Коли вирок було здійснено, на волі залишалися матір Марія Крушельницька, її невістки й онуки. Марія Крушельницька не змогла пережити смерть дітей. Кажуть, за кілька тижнів до смерті вона замовкла. А востаннє заговорила, щоб уголос проклясти свого чоловіка.

Улітку 1935 року її не стало. Весною Богдан, Остап і Володимира отримали по 5 років таборів. Вони будували Біломорканал. Батько відбував свій термін на Соловках. Невідомо, чи від нього приховали правду, чи він не зміг її усвідомити, але, як видно з його листа до родини (1936 рік), Антін Крушельницький не розумів, що насправді відбулося. Цей лист був відгуком на слова з листа невісток: «Усі наші пишуть, здорові». Дідового листа наводять у книжці «Рубали ліс. Спогади галичанки» Лариса Іванівна Крушельницька...

«Слова «всі наші пишуть, здорові» були цілющим бальзамом на мою душу, заперечують усе те, що хотіли б люди вмотивувати в мене... Правда, це дуже неприємно, що так сталося, але ми всі маленьке зеренце у крутіжу і світових, і всесоюзних подій. І як події кинули нас у крутіж, так і винесуть із нього. Найбільше моє щастя, що вже всі пишуть».

Під осінь усіх Крушельницьких переправили в район Медвежегорська. У жовтні-листопаді 20-ту річницю Жовтневої революції було відзначено масовими розстрілами в Сандормохи. Серед 1111 розстріляних були Антон, Богдан, Остап і Володимира Крушельницькі.

Замість епілогу

Невісток Наталю і Стефу з дитиною Марією, яка народилася через два тижні після розстрілу батька Тараса, та доньку Івана Ларису вислали в Курськ. Згодом Стефі, Ларисі та Марії вдалося повернутися до Львова. Наталю відправили до Сибіру, де вона й загинула. Онука Марія Тарасівна Крушельницька — видатна піаністка, професор Львівської консерваторії. Двічі була обрана ректором цього вузу. Онука Лариса Іванівна Крушельницька — професор, доктор історичних наук.

Крушельницьких реабілітували наприкінці 50-х. Слідчого, що вів їхні справи, Миколу Грушевського, було заарештовано й розстріляно у 1937-му. Клопотання про його реабілітацію відхилено.

Наталя ФІЛПЧУК,

Олександр БАНТИШЕВ.

Фото із книжки Лариси Крушельницької «Рубали ліс. Спогади галичанки» (видавництво «Астролябія», Львів).

Новий тренер ХК «Будівельник» Йозеф Яндач побував у Києві й ознайомився з умовами майбутньої роботи. Відвідав домашню арену, яка незабаром зазнає реконструкції, оглянув тренувальну базу клубу поблизу столиці. Також Яндач зустрівся зі своїм майбутнім асистентом Дмитром Христичем.

Турнірна хроніка

Футбол. Гравці і тренери київського «Динамо» вийшли з відпустки. Усі футболісти пройшли медобстеження. А сьогодні команда вирушить на 16-денний збір до Австрії. Там столична команда зіграє три контрольні зустрічі — з російськими клубами «Зенітом» і «Рубіном», а також місцевим «Ваккером».

Ще два контрольних поєдинки (2 та 4 липня) «Динамо» проведе в Москві, у рамках турніру ВТБ «Кубок Льва Яшина». У ньому, окрім киян, візьмуть участь московське та мінське «Динамо». Новий футбольний сезон київські динамівці відкриють 10 липня матчем у чемпіонаті країни.

***

А старий сезон в Україні оці тільки фінішував. Команди першої ліги провели завершальний (34-й) тур своєї першості. «Дністер» (Овідіополь) — «Олександрія». 0:1. «Волинь» (Луцьк) — «Прикарпаття» (Івано-Франківськ). 5:1. «Нафтовик» (Охтирка) — «Динамо-2» (Київ). 1:0. «Фенікс» (Калініне) — «Арсенал» (Біла Церква). 2:2. «Харків» — «Енергетик» (Бурштин). 0:3. «Сталь» (Алчевськ) — «Десна» (Чернігів). 3:0. «Кримтеплиця» (Молодіжне) — «Нива» (Тернопіль). 4:0. «Геліос» (Харків) — «Севастополь». 0:1. «Львів» — «Зірка» (Кіровоград). 2:1.

«Севастополь» — 76 очок, «Волинь» — 74, «Сталь» — 65, «Львів», «Олександрія» — по 63, «Кримтеплиця» — 59, «Нафтовик» — 57, «Десна» — 48, «Арсенал», «Геліос» — по 46, «Дністер» — 44, «Зірка» — 43, «Динамо-2» — 41, «Фенікс» — 37, «Енергетик» — 35, «Прикарпаття» — 22, «Харків» — 14, «Нива» — 10.

Легка атлетика. Уельва (Іспанія). Шості міжнародні змагання серії ЕАА Преміум Мітінг—Гран преміо Андалусія. Українка Єлизавета Бризгіна виграла змагання на дистанції 200 метрів, показавши результат 23,34. У секторі для стрибків у довжину серед жінок перемогу виборолла Вікторія Рибалко з Запоріжжя з результатом 6 м 47 см. Ще одна наша співвітчизниця, Наталя Золотухіна, у змаганнях з метання молота фінішувала на третій позиції — 68 м 50 см.

Вільна боротьба. Тбілісі (Грузія). Другий етап Гран-прі імені Балавадзе і Картозі. Наш Тарас Данько переміг у ваговій категорії до 84 кг. Бронзові нагороди вибороли ще два представники України — Юрій Леденьов (55 кг) та Гія Чіхладзе (74 кг).

Іванофранківка перемогла в кубку світу з кікбоксингу

Це сталося в італійському місті Ріміні, де відбулися змагання за кубок світу з кікбоксингу. Івано-франківська спортсменка Катерина Соловей (на знімку) у своїй категорії виграла всі бої і зайняла I місце серед 24 спортсменок.

Катерина Соловей — заслужений майстер спорту, восьмиразова чемпіонка Європи з таеквондо ІТФ. Тренує її чоловік, тренер збірної команди України Олег Соловей.

Дарина НАЗАРЧУК. Івано-Франківськ.

«Парламентські слухання» на... корті

Теніс. 17-й Європейський міжпарламентський турнір. Участь беруть представники Грузії, Хорватії, Словенії, Італії, Швейцарії, Росії, Угорщини та України. Ці змагання вперше відбулися 1994 року в Бонні (ФРН). Тоді перемогу здобули естонці. А протягом усього цього періоду найчастіше чемпіонами ставали депутати з Фінляндії — шість разів.

Чому нинішній турнір, котрий стартував учора, доручили провести Україні? А це завдяки народним депутатам Павлові Костенку та Андрієві Кожем'якіну, котрі торік у Боснії стали бронзовими призерами. Тоді на раді капітанів вирішили наступні змагання провести в нашій країні.

Ця подія відбувається на спорткомплексі «Кампа», що у мальовничому куточку міста Буча під Києвом.

— Це місце обрали не тому, що тут чудова природа і відмінні умови (якісні корти, басейн, обслуга), — розповів кореспондентові «Голосу України» голова Комітету Верховної Ради з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму **Павло Костенко**. — Просто в Києві, на жаль, нема такої бази. А тут є ще й крихітні корти. Тому дощ, негода нам не стане на заваді.

— **Чи важко було організувати такий захід?**

— Як-то кажуть, гуртом і батька легше бити. Знайшлися спонсори. А ще ціла група народних депутатів підставила плече. Це Руслан Зозуля, Костянтин Бондарев, Руслан Богдан, Андрій Кожем'якін, Василь Хмельницький, Вадим Трофименко та інші. Вони надали і моральну, і матеріальну допомогу. Звичайно, наш комітет не стояв осторонь, а брав найактивнішу участь в організації. Підготовка тривала майже три місяці.

— **Окрім вас із Кожем'якіним хтось іще з наших депутатів бере участь у турнірі?**

— Так: Віктор Корж, Сергій Гусаров, Павло Климець. Назбиралося дві команди. За найсерйозніших конкурентів маємо словенців, чинних володарів Великого кришталевого кубка, італійців. Росія також традиційно виставила сильну команду.

Турнір фінішує сьогодні. Боротьба за призи обіцяє бути безкомпромісною і гострою. А ми, звичайно, сподіваємося на якісну гру і високі місця українських депутатів.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімках: зіграний дует у складі Андрія Кожем'якіна (ліворуч) і Павла Костенка біля головного призу; чудово почувається на корті депутат Держдуми Російської Федерації Анатолій Губкін; народний депутат України Віктор Корж і депутат Національних зборів Угорщини Лайош Шукс.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Інші фото з цієї події шукайте в фотوماгазині на сайті www.golos.com.ua.

Вісті з півдня Африки

Футбол. Чемпіонат світу—2010. Південно-Африканська Республіка.

Як відомо, турнір стартував учора. А ми вам пропонуємо розклад матчів, котрі відбудуться сьогодні, завтра і післязавтра (усі поєдинки транслюватимуться Першим і каналом ICTV).

12 червня. Група В. Корея — Греція (14.30). Аргентина — Нігерія (17.00). **Група С.** Англія — США (21.30).

13 червня. Група С. Алжир — Словенія (14.30). **Група D.** Сербія — Гана (17.00). Німеччина — Австралія (21.30).

14 червня. Група Е. Нідерланди — Данія (14.30). Японія — Камерун (17.00). **Група F.** Італія — Парагвай (21.30).

Французів назвали фаворитами

Форвард збірної Уругваю Дієго Форлан вважає Францію одним із фаворитів чемпіонату світу. Про це повідомила агенція Ассошіейтед Пресс. «Не став би приділяти багато уваги результатам товариських матчів за участю французів. У таких іграх рахунок неважливий. Інша справа — чемпіонат світу, в ПАР вони гратимуть зовсім по-іншому».

І рефері травмуються

Чилійський арбітр Пабло Посо, який мав судити матч між алжирцями і словенцями, зазнав травми і буде замінений. Замість нього на матч працюватиме гватемалець Карлос Батрес з асистентами з Гондурасу та Коста-Ріки. Четвертий арбітр — Мартін Ханссон зі Швеції.

Сергій СТОРОЖЕНКО:

«Збірна — для українців»

Футбол. Національна збірна України має складатися з українців за походженням. Так прокоментував можливу натуралізацію оборонця харківського «Металіста» Папи Гуйє перший віце-президент Федерації футболу України Сергій Стороженко, виступаючи на одному з радіоканалів.

— Я переконаний, що нам не потрібна, так би мовити, поголовна натуралізація. Нам не потрібно натуралізовувати всіх, хто цього бажає, заради того, щоб цей футболіст мав можливість грати за збірну України. Вдумайтесь, будь ласка: це — національна команда країни!

Я зовсім не прибічник маргінальних поглядів у житті й політиці. Поважаю людину будь-якого віросповідання чи кольору шкіри. Але в збірній України повинні грати українці. І не за паспортом, а за походженням.

Особисто я глибоко поважаю Папу Гуйє за його ставлення до справи. Те саме скажу про гравців інших клубів — того ж Фернандіньо чи багатьох темношкірих гравців із київського «Динамо», інших клубів. Отже, нічого поганого в натуралізації Папи Гуйє я не бачу, якщо він потрібний Мирону Богдановичу Маркевичу. Але я бачу можливість зробити так, щоб національна команда України складалася з українців за походженням...

Сьогодні в Україні ясно, переважно без опадів. Вітер північно-східний, південно-східний, 3—10 м/с. Температура повітря вночі 16—23, у Карпатах 11—15 градусів, удень 28—34, на півдні й у центрі до 35–37 градусів тепла.

■ **1898.** У Херсоні прийняв перших відвідувачів історико-археологічний музей. ■ **1898.** Проголошено незалежність Філіппін. ■ **1920.** У Харкові відкрито Перший державний театр для дітей. ■ **1934.** Розпочав роботу перший з'їзд письменників України. ■ **1967.** Здійснено запуск радянської ракети зі станцією «Венера-4», яка 18 жовтня цього ж року опустилась на планету Венера. ■ **1990.** В СРСР скасовано цензуру. ■ **1990.** Ухвалено Декларацію про державний суверенітет Російської Федерації. ■ **1997.** Помер письменник і бард Булат Окуджава.

КАЛАМБУРИ
ВІД АГАТИ ХРИСТІ

- Оральний поцілунок
  - Рациональне зерно нового врожаю
  - Що посієш, те й пожреш
  - Щасливої останньої путі!
  - Шнапс-капітан
  - Нуль без галочки
  - Ракета-зносій
  - Плаття от купюр
  - Здоровенний спосіб життя
  - Доктор фельдшерських наук
  - Приматонна
  - Місця для інвалідів і вагітних дітей
  - Вінералка
  - Випустити джін з тоніком із пляшки
  - Пожежник — вогонь!
  - Свійський чоловік
  - Нитка заїхала голці у вуха
  - Миломан
  - Коксова пальма
  - Ну у балерини й пачка!..
  - Плюс-мінус безкінечність
- Борис РЕВЧУН.

Сумління і буття

Іван Іванович Заусіх був кандидатом у президенти технічним. І прізвище, і передвиборчу програму для нього вигадали ті, хто, як-то кажуть, замовляє музику... Єдине, що він мав достеменно своє, — це біографію. А за нею, ріднесенькою, був він звичайнісіньким чиновником середньої руки і, як і всі його колеги, непомітно тусувався у щільних лавах слуг народу навколо жалюгідного й водночас безмежного держбюджетного корита. Як і любі колеги, мав він вельми добру зарплату, але по-справжньому доброю була вона хіба що для лікарів, учителів чи шахтарів, адже за гарного настрою Івану Івановичу тієї химерної зарплати вистачило б хіба що днів на двійко чи трійко, та й то на вихідні, коли він, ховаючись від мирської суети, не відвідував улюблених гіпермаркетів.

Сьогодні він саме прямував до своєї замиської маєтності, відразу ж після чергового передвиборного мітингу. Кандидат у президенти, задоволено усміхаючись, згадував свою влучну й актуальну передвиборну риторику у тій її частині, де він рішуче запевнив виборців, що в разі перемоги вирі-

Фото Анастасії Сироткиної.

шить, нарешті, проблему громадського контролю за реальними витратами високопосадовців, що унеможливить хабарництво і неприпустиму тіньову бізнесову діяльність чиновництва.

Чим ближче до дому, тим кон-

кретнішими й чіткішими ставали його думки. А й справді, розмірковував реформатор, навіщо я так марнотратно розтринькую гроші? Немов провокую оту ліниву сіру масу навкруги замислитися, а звідкіля це у скромняги Івана Івановича стільки грошви?... Навіщо дратувати очі зазидуючі отих невдах, котрі зашкарубли у своїй личині вічних утриманців держави?... Врешті-решт, навіщо мій сім'ї з трьох осіб утримувати аж вісімнадцять персон обслуги? Невже три садівники не впрокуються з моїм скромним ландшафтним парком? Врешті, й ставок у мене — далеко не озеро Байкал!.. Отож, баста — скорочую четвертого садівника, третього двірника і шосту покоївку! Годі жирувати, пора, як-то кажуть, і совість мати! Відтепер моєю сім'єю опікуватимуться лише якихось там п'ятнадцять чоловік. Тут наш герой отямився і до його роз'ятраного розуму повернулася звична поміркованість. «Більше скорочувати нікуди, — звернувся він сам до себе, — пам'ятай, чоловіче, що крім власника ти ще й громадянин, а найперше — роботодавець!» Серце його защеміло, і він подумки узагальнив: нині не тільки тобі важко, пане Заусіх, а й усім людям. Що поробиш — криза!

Юрій БОЛЬШАК.

7 МІШКІВ ГРЕЧАНОЇ
ВОВНИ

Болото
кличе!

Не можна двічі ввійти в одну річку, але можна не один раз увійти в одне й те ж болото.

Закритість
влади

Куди поїхав цирк? Це велика таємниця наших політиків.

Кому це треба?!

Якщо це нікому не потрібно, значить, це потрібно лише мільйонам пересічних громадян.

Точний
розрахунок

Організатори світової фінансової кризи не прогадали: курс долара в країнах третього світу зріс удвічі!

Філософія
щастя

Чим ближче щастя, тим воно недосажніше.

Олександр ПЕРЛЮК.

ДОШКА ПОШАНИ

Для зручності

Юлія Тимошенко, лідерка БЮТ:
— Країна належить десятком особам
— Януковичу й дев'ятьом із його оточення.
Від чергового:
— А це для того, щоб було зручніше мінятися владою. Головне, щоб до того моменту у вас залишалось дев'ять чоловік в оточенні.

У спальні — з барабаном

Анатолій Могильов, міністр внутрішніх справ України:
— Демократія — це свобода права, і я маю право нормально жити. Будь-яка протестна акція не повинна порушувати нормальне життя інших людей. Якщо я прийду до вас у спальню с барабаном і почну барабанити проти того, що птахи сідають на мій балкон, — це нормально?

Від чергового:
— Даруйте, але на ваш балкон сіли не птахи, а кури, які сміються з ваших спроб захистити права і демократію...

Чай — у пакетику,
цукор — у блокнотику

Юрій Луценко, колишній міністр внутрішніх України:
— Я завів собі блокнотик за принципом «Ніщо не забуте, ніхто не забутий».
Від чергового:
— Боюся, що коли вас запросять на чай з Могильовим, цей блокнотик комусь із двох доведеться зжувати замість бісквіта.

Історія гір

Дмитро Табачник, міністр освіти (про новий підручник історії):
— На мою думку, в першу чергу підручник повинен бути історично коректним: трактування вітчизняної та світової історії не може змінюватися зі зміною президента або міністра освіти, не може й не повинно залежати від особистих смаків, комплексів і фобій будь-якої посадової особи. Тому підручник має наповнюватися фактами незаперечними, якщо, звичайно, керуватися позиціями цивілізованого європейця, а не представника «маленького, зате гордого», загубленого в горах племені.
Від чергового:
— От послухаєш такого — європеєць із європейців, а як побачиш, що зробив з підручником історії, здається, що тільки-но з гір спустився.

Бовтанка

Юрій Болдирєв, народний депутат (Партія регіонів):
— Маючи у своєму складі Галичину, Україна перебуватиме в перманентній політичній кризі й ніколи не відбудеться як повноцінна держава. Відділивши Ліфляндію, Росія змогла досягти стабільності, подолати наслідки пакту Молотова—Ріббентропа. Доти, доки території, захоплені кривавим диктатором Сталіним у європейців, залишатимуться в складі нашої країни, я думаю, ця бовтанка триватиме. Тож є різні можливості для стабілізації ситуації в нашій країні.
Від чергового:
— Якщо потрапиш у бовтанку, небезпечно мати вінегрет у голові.

Як казав
Василь
Алібабайович...

Віктор Янукович, Президент України:
— Я не захищаю міліцію. Я кажу про загальні принципи. Ті громадяни, які порушують громадський порядок, незалежно від того, до якої вони сили належать, — їх міліція, як-то кажуть, вчасно вберігає від неприємностей.
Від чергового:
— Правило своєчасного вбереження громадян від неприємностей уже сформульовано: «Ты туда не ходи! Снег башка упадѣт — совсем мертвый будешь!»

Від гвинта!

Борис Колесніков, віце-прем'єр-міністр України:
— У нас, на жаль, таке становище, що треба піти аргентинським шляхом. Коли в Аргентині прийшли до влади військові, вони посадили всю поліцію, яка брала хабарі, у літак, підняли на 11 тисяч метрів над Атлантикою й ви-

кинули їх в океан. Але де ж узяти стількі літаків?
Від чергового:
— А от не треба було віддавати завод Антонова...

В ім'я отця...

Аміль

Володимир Сівкович, віце-прем'єр України (представляючи Миколу Джигу як главу облдержадміністрації):
— Вінниці пошастило! Область одержала і отця, і царя, і прокурора в одній особі. Микола Васильович — людина добра і чуйна, але брехунів терпіти не може.
Від чергового:
— А ви його попередили, що коли він здаватиме область, одержить і за отця, і за царя, і за прокурора?

Запаморочення

Михайло Чечетов, народний депутат від Партії регіонів (про свою партію):
— В нас зараз така чисельність, що дозволяє приймати в парламенті будь-які рішення, хай хоч атомні бомби приносять у зал, але вони не завадять затвердити будь-яке рішення.
Від чергового:
— Це називається запаморочення від успіхів. І тут справді атомна бомба не допоможе — хіба що наколоті апельсини...

Мал. Василя
ФЛЬОРКА,
Вадима
СИМИНОГИ.

